

## Nr 202.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar m. m.; given Stockholms slott den 11 mars 1932.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—10:o.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

**GUSTAF ADOLF.**

*B. v. Stockenström.*

---

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1932.*

Närvarande:

Statsministern EKMAN, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Departementschefen, statsrådet von Stockenström, anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa ärenden angående försäljning av kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar m. m., vilka ärenden synts böra föranleda framställning till riksdagen, samt anför härom följande:

1:o.

*Gredby nr 1  
och 2 i Söder-  
manlands län.*

Kronoegendomen Gredby nr 1 och 2, två mantal, är belägen i den med Eskilstuna stad förenade Fors socken i Södermanlands län. Domänstyrelsen har under sin förvaltning allenast den del av kronoegendomen Gredby, som är belägen söder och väster om en å en av förste lantmätaren Axel W. Lodén 1891 upprättad karta över inägolotterna till berörda hemman dragen rödstreckad linje A—B. Ifrågavarande del är upplåten på arrende i två särskilda lotter. Den ena arrendelotten utgöres av de i kronans ägo kvarvarande områdena av lotterna litt. D, H och K av åkern och ängsmarken till hemmanen, sådana dessa områden finnas upptagna å nyss berörda karta med beskrivning av 1911 av förste lantmätaren Gustaf Indebetou, och är utarrenderad till godsägaren Gust. Eriksson för tiden till den 14 mars 1932 mot årligt arrende av 520 kronor. Den andra arrendelotten utgöres av de i kronans ägo kvarvarande områdena av lotterna litt. E och F av åkern och ängsmarken till hemmanen samt huvuddelen av soldattorpet Snälltorp, sådana dessa områden finnas upptagna å sistnämnda karta med beskrivning, och är utarrenderad till staden Eskilstuna intill den 14 mars 1932 mot årligt arrende av 480 kronor.

Den till Gust. Eriksson upplåtna arrendelotten innehåller enligt Indebetous förberörda beskrivning en areal av 10.181 hektar. Härav har numera till en nyanlagd allmän väg (den nya infartsvägen till staden) tagits i anspråk ett område om 0.4262 hektar, närmare utmärkt å en av distriktslantmätaren Johan W. Ström 1928 upprättad karta. Tillstånd till vägmarkens upplåtande har av Kungl. Maj:t lämnats den 26 januari 1923. Den återstående arealen utgör 9.7548 hektar. Å lotten finnas två lägenheter, den ena bebyggd med förre arrendatorn A. D. Andersson och hans hustru tillhöriga boningshus och bod, och den andra lägenheten, benämnd Evedal och å kartan utmärkt med litt. d, bebyggd med en stuga och upplåten åt änkan Klara Pettersson. På grund av bestämmelserna i gällande arrendekontrakt äro bemälda personer tillförsäkrade rätt att så länge de leva och, såvida domänstyrelsen ej funne skäl uppsäga dem, innehava och bruka av dem nu bebodda lägenheter mot erläggande till arrendatorn inom januari månads utgång varje år av 20 kronor för den förstnämnda lägenheten och 15 kronor för Klara Petterssons lägenhet. Enligt medgivande av domänstyrelsen den 4 januari 1929 disponerar Svensk-Engelska mineralolja aktiebolaget för bensinstation ett område om cirka 1,000 kvadratmeter å lotten litt. K, tillsvidare under arrendeperioden mot en årlig ersättning till arrendatorn av 50 kronor och under villkor bland andra, att bolaget vid frånträdandet av området återställer marken i vid tillträdet befintligt skick.

Staden Eskilstunas arrendelott innehåller en areal av 10.678 hektar. I denna areal äro icke inräknade ett å Lodéns karta med litt. a i rött utmärkt område om 0.228 hektar, som tagits i anspråk för vägändamål, ett å samma karta med litt. e utmärkt område om 0.327 hektar, som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 maj 1903 upplåtits till Södermanlands läns landsting för sjukhusändamål, ett å samma karta med ägofigurerna nr 413—416 utmärkt område om 0.194 hektar, vilket område enligt Kungl.

Maj:ts beslut den 6 april 1923 överlåtits till lantförsvaret för att tilläggas den området kringliggande, till Karl Gustafs stads gevärsfaktori upplåtta marken av hemmanen. Arrendelotten är av staden upplåten till Eskilstuna Idrottsföreningars samorganisation. Vid Snälltorp finnas kronan tillhöriga stuga och uthus, brandförsäkrade för 4,000 kronor. Å lotten iitt. F äro belägna boningshus, bod, svinhus samt bagarstuga med brygg-hus och bod, tillhöriga Eskilstuna stad, ävensom materialbod, tillhörig idrottsföreningen. Inom arrendelottens område finnas vidare två lägenheter, den ena å Lodéns karta utmärkt med litt. b och bebyggd med C. F. Gustafsson och hans hustru tillhöriga stuga, smedja och reparationsverkstad, och den andra lägenheten, benämnd Stenslund och å kartan utmärkt med litt. c samt bebyggd med Joh. Alex. Rosvall och hans hustru samt brodern Ax. Daniel Rosvall och dennes hustru tillhöriga boningshus, bod, hemlighus och källare. Enligt bestämmelserna i arrendekontraktet äro innehavarna av sistnämnda områden tillförsäkrade rätt att så länge de leva och, såvida domänstyrelsen ej funne skäl uppsäga dem, innehava och bruka lägenheterna mot erläggande till arrendatorn inom januari månads utgång varje år av 25 kronor för Gustafssons lägenhet och 20 kronor för den andra lägenheten.

Vid en den 18 september 1928 å arrendelotterna hållen uppskattningsförrättning har framhållits, bland annat, att genom pågående större dikningsföretag, vilket redan kommit till utförande fram till nya infartsvägen till staden, lotterna litt. K, D och H efter fullbordande av företaget bleve fullt torrlagda och även avdikade för grundvatten å byggnadstomterna. Arrendevärdena hava uppskattats till för Gust. Erikssons lott 520 kronor och för stadens lott likaledes 520 kronor. Med framhållande att kronan genom tillsläppning av mark till nya infartsvägen gjort övriga områden lättare tillgängliga som tomter hava vederbörande uppskattningsmän vid områdenas försäljning ansett ett genomsnittspris av 1 krona per kvadratmeter skäligt. För hela arrendeområdet, tillhoppa 198,328 kvadratmeter, komme saluvärdet följaktligen att utgöra 198,328 kronor.

*Eskilstuna stad* har i skrivelse den 20 juni 1930 gjort framställning om förvärv, utom av viss kronan tillhörig fastighet, varom nu ej längre är fråga, av den å en ansökningen bilagd karta med streckade blå linjer utmärkt del av kronoegendomen Gredby, omfattande ungefär 21 hektar. Till stöd för ansökningen har, så vitt angår kronohemmanen Gredby, anförts huvudsakligen följande.

Inom förenämnda område om 21 hektar vore stadens idrottsplats belägen, för vilket ändamål cirka 7 hektar av egendomen disponerades. Då idrotten representerade ett sådant intresse, att jämväl staten borde bidra till dess uppmuntran, syntes det som om staden icke borde utgiva någon särskild ersättning för den mark, som disponerades för detta ändamål. Det torde i detta sammanhang dessutom böra beaktas, att staden redan iklätt sig avsevärda kostnader för iordningställande av de tvenne å området befintliga idrottsplatserna.

Nu ifrågavarande område vore beläget vid den med röd färg markerade huvudvägen från Eskilstuna till Västerås och Örebro.

Då bebyggelsen alltmer visade tendens att ansluta sig efter huvudvägarna, syntes det naturligt, att staden, då ny mark för bebyggelse erfordrades, sökte förvärva intill dylika vägar belägen mark, varigenom staden erhöle möjlighet att reglera byggnadsverksamheten utan oöverstigliga kostnader för framdragande av gator samt vatten- och avloppsledningar.

Staden har därför hemställt, att Kungl. Maj:t måtte, mot den ersättning, som kunde bliva i vederbörlig ordning fastställd och som enligt stadens förmenande icke borde överstiga det pris, som i allmänhet betingades för jordbruksfastighet av jämn god beskaffenhet, till staden försälja förutom visst område, varom fråga nu ej är, nyssberörda område.

Över denna framställning hava vissa yttranden avgivits.

*Magistraten* i Eskilstuna har sålunda tillstyrkt bifall till framställningen.

*Domänintendenten* har tillstyrkt försäljning av återstående delar av Gredbyhemmanen med undantag av en ängslinda, som helt och hållet omslötes av Karl Gustafs stads gevärsfaktoris område.

*Jägmästaren* har instämt i domänintendentens yttrande.

*Länsstyrelsen* har icke haft något att erinra mot det ifrågasatta förvärvet av kronoegendomen Gredby.

*Överjägmästaren* har instämt i länsstyrelsens utlåtande.

På av domänstyrelsen given anledning har *staden* i skrivelse den 23 februari 1931 förklarat det av uppskattningsnämnden för området av Gredbyhemmanen åsatta saluvärdet å 198,328 kronor vara alltför högt samt vidare anfört följande.

Med hänsyn till kostnaderna för de arbeten, som erfordrades innan marken kunde exploateras för avsett ändamål, vore det enligt stadens mening icke tänkbart, att staden efter ett eventuellt förvärvande av Gredbyområdet nu eller inom överskådlig framtid skulle kunna försälja tomter från detsamma. Det vore dock av ett visst intresse för staden att få förvärva området, nämligen dels med hänsyn till det hinder, som detsamma i statens eller privat ägo utgjorde för stadsplanens kontinuerliga utveckling och dels med hänsyn till att staden borde äga möjlighet att förhindra uppkomsten av illa planerade och ur hygienisk synpunkt icke önskvärda bebyggelser omedelbart inpå stadsplanegränsen och inom området, som kanske i en framtid till och med skulle komma att ligga inom en blivande stadsplan. Det syntes rättvist, att staden genom att erbjuda området åt staden för en skälig försäljningssumma icke lade hinder i vägen för stadens strävan att ordna sin bebyggelse på ur såväl hygieniska som andra synpunkter lämpligt sätt.

Staden ansåg sig därför kunna betala högst 40 öre per kvadratmeter för tomtmarken, som beräknats till cirka 81,000 kvadratmeter, och högst 10 öre per kvadratmeter för den övriga arealen om 117,328 kvadratmeter, vari ingå idrottsplatsen och den areal, som beräknades åtgå till gator och parker. Försäljningssumman skulle enligt en dylik värdering bliva i runt tal 44,000 kronor.

*Domänintendenten*, som beretts tillfälle yttra sig i ärendet med anledning av vad staden sålunda anfört, har framhållit följande.

Som allmänt omdöme om det ifrågasatta markområdet ville domänintendenten till en början anföra, att det genom sin låga belägenhet och begränsning på ena sidan av en hög bank med två järnvägslinjer i livlig trafik vore mindre tilltalande för fortsatt tomtförsäljning och därmed förenad bebyggelse. För Eskilstuna stad vore det dock av stor vikt att komma i besittning av detsamma, då det låge intill områden med fastställd stadsplan och å detsamma redan uppgjorts preliminär sådan. Stadens intresse av att förvärva markområdet betonades också i dess yttrande till domänstyrelsen. Med hänsyn härtill borde därför ett betydligt högre pris hava kunnat erbjudas. Det syntes domänintendenten oriktigt, att nedbringandet av kostnaderna för att få området färdigt för tomtförsäljning uteslutande skulle ske på jordägarens eller kronans bekostnad. Ett fasthållande av det vid saluvärderingen den 18 september 1928 föreslagna värdet vore dock icke att tillråda. Därmed vore försäljningen skrinlagd för lång framtid, och under tiden hade kronan gjort betydande ränteförluster.

Enligt av domänintendenten anskaffat taxeringsbevis vore områdets markvärde taxerat till 20,000 kronor, och nuvarande arrenden 1,000 kronor lämnade sålunda en tillfredsställande ränta på taxeringsvärdet. Men då området hade ett betydande högre saluvärde, måste man givetvis räkna med årliga ränteförluster. Domänintendenten hade med ett flertal personer i orten och staden ingående diskuterat värdet av området och även funnit, att år 1912, då expropriation av ett område med ungefär samma avstånd från stadens centrum, men högre beläget ägde rum, ett pris av 59.3 öre per kvadratmeter utvunnits, och med ledning härav föreslagit nedanstående saluvärde å området ifråga.

|                     |            |        |        |
|---------------------|------------|--------|--------|
| 81,000 kvadratmeter | å 80 öre = | kronor | 64,800 |
| 72,000              | » å 50 » = | »      | 36,000 |
| 45,328              | » å 25 » = | »      | 11,332 |

Summa kronor 112,132,

som avjämnats till 112,000 kronor, vilket belopp utgjorde cirka 56.5 öre per kvadratmeter.

I ett från *överlantmätaren* infortrat yttrande har anförts bland annat följande.

Något hinder för avstyckning av berörda område av hemmanen Gredby jämlikt lagen om fastighetsbildning i stad torde icke föreligga. Överlantmätaren hade icke haft möjlighet att kontrollera den uppgivna arealen. Därest till grund för uppgiften låge numerisk mätning, torde densamma kunna anses tillfredsställande. Om den däremot grundade sig på grafisk uträkning å den i ärendet företedda eller annan i skala 1 : 4 000 upprättad lantmäterikarta, syntes det ändamålslost att uppgiva arealen i enheter av kvadratmeter, enär den högsta tillåtna avvikelser mellan två dylika uträkningar vore omkring 700 kvadratmeter.

Med anledning av vad domänintendenten anfört har staden av domänstyrelsen tillfrågats, huruvida staden vore villig att för Gredbyområdet erlägga en köpeskilling av 112,000 kronor. Såsom svår härå har staden i yttrande den 14 oktober 1931 anfört följande.

I sin skrivelse av den 23 februari 1931 hade staden lämnat en noggrann redogörelse för samtliga kostnader såväl för iordningställande av gator inom ifrågavarande område som ock för framdragande av vatten- och avloppsledningar till detsamma. Nämda utredning visade, att kostnaderna för gator och ledningar uppginge till cirka 4 kronor 65 öre per kvadratmeter kvartersmark. Lades härtill det pris, som vid värderingen beräknats för kvartersmarken, nämligen 80 öre per kvadratmeter, komme man upp i ett tomtvärde å cirka 5 kronor 45 öre per kvadratmeter, innan någon tomt kunde försälas. Till detta pris måste emellertid läggas de räntor, som uppkomme, innan samtliga tomter vore försälda.

I förenämnda skrivelse hade vidare framhållits, att de tomtpriser, som i staden kunde beräknas för lika välbelägna tomter, varierade mellan 2 och 4 kronor per kvadratmeter. Enligt dessa beräkningar måste staden sålunda göra en direkt förlust på varje tomt, som försålles från området.

Naturligtvis kunde man härvid invända, att denna förlust bleve så avsevärd, att några ören mer eller mindre per kvadratmeter icke hade någon större betydelse. Men å andra sidan måste staden givetvis söka nedbringa förlusten till det minsta möjliga. Fördenskull hade staden också i sin förut angivna skrivelse räknat med ett visst pris å idrotts- och gatumarken, förslagsvis 10 öre per kvadratmeter.

Att icke staden vore villig erlægga något högre pris för sådan mark, som antagligen för all framtid skulle utläggas till gator och vägar och endast kunde föranleda kostnader för staden, torde ligga i sakens natur. Vid tidigare överlåtelse av mark från kronan för vägomläggningar syntes det, som även kronan godkänt denna upplåtning, enär kronan i regel lämnat dylik mark gratis. Först under senaste året hade kronan betingat sig ersättning för dylik mark, vilken ersättning varierat mellan 2.7 och 20 öre per kvadratmeter, beroende på markens beskaffenhet.

Vad åter anginge idrottsmarken, hade staden tidigare icke ansett sig böra utgiva någon ersättning alls för denna och motiverat sin ståndpunkt i detta fall därmed, att idrotten representerade ett socialt och kulturellt intresse av sådan betydelse, att densamma icke borde belastas med större kostnader än de allra nödvändigaste. Dessa kostnader stego nämligen ändå till avsevärda belopp, vilket framginge därav, att iordningställandet av idrottsplatsen i Eskilstuna kostat cirka 150,000 kronor, varav staden bidragit med nära 40,000 kronor.

I förut åberopade skrivelse av den 23 februari 1931 hade staden likväl godkänt en ersättning av 10 öre per kvadratmeter även för idrottsmarken, eller tillsammans 7,200 kronor, vilket belopp med hänsyn till de anförda omständigheterna torde utgöra fullt tillräcklig ersättning för ett område, som, åtminstone för mycket lång tid framåt, komme att användas enbart till idrottsplats.

Det torde i detta sammanhang jämväl böra konstateras, att statens hela arrendeinkomst för kronohemmanen Gredby nr 1 och 2 endast uppginge till cirka 1,000 kronor, vilket motsvarade en köpeskilling å högst 20,000 kronor.

Den av staden erbjudna ersättningen å 44,000 kronor för hemmanen syntes sålunda utgöra ett ganska gott anbud och i varje fall ett anbud, som åtminstone under nuvarande tider icke i allmänhet lämnades enskilda markägare.

Emellertid kunde man helt naturligt även tänka sig den möjligheten, att staten själv behölle området och utförsälde detsamma till tomter i den

mån, det ej disponerades av idrottsplatsen. Härigenom skulle staten sannolikt kunna betinga sig en något högre ersättning för kvarterismarken, alldenstund staten icke behövde räkna med vare sig iordningställande av gator eller framdragandet av vatten- och avloppsledningar. Kostnaderna härifrån komme nämligen att drabba staden. Däremot linge staten i dylikt fall utan tvivel lämna gatumarken gratis. I detta sammanhang torde emellertid böra framhållas, att det knappast syntes rättvist, att staten vid dylik försäljning tillgodoräknade sig den eventuella värdestegring, som uppstått dels genom framdragande av nya landsvägen genom området till Hällby, dels ock genom torrläggningen av Ekeby och Brottsta med angränsande områden, enär ifrågavarande båda företag till huvudsaklig del bekostats av staden. Visserligen vore det nog sant, att en enskild markägare utan den minsta hänsyn skulle sökt draga fördel av dessa arbeten, men ett dylikt tillvägagångssätt syntes icke lämpligen böra ifrågakomma från statens sida.

Emellertid torde vid statens eventuella försäljning av området till tomter en annan synpunkt vara för staden avsevärt viktigare, nämligen stadens intresse av att kunna på ett ändamålsenligt sätt ordna sin bebyggelse. Detta kunde icke ske, om kronan och enskilda markägare utan hänsyn till stadens intressen bidroge till bildandet av egnahemssamhällen såväl inom som utom det planlagda området, vilket redan en gång skett genom statens försäljning till en egnahemsförening av det intill Gredby belägna området Grangärdet. Detta område vore nu bebyggt med cirka 100 villor, men området saknade fortfarande både vatten och avlopp, vilken omständighet föranlett förste provinsialläkaren att årligen påpeka vissa sanitära olägenheter därstädes. Kostnaderna för ordnandet av vatten och avlopp uppginge emellertid till så avsevärda belopp, säkerligen flera hundratusen kronor, att staden helt enkelt icke ansåge sig kunna vidkännas denna utgift för närvarande.

För att emellertid i största möjliga utsträckning söka för framtiden hindra uppkomsten av dylika egnahemssamhällen hade staden nödgats gå in för den principen, att, då enskilda markägare försålde tomter, tomtägaren skulle bidra till kostnaderna för såväl gator som vatten och avlopp. Följden härav bleve helt naturligt, att en tomtköpare linge vidkännas en särskild ersättning, som kanske till och med överstege köpeskillingen för hans tomt. Emellertid hade denna princip medfört, att eventuella tomtspekulanter alltmer sökte erhålla tomter inom det område av staden, där gator samt vatten- och avloppsledningar redan funnes ordnade.

För att söka redan nu förebygga olägenheterna av ett nytt egnahemssamhälle å Gredby hade staden gått in för att förvärva området, såvida detta kunde ske för sådant pris, att icke stadens kostnader bleve alltför stora.

Då dessutom idrottsplatsen vore belägen å kronan tillhörig mark, hade naturligtvis staden en viss skyldighet att se till, att icke några olägenheter för idrottsföreningarna kunde uppstå. Staden ansåge sig förden skull böra ikläda sig en del av de förluster, som genom inköpet komme att uppstå, men ansåge sig å andra sidan kunna göra anspråk på, att dessa förluster icke genom åsättandet av ett högre pris gjordes större, än som kunde anses skäligt.

Enligt vad som meddelats, hade domänstyrelsen vid värdering av området utgått från ett pris av 50 öre per kvadratmeter för idrottsplatsen

samt 25 öre för gatumarken. Det syntes emellertid stadsfullmäktige fullkomligt oriktigt, att ett område, som skulle användas för ett socialt och kulturellt ändamål, som icke endast berörde staden och dess innevånare utan även åtminstone kringliggande landsbygd, skulle åsättas ett högre värde än gatumarken.

Staden har fördenskuil hemställt, att Eskilstuna stad måtte få förvärva kronohemmanen Gredby nr 1 och 2, omfattande en areal av cirka 19,8 hektar, till ett pris av 40 öre per kvadratmeter för kvartersmarken och 10 öre per kvadratmeter för idrotts- och gatumarken, allt enligt ett av stadsingenjören V. Dale uppgjort preliminärt förslag till stadsplan för området, eller sålunda för tillhoppa cirka 44,000 kronor; eller, om detta förslag ej kunde bifallas, att staden erhöile rätt att förvärva området till det lägsta pris, som skäligen kunde åsättas, varvid nödig hänsyn borde tagas till de förut angivna synpunkterna.

Domänstyrelsen har i skrivelse den 26 november 1931 anfört huvudsakligen följande.

Beträffande hemmanen Gredby hade domänstyrelsen intet att erinra mot en försäljning till staden av de delar, som ännu stode under styrelsens förvaltning. Det syntes styrelsen naturligt, att ett område, vilket såsom det ifrågavarande vore beläget intill stadens planlagda mark, borde tillhöra staden, som givetvis bättre kunde utnyttja detsamma än kronan. Områdets värde hade av den ordinarie uppskattningsnämnden med domänintendenten Ernst Lindblad som ordförande beräknats till 198,328 kronor och av den dåvarande domänintendenten, Erik Bager, till 112,000 kronor, under det att staden ville för området erlagga en köpeskillning av endast 44,000 kronor. Då vid beräkningen av värdet å mark invid städer hänsyn måste tagas till markens belägenhet med avseende å stadens utvecklingsmöjligheter samt någon inskränkning i stadens fria förfoganderätt över området icke avsåges att göras, hade styrelsen för sin del icke funnit anledning till anmärkning mot det pris, som domänintendenten Bager efter ingående studium av förhållandena å platsen och inhämtande av på värdesättningen inverkan de uppgifter angående tomtvärden m. m. föreslagit. Styrelsen ansåge sig därför kunna tillråda försäljning av området mot en köpeskillning av 112,000 kronor, och ville styrelsen därvid föreslå, att staden bereddes lättnad vid köpeskillningens erläggande på sådant sätt, att köpeskillningen finge gäldas under loppet av tio år jämte ränta efter fem procent om året å ogulden del därav. Styrelsen förordade därför, att försäljningsfrågan — oaktat överenskomelse angående köpeskillningen vid de förberedande underhandlingarna ej kunnat ernås — nu bleve prövad av statsmakterna, och hade staden att därefter taga slutlig ståndpunkt till frågan. Skulle staden därvid vidhålla sin tidigare uppfattning, torde området lämpligen böra under någon tid ånyo utarrenderas.

Med hänsyn till vad överlantmätaren anfört torde områdets areal lämpligen böra uppgivas till i runt tal 19,8 hektar. Den 6 februari 1931 har Kungl. Maj:t medgivit, att av kronoegendomen Gredby ett markområde av omkring 1,350 kvadratmeter, som erfordrades för vägomläggning, finge tillsvidare och så länge marken användes för ändamålet upplåtas till Eskilstuna stad under vissa villkor. Med hänsyn till bestämmelser-

na i lagen den 16 maj 1930 (nr 141) om vägrätt torde något förbehåll vid försäljningen beträffande vägmarken icke vara erforderligt.

I fråga om kronans skyldigheter till de å området befintliga nyttjanderättshavarna borde dessa skyldigheter efter tillträdesdagen givetvis övertagas av staden. Staden borde vidare åläggas ansvara för de kostnader för ett torrlägningsföretag, som efter tillträdesdagen belöpte å området.

Domänstyrelsen har hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att förberörda område om cirka 19,8 hektar måtte försälas till Eskilstuna stad med den jämkning beträffande gränserna, som kunde komma att bestämmas vid blivande avstyckningsförrättning å hemmanet Gredby, mot en köpeskilling av 112,000 kronor och på vissa villkor.

I skrivelse den 2 februari 1932 har domänstyrelsen meddelat, att styrelsen ombesörjt ifrågavarande egendomars skötsel och vård under ett år från den 14 mars 1932.

Av den förebragta utredningen torde framgå, att den ifrågavarande delen av kronohemmanen Gredby nr 1 och 2, till arealen uppskattad till 19,8 hektar, synes komma till användning på lämpligaste sätt genom avyttrande till Eskilstuna stad. Jag har fördenskull intet att erinra mot, att området säljes till staden.

*Departementss-  
chefen.*

I avseende å köpeskillingsens storlek hava divergerande meningar uppstått mellan å ena sidan domänintendenten och domänstyrelsen samt å andra sidan stadens myndigheter. Det av domänintendenten och domänstyrelsen föreslagna priset, 112,000 kronor, grundar sig på värdering av tomtmarken (81,000 kvadratmeter) till 80 öre, mark för gator och parker (45,328 kvadratmeter) till 25 öre samt mark för idrottsplatsen (72,000 kvadratmeter) till 50 öre, allt per kvadratmeter. Staden har ansett sig kunna betala 40 öre per kvadratmeter för tomtmarken och 10 öre per kvadratmeter för den övriga marken eller tillhoppa 44,000 kronor. Alternativt har staden dock erbjudit sig att — om sagda pris ej kunde godtagas — förvärva området till det lägsta pris, som skäligen kunde åsättas detsamma. Därvid har staden särskilt framhållit angelägenheten av att markpriset för idrottsplatsen samt för gator och parker ej bleve för högt.

För egen del anser jag, att köpeskillingen med hänsyn till de kulturella och sociala syften, som förvärvet avser att gagna, bör kunna sättas till ett lägre belopp, än vad domänstyrelsen föreslagit. Det synes mig därvid vara skäligt, att värdet å mark för idrottsplatsen samt för gator och parker sättes till det av staden föreslagna priset av 10 öre per kvadratmeter, motsvarande tillhoppa 11,700 kronor, medan värdet å tomtmarken upptages till vad domänstyrelsen ifrågasatt, nämligen 80 öre per kvadratmeter eller tillhoppa 64,800 kronor. Sammanlagda köpeskillingen skulle härigenom komma att utgöra 76,500 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 75,000 kronor. Köpeskillingen torde böra kontant erläggas vid tillträdet.

Därest staden ej skulle önska att till nyss angivna pris förvärva området, torde detta böra ånyo utarrenderas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronohemmanen Gredby nr 1 och 2 i Eskilstuna stad må, med tillträdesrätt den 14 mars 1933, till Eskilstuna stad försäljas förberörda under domänstyrelsens förvaltning kvarvarande område om cirka 19,8 hektar med den jämkning beträffande gränserna, som må komma att bestämmas vid blivande avstyckningsförrättning å hemmanen, mot en köpeskilling av 75,000 kronor, att vid tillträdet kontant erläggas till länsstyrelsen i länet, som har att utfärda köpebrev, samt under villkor att området får tillträdas i det skick det befinnes, varvid staden inträder i de rättigheter och skyldigheter, Kungl. Maj:t och kronan har till å området befintliga nyttjanderättshavare, att staden skall ensam vidkännas kostnader för lagfart å fånget, avstyckning och andra med köpet förenade utgifter, samt att staden skall svara för de å området å tiden efter tillträdesdagen belöpande utgifter för torrlägningsföretag ävensom för andra å samma tid belöpande onera och utskylder av vad slag de vara må.

## 2:o.

*Sjögestad  
nr 7 i Östergötlands län.*

Landsfiskalsbostället 1 mantal krono Sjögestad nr 7 i Vreta Klosters socken av Östergötlands län indrogs till statsverket från och med den 14 mars 1930 och är nu utarrenderat till den 14 mars 1932 mot årligt arrende av 2,015 kronor.

Med anledning av den förestående arrendeledigheten har domänstyrelsen från vederbörande domänintendent och hushållningssällskaps egna-hemsnämnd införskaffat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika funnes i orten. Därjämte har under år 1930 egendomen besiktigats av kronojordstyckningssakkunniga samt varit föremål för uppskattningsförrättning. Av handlingarna i ärendet, däribland en av distriktslantmätaren E. C. Blombergsson år 1930 över egendomen upprättad karta med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 15 kilometer från närmaste stad Linköping och 3 kilometer från närmaste järnvägsstation Gullberg och har en areal av 70.806 hektar, varav 45.0695 hektar åker, 2.1395 hektar äng och 23.597 hektar

avrösningsjord, ligger i fyra skiften, gårdsskiftet, skogsskiftet, utmarksskiftet och sockenmarksskiftet.

Åbyggnaderna äro i försvarligt stånd.

Åkerjorden består dels av lera på lerbotten, dels av sandmylla på sand, grus och örbotten.

Egendomen har andel i allmänning, och värderas utdelningen därifrån till 25 kronor årligen.

Taxeringsvärdet utgör 58,400 kronor jordbruksvärde och 10,700 kronor skogsvärde.

*Domänintendenten* har framhållit, att ett par lägenheter samt egendomens del i sockenallmänning borde upplåtas med äganderätt till nuvarande innehavarna. Någon efterfrågan å egnahems- eller åbolägenheter funnes icke i orten.

*Östergötlands läns hushållningssällskaps egnahemsnämnd* har föreslagit, att egendomen måtte bibehållas i kronans ägo samt ånyo utarrenderas.

*Kronojordstyckningssakkunniga* hava anfört följande. Ett till egendomen hörande skifte, sockenmarksskiftet, vore bebyggt med nuvarande innehavaren tillhöriga hus. Skiftet borde försälas till innehavaren. Utmarksskiftet om 7.383 hektar vore obebyggt och kunde lämpligen försälas till angränsande mindre lägenhetsägare. Å hemskiftet funnes två backstugulägenheter, vilka borde få av innehavarna lösas. Hemskiftet i övrigt torde lämpligen jämte skogsmarksskiftet försälas i en lott.

*Uppskattningsnämnden* har föreslagit egendomens försäljning i följande lotter.

*Huvudgården*, omfattande å kartan ägofigurerna nr 1—8, 9a, 9b, 10—20, 23—29, 40—42. Areal 67.155 hektar, varav 43.6295 hektar åker, 1.7855 hektar äng och 21.74 hektar avrösningsjord. Saluvärde 70,570 kronor (rätteligen 70,770 kronor), varav 16,120 kronor för växande skog. Arrendevärde 2,125 kronor. Lotten borde försälas enligt bestämmelserna i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874.

*Sockenmarken eller Sjöbacka*, omfattande å kartan ägofigurerna nr 30—39. Areal 3.472 hektar, varav 1.261 hektar åker, 0.354 hektar äng och 1.857 hektar avrösningsjord. Saluvärde 1,850 kronor, varav 1,070 kronor för växande skog. Arrendevärde 80 kronor. Lägenheten borde försälas till innehavaren Gust. Klingsell, vilken ägde husen å lägenheten. Klingsell hade förklarar sig önska inköpa lotten för det åsatta saluvärdet.

*Karlslund I*, omfattande å kartan ägofigur nr 21. Areal 0.122 hektar åker. Saluvärde 185 kronor. Arrendevärde 20 kronor. Lotten borde försälas till innehavaren, Karl Pettersson, vilken ägde husen å lotten och önskade förvärva densamma för det åsatta saluvärdet.

*Karlslund II*, omfattande ägofigur nr 22 å kartan. Areal 0.057 hektar. Saluvärde 85 kronor. Arrendevärde 10 kronor. Lotten borde hembjudas innehavaren, Karl Tell, vilken ägde husen å lotten samt önskade förvärva den för det åsatta saluvärdet.

Några särskilda villkor angående lotternas användning har nämnden icke funnit böra fästas vid försäljningarna, ej heller borde förbehåll göras om återköpsrätt för kronan. Skulle likväl sådan rätt förbehållas, borde saluvärderna reduceras med 10 procent. Huvudgården och Sjöbacka hava varit föremål för åborättsvärdering.

*Jägmästaren* har anfört följande. Vid uppräknig av skogen till huvudgården hade en del skog, som lämpligen kunde avverkas före gårdens för-

säljning, särskilt utmärkts och värderats. Denna skog omfattade 595 kubikmeter och vore värderad till 5,280 kronor. Återstående skog till huvudgården uppginge till 2,211 kubikmeter och vore värderad till 16,120 kronor. Skulle egendomen även efter föregående avverkning av berörda 595 kubikmeter bliva svårsåld, kunde virkeskapitalet genom ökad avverkning före gårdens försäljning nedbringas med ytterligare cirka 500 kubikmeter. Till rättelse av vad i uppskattningsinstrumentet angäves finge framhållas, att årliga utdelningen till egendomen för närvarande utginge med 24 kronor från Gullbergs häradsallmänning och 5 kronor från sockenallmänningen Snaven. Vid eventuell försäljning torde fri avforsling och transport över egendomen böra betingas för skog, som kunde komma att undantagas från försäljningen.

*Överjägmästaren* har framhållit, att den av jägmästaren påpekade felaktigheten beträffande utdelningen från härads- och sockenallmänning vore så obetydlig, att någon ändring i värderingsinstrumenten ej påkallades. Med hänsyn till åbyggnadernas beskaffenhet ansåges allt skäl föreligga att försälja egendomen, varvid i enlighet med 1931 års utsyningsförslag de särskilt utmärkta, i stamräkningen ej ingående 595 kubikmeter borde genom skogsförvaltningens försorg avverkas och avforslas före den 14 mars 1932. Ytterligare reducering av skogskapitalet borde ej ske förrän eventuellt efter föregående misslyckat utbudande av egendomen å auktion. Mot värderingsinstrumentet vore icke något att erinra. Återköpsrätt borde ej ifrågakomma.

*Överlantmätaren* har anført följande. Lotten Sjöbacka finge betraktas såsom en jordbrukslägenhet och skulle till följd härav jämlikt bestämmelserna i 19 kap. 12 § andra stycket i jorddelningslagen vid blivande avstyckning tilldelas andel i allmänning efter som skälighetsprövades. Till bostadslägenheten Karlslund II hade föreslagits en areal av endast 0.057 hektar. För en bostadslägenhet å landet måste denna areal anses vara alltför knapp, i all synnerhet som en utvidgning här lätteligen låte sig göra genom en utflyttning av lägenhetens gräns mot stamfastigheten åt väster. För att giva stamfastigheten en lämplig gräns i öster borde utvidgning samtidigt ske av bostadslägenheten Karlslund I, varigenom dessa båda lägenheter kunde stöta emot samma räta gräns mot stamfastigheten. Denna föreslagna utvidgning av lägenheterna på bekostnad av stamfastigheten torde emellertid icke inverka på dennas arrende- eller köpesumma. Förslag till ändring av gränsen mellan stamfastigheten och de nämnda lägenheterna hade med blyerts inlagts å kartan. Genom den föreslagna utvidgningen skulle lägenheten Karlslund I ökas med omkring 400 kvadratmeter och Karlslund II med omkring 500 kvadratmeter.

Vidare har överlantmätaren framhållit, att i arrendevärderingen av huvudgården förekomme en post 7.383 hektar åker å 25 kronor. Denna areal skulle emellertid enligt ägobeskrivningen vara 7.783 hektar. Samma felaktiga areal förekomme även i huvudgårdens saluvärdering. I följd av denna rättelse skulle huvudgårdens arrendevärde ökas med 10 kronor och saluvärdet med 200 kronor.

*Domänintendenten* har efter förfrågan av domänstyrelsen meddelat, att egendomens arrendator, Leander Johansson, arrenderat egendomen från den 14 mars 1918, att den tid, han sålunda innehaft egendomen, uppginge till över 10 år, att han väl hävdade egendomen, varför hembuds rätt tillstyrktes, att Johansson förklarar sig önska inköpa egendomen för 60 000 kronor, att saluvärdet, med hänsyn till dels att försäljningen komme att

ske enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. i stället för enligt brevet den 29 maj 1874, dels att en del allmänningsutsyning enligt överlantmätaren komme att frångå huvudgården dels ock att såväl jord- som skogsvärden sedan uppskattningen fallit avsevärt, borde sättas till 60,000 kronor, att Gustaf Klingsell, som ägde husen vid lägenheten Sjöbacka, väl brukat lägenheten sedan 1918, samt att innehavarna av Karlslund I och II hade förklarat, att de önskade förvärva dessa med av överlantmätaren föreslagna arealer till ett pris av 240 respektive 160 kronor.

Med skrivelse den 11 december 1931 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid för egen del anfört följande.

Styrelsen ansåge i likhet med uppskattningsnämnden, att egendomen borde försälas, och hade ej något att erinra mot nämndens förslag till egendomens uppdelning i försäljningslotter. Beträffande de saluvärden, som av nämnden åsatts lotterna, samt den reduktion av saluvärdet, som av domänintendenten föreslagits med hänsyn till huvudgårdslottens försäljning enligt 1929 års förordning, nr 176, och de sjunkande priserna å jordbruksmarknaden syntes styrelsen intet vara att erinra. Någon jämkning av saluvärdena å huvudgårdslotten och lotten Sjöbacka med hänsyn till att sistnämnda lott skulle erhålla del i egendomens andel i allmänning syntes styrelsen icke påkallas, enär vid blivande avstyckning endast en ringa del av allmänningsandelen torde på grund av lottens Sjöbacka ringa omfattning och det relativt låga saluvärdet å denna lott i förhållande till huvudgårdslottens areal och saluvärde komma att tilläggas lotten Sjöbacka. Dock borde vid blivande avstyckningsförrättning kronans ombud framhålla önskvärdheten av att minsta möjliga del av berörda andel tillades lotten Sjöbacka. Saluvärdena å bostadslägenheterna Karlslund I och II borde på grund av den av överlantmätaren föreslagna utökningen av områdena fastställas till 240 respektive 160 kronor. Angående sättet för de olika lotternas försäljning finge styrelsen framhålla följande. Då egendomens arrendevärde överstege 2,000 kronor, ägde arrendatorn enligt bestämmelserna i 1929 års förordning ej hembuds rätt vid egendomens försäljning. Emellertid syntes det styrelsen, då arrendevärdet endast obetydligt överstege 2,000 kronor, att huvudgårdslotten likväl borde hembjudas arrendatorn, som sedan 1918 arrenderat egendomen och därunder väl hävdat densamma. Lotterna Sjöbacka samt Karlslund I och II borde hembjudas respektive innehavare. Då riksdagens medverkan till försäljning av huvudgårdslotten erfordrades, torde ärendet i dess helhet böra underställas riksdagen. Styrelsen hade gått i författning om skötsel och vård av egendomen under ett år från den 14 mars 1932.

Mot försäljningsförslaget, sådant det blivit av domänstyrelsen förordnat, har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-  
chefen.*

att kronoegendomen 1 mantal Sjögestad nr 7 i Vreta Klosters socken av Östergötlands län må försälas i följande fyra lotter, envar enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av

kronoegendom m. m. med tillträdesrätt den 14 mars 1933, nämligen

huvudgårdslotten, innehållande en areal av 67.065 hektar, med ett saluvärde av 60,000 kronor och med hembuds rätt enligt 9 § första stycket i förordningen för egendomens arrendator, Leander Johansson,

sockenmarken eller Sjöbacka, innehållande en areal av 3.472 hektar, med ett saluvärde av 1,850 kronor och med hembuds rätt enligt 9 § andra stycket i förordningen för innehavaren Gustaf Klingsell,

bostadslägenheten Karlslund I, innehållande en areal av 0.162 hektar, med ett saluvärde av 240 kronor och med hembuds rätt enligt 10 § i förordningen för innehavaren Karl Pettersson, samt

bostadslägenheten Karlslund II, innehållande en areal av 0.107 hektar, med ett saluvärde av 160 kronor och med hembuds rätt enligt 10 § i förordningen för innehavaren Karl Tell,

med iakttagande *att* endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningarna, *att* i köpen ej ingå å huvudgårdslotten eller Sjöbacka särskilt utstämplad skog, *att* kronan eller eventuell köpare av denna skog förbehålles rätt att till den 1 maj 1935 å dessa lotter avverka och därifrån bortföra därstädes kvarvarande, i köpen icke ingående utstämplade virkeskvantiteter, *att* lotterna försäljas i det skick, vari desamma enligt om egendomarna gällande arrendeavtal skola av arrendatorn överlämnas, *samt att* vid försäljningarna förbehåll göres för de eventuella jämkningar i gränser och arealer, som vid blivande avstyckningsförrättning kunna komma att göras.

### 3:o.

*Kungsladugården Skälby med utjorden Värnsnäs i Kalmar län.*

Kungsladugården Skälby i Kalmar stad med utjorden Värnsnäs i Kläckeberga socken av Kalmar län är utarrenderad för tiden till den 14 mars 1937 i fyra lotter, nämligen lotten nr 1, huvudgården, mot årligt arrende av 11,500 kronor, lotten nr 2, bestående av Brännatorpet, mot årligt arrende av 330 kronor, lotten nr 3, bestående av torpet Funkabotorpet, mot årligt arrende av 270 kronor och lotten nr 4, bestående av torpet Svensknabben, mot årligt arrende av 320 kronor.

Från egendomen hava tidigare försålts en del områden, däribland i enlighet med beslut av 1916 års riksdag (prop. nr 158; R. skr. nr 214) ett

område om 61.233 hektar, avsett till folkpark, till Kalmar stad mot en köpeskilling av 40 200 kronor. Såsom villkor för denna försäljning har föreskrivits bland annat, att området, med undantag av däri ingående del av Svinön samt holmar, icke finge utan tillstånd av ägaren till Skälby kungsladugård användas till annat ändamål än folkpark samt att inteckning till säkerhet härför finge tagas i området såsom servitut till förmån för nämnda kungsladugård, samt att staden förbunde sig att tillhandahålla den mängd grus, som årligen kunde erfordras vid kronoegendomen Skälby, dock högst 100 kubikmeter årligen, vilket grus, som skulle vara av god beskaffenhet, skulle på vederbörandes rekvisition levereras fritt å banvagn vid Kalmar västra järnvägsstation.

Sedan stadsfullmäktige i Kalmar vid sammanträde den 27 maj 1929 uppdragit åt stadens drätselkammare att med vederbörande myndighet omedelbart inleda underhandlingar om inköp för stadens räkning av kungsladugården Skälby med vad därtill hörde, har nämnda *drätselkammare* i skrivelse till domänstyrelsen den 1 oktober 1929 väckt förslag i sådan riktning och därvid hemställt, att styrelsen på stadens bekostnad måtte föranstalta om värdering av egendomen för att fastställa priset för denna. Härvid har drätselkammaren anfört följande.

Kungsladugårdens ägor gränsade intill den för Kalmar stad fastställda stadsplanen. Bebyggandet hade nått fram till kronoegendomens ägor, varför, i den mån stadens utveckling fortskred, det bleve nödvändigt att förvärva mark från Skälby. Då det gällde för staden att rationellt ordna bebyggandet åt detta håll, vore det nödvändigt, att staden bleve ägare till hela egendomen för att icke alltför stora svårigheter och kostnader skulle uppstå vid ordnandet och bebyggandet av området norr om staden. Därtill komme, att beslutade och planerade omläggningar av såväl norra som södra infartsvägarna till staden i avsevärd mån berörde och för egendomen vållade olägenheter, som lättast övervunnes om staden själv vore ägare till de av arbetet berörda områdena. Det ursprungliga förslaget för nu gällande stadsplan hade uppgjorts på så sätt, att i detsamma intagits delar av kronoegendomen.

Emellertid hade den ändringen vidtagits, att den föreslagna indelningen av Skälbyområdet i kvarter och tomter uteslutits från fastställelse. Den av vederbörande myndigheter fastställda planen till nya kyrkogården upptog ett område av cirka 10 hektar. Därav vore för närvarande  $\frac{1}{4}$  utlagd och till stor del redan utnyttjad för sitt ändamål. Återstoden vore ämnad att till största delen tagas från egendomen. För att bereda erforderligt utrymme för industri- och järnvägsföretag hade lörut vid olika tillfällen från egendomen avsöndrats vissa områden, vilka utnyttjats för sina speciella ändamål. Därjämte hade staden från egendomen förvärvat en till folkpark avsedd del av den s. k. Tallhagen. Jämväl av andra skäl vore emellertid en förstoring av stadens ägoområde av behovet påkallad. Främst komme därvid i beaktande nödvändigheten av att kunna i framtiden tillhandahålla industrien det utrymme och de bekvämligheter med avseende å trafikförbindelser och dylikt, som erfordrades för att trygga och stärka Kalmar stads ställning såsom industriort. Två huvudönskemål måste i detta syfte förverkligas: dels vore det nödvändigt att nya områden

Drätsel-  
kammaren i  
Kalmar.

iordningställdes för industriellt bebyggande, enär de resurser, som det gamla stadsområdet i sådant hänseende erbjöde, vore uttömda, dels måste bangårdsrågan för därvarande järnvägar lösas, framför allt genom inrättande av en verklig rangeringsbangård, så att för den stora järnvägs-trafiken tillfredsställande förhållanden åvägabragtes. Vidare hade verkställda undersökningar givit vid handen, att inom stadens nuvarande område icke kunde beredas plats för flygfält, om vars anordnande motion väckts hos stadsfullmäktige. Å Stensöhalvön, som tillhörde kronoegendomen och gränsade intill stadens mark, funnes däremot ett område, som synnerligen väl lämpade sig för angivna ändamål. Förslag till ordnande av flygfält å sagda område funnes redan uppgjort. Alla dessa nu anförda för staden så betydelsefulla spörsmål stode i närmaste samband med det planerade inköpet av Skälby, nämligen på sådant sätt, att varken nya industritomter eller utrymmen för flygfält eller för erforderliga utvidgningar och förbättringar av bangården kunde ställas till förfogande, därest icke vissa delar av Skälby finge tagas i anspråk därför. Annan mark stode därför icke till buds.

Att för var gång markbehov yppade sig för staden avskilja smärre områden från Skälby vore föga rationellt. Med anledning därav önskade staden nu på en gång komma i besittning av hela egendomen.

Över ansökningen hava yttranden i ärendet avgivits av vederbörande jägmästare, arrendatorn av arrendelotten nr 1 och domänintendenten i länet, varjämte länsstyrelsen inkommit med utlåtande.

*Jägmästaren* har framhållit, att vid försäljning av egendomen den s. k. Tallhagen å huvudgården med torpet Svensknabben samt därå belägna tomter borde undantagas för att förvaltas såsom kronopark. Detta område, som vore beväxt med tallskog huvudsakligen i IV—V åldersklasserna med en kubikmassa år 1923 av 163 kubikmeter per hektar, torde oberoende av stadens framtida tillväxt i all framtid böra behandlas såsom park och syntes vid sådant förhållande vara lämpligt att i kronans ägo bibehållas. Området representerade ett ansevärt värde utan att vara nödvändigt för stadens utvecklingsplaner. Dessutom komme med största sannolikhet det inom Kläckeberga socken belägna, till kronoegendomen hörande skiftet Värnsnäs att bibehållas i kronans ägo, vilket bidroge till att stärka kravet på bibehållandet av Tallhagen.

*Huvudgårdens arrendator* har framhållit, att Kalmar stad utan tvivel vore för sin utvidgning åt norr och väster i behov av mark från egendomen, men har ifrågasatt, huruvida tillräckliga skäl föreläge för stadens förvärv redan nu av hela egendomen. Stadens behov av mark torde nämligen för ganska lång tid framåt kunna tillgodoses genom avstyckning av erlönderliga områden vid nu löpande arrendeperiods utgång den 14 mars 1937. Skulle emellertid med statens intressen anses förenligt, att hela egendomen försålles, borde tillträdet av egendomen icke bestämmas tidigare än sistnämnda dag, så framt icke staden med arrendatorn träffade uppgörelse om ett tidigare övertagande av egendomen. En av innehavarna av arrenderätten till huvudgården, fröken Eivor le Grand, har i samband därmed anhållit att direkt av kronan få inköpa ett med henne tillhörigt hus bebyggt område om 1.35 hektar (ägofigur 434 å 1911 års karta över egendomen).

*Domänintendenten* har framhållit, att enligt hans förmenande vägande skäl för kronan att ur ekonomisk synpunkt motsätta sig Kalmar stads ön-

skan att få köpa hela Kungsladugården med undantag av utjorden Värnsnäs ej föreläge. Egendomens samtliga åbyggnader vore med få undantag så gamla och otidsenliga att betydliga nybyggnadskostnader alltjämt under många år vore oundvikliga, därest egendomen skulle bibehållas i kronans ägo såsom arrendegård. Ej heller kunde vare sig jordbruk eller skog lämna arrende eller skogsavkastning, som stode i rimligt förhållande till det pris, som vid eventuell försäljning torde kunna betingas för egendomen. Att bilda ett kronoparkskomplex av skogen å båda sidor om den projekterade vägen till Berga villasamhälle torde väl knappast vara välbetänkt ur ekonomisk synpunkt, enär skogsbestånd och planteringar så nära staden alltid vore utsatta för skadegörelse av olika slag. Stadens avsikt med förvärvet vore icke så mycket att komma i besittning av mark för byggnadstomter, enär tomtupplåtelser å delar av kungsladugårdens mark knappast i någon större omfattning vore tänkbara under närmaste decennier framåt, utan avsåge förvärvet fast mera att förhindra okynnesbebyggelse och att i olika avseenden kunna systematiskt disponera och planera området i en för stadens utveckling sund riktning. Skulle återupplåtelsen inskränka sig till endast det för stadens utveckling mest nödvändiga området, bleve återstoden av egendomen icke av sådan ekonomisk betydelse såsom arrendegård, att den vore värd att bibehållas i kronans hand. Vid en försäljning såsom en särskild brukningsdel torde knappast återstående fastigheten betinga högre pris, än att risk föreläge, att fastigheten möjligen bleve föremål för sådan okynnesbebyggelse, som staden just med inköpet avsåge att förhindra. Däremot torde staden icke hava något intresse av utjorden Värnsnäs. Denna lägenhet hade gamla men tillräckliga byggnader och en areal av 8.284 hektar inrösningsjord och 82.099 hektar avrösningsjord. Nuvarande torparen vore vid eventuell försäljning hembudsberättigad. Såvida skogslörvaltningen icke önskade behålla lägenheten, torde vissa områden närmast sjön lämpa sig för upplåtelse till villatomter och övriga delen antingen upplåtas såsom en arrendelott eller ock, eventuellt efter lämplig minskning av skogskapitalet, försäljas med förbehåll om återköpsrätt såsom jordbruksegnahemslägenhet. Det kunde även ifrågasättas, om icke utjorden Värnsnäs lämpligen borde försäljas på auktion, enär dess saluvärde på grund av stadens närbelägenhet sannolikt låge åtskilligt över avkastningsvärdet samt skogsmarksarealen vore för stor och ståndskogsvärdet för högt för att en köpare skulle kunna erhålla egnahemslån. På grund av det anförda har domänintendenten i huvudsak tillstyrkt drätselkammarens framställning, under förhållande av att, därest försäljningen skulle ske före den 14 mars 1937, staden skulle åläggas träffa överenskommelse med vederbörande nyttjanderättshavare.

Med anledning av vad sålunda anförts rörande drätselkammarens ansökning har *drätselkammaren* i skrivelse den 21 mars 1930 anført följande.

Vad först anginge yttrandet av arrendatorn av egendomens huvudgård ville drätselkammaren betona nödvändigheten för staden att vid uppgörande av en generalplan för stadsområdet vinna klarhet, huruvida staden redan nu kunde bliva ägare av hela egendomen. Ett främjande av stadens utveckling kunde endast äga rum genom att staden själv reglerade byggnadsverksamheten och upplåte byggnadstomter. Helt naturligt komme vederbörande nyttjanderättshavare att, om staden finge inköpa egendomen, behållas vid honom tillförsäkrad rätt till nu gällande arrendeperiods ut-

Drätsel-  
kammaren i  
Kalmar.

gång. För tiden närmast därefter torde det ej komma att uppstå några svårigheter att träffa avtal med staden om nytt arrende av nu innehavd jord, i den mån staden ej behövde taga någon del därav i anspråk för annat ändamål. Gentemot förslaget att avyttra till enskild person ett område om 1.35 hektar å utmarken och att i statens ägo tillsvidare behålla en del av utmarken ville drätselkammaren anmärka följande. Vid försäljningen till Kalmar stad från egendomen av den s. k. Tallhagen undantogs från försäljningen ett område om 1.35 hektar. Staden gjorde då stora ansträngningar för att få förvärva även detta skogbevuxta område med vacker utsikt över Kalmar sund, särskilt med hänsyn till att staden skulle kunna disponera hela strandlinjen inom Tallhagen. Området hade emellertid då ansetts vara av vikt för egendomen och fräntogs försäljningen, enär egendomens strand i annat fall skulle minskats allt för mycket och endast omkring 200 meters längd av stranden hade kommit att bibehållas till egendomen. Därtill komme, att den återstående stranden vore så långgrund och hade en så dålig botten, att egendomen på detta håll praktiskt sett skulle hava blivit helt och hållet avstängd från sjön. För egendomen skulle detta hava inneburit en avsevärd värdeminskning, som ej täcktes av den köpeskillning, som skulle kunna erhållas för området. Dessa skäl, som då torde hava varit avgörande för att området icke såldes till staden, föreläge även nu för att området icke borde avsöndras från egendomen och upplåtas till enskild person. Det av Tallhagen inköpta området hade använts till folkpark för stadens innevånare, vilket område i den mån stadens innevånareantal växte borde utvidgas genom att till folkparken lägga det angränsande skogsområdet. Skulle såsom revirförvaltaren föreslagit Tallhagsområdet fräntagas försäljningen, komme detta att verka hämmande på stadens utveckling i detta avseende. Dessutom ville staden framhålla, att det ej torde vara för staten ekonomiskt fördelaktigt att bibehålla detta område såsom park med hänsyn till de höga arbetskostnader för detsamma skötsel och tillsyn och med tanke på att området framdeles komme att genomdragas med tillfartsvägar för egnahemsområdena i Berga.

Beträffande slutligen vad domänintendenten anført angående utjorden Värnsnäs har drätselkammaren framhållit, att denna visserligen låge utom stadens område, men att å andra sidan det vore av fördel för staden att, om den förvärvade Skälby, utjorden Värnsnäs även överlättes till staden. Hur staden i så fall skulle använda densamma föreläge visserligen nu ej någon utredning om, varför drätselkammaren ej kunde göra något uttalande om dess framtida användning. Till grund för stadens framställning att få förvärva egendomen Skälby låge den för staden tvingande nödvändigheten att för dess utveckling icke blott under den närmaste tiden utan även för lång tid framåt få inköpa intill det stadsplanlagda området angränsande mark.

Länstyrelsen.

Länstyrelsen har ej haft något att erinra mot att utredning och värdering verkställdes i anledning av stadens framställning.

Överjägmästaren.

Överjägmästaren har anført följande. Skogsmarken vid huvudgården, den s. k. Tallhagen, vore välbevuxt med i huvudsak tallskog. Å Stensö vore cirka 16 hektar planterade med tall, men i övrigt vore Stensö kalt. Planteringar hade ställts på framtiden, då förslag varit uppe att där anlägga flygplats. Å Värnsnäs vore skogstillgången medelgod. Någon anledning för staten att behålla huvudgården med hagmarken funnes knappast. Stensöområdet vore av ringa värde och borde ej behållas av kronan.

såvida området ej kunde behövas för flygväsendet. Värnsöområdet vore i skogligt hänseende av mindre värde samt läge ej i närheten av annan kronomark. Å Värnsö finnes ett torp, vilket ej bidroge till att öka värdet av området för kronan. Den från skoglig synpunkt värdefullaste delen av egendomen vore den s. k. Tallhagen med en sammanlagd areal av 57.32 hektar, varav 44.08 hektar skogsmark, 4.42 hektar kärr och ängar, 2.07 hektar tomter, avsöndrade för viss tid, samt 6.75 hektar, utgörande torpet Svensknabben. Om egendomen i övrigt såldes, bleve detta skogsområde för litet att behållas i kronans ägo. Härtill komme även den omständigheten, att skogen på grund av sitt läge intill staden blivit en folkpark, som vore mycket besökt. Skötseln av detta skogsområde komme därför att bliva relativt dyr. Då staten enligt överjägmästarens mening hade ringa intresse att behålla egendomen, samt, då Kalmar stad ansåge sig behöva mark för vissa stadens behov och därvid ansåge just Skälby kronoegendom vara det område, som borde förvärfvas, syntes alla skäl tala för en försäljning av egendomen.

I skrivelse den 2 juni 1930 anmodade domänstyrelsen domänintendenten att i egenskap av ordförande i vederbörande uppskattningsnämnd verkställa saluvärdering å egendomen, varvid dels det område av Stensö, som vore beläget söder om ett å 1930 års karta däröver streckat rött gränsstreck, dels utgjorden Värnsö skulle uppskattas såväl i sammanhang med egendomen i övrigt som särskilt för sig, ävensom så förfaras beträffande det av fröken Eivor le Grand bebyggda område, som av henne ifrågasatts till särskild upplåtelse.

Uppskattningsförrättning.

Med anledning därav har å egendomen hållits uppskattningsförrättning den 30 december 1930. Av instrumentet över denna förrättning och tillhörande handlingar och sex kartor, däribland en av distriktslantmätaren J. Gezelius 1911 upprättad karta över kungsladugården med underlydande Värnsö samt två av distriktslantmätaren Erik Stigman år 1930 upprättade kartor, den ena över alla ägorna till Skälby och Perstorp 1<sup>8</sup> eller 4<sup>76/100</sup> mantal Skälby och Perstorp nr 1 litt. A (i två delar) och den andra över alla ägorna till Skälby och Perstorp 1<sup>1</sup> (Värnsö) eller 2<sup>7/100</sup> mantal Skälby och Perstorp nr 1 litt. B, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 3 kilometer från centrum av Kalmar stad och 3.5 kilometer från Kalmar järnvägsstation, har en areal av 776.339 hektar, varav 239.134 hektar tomt och åker, 143.708 hektar äng samt 394.097 hektar avrösningsjord. Egendomen ligger i tre skiften: Huvudskiftet om 462.469 hektar, Stensöskiftet om 101.06 hektar samt Värnsöskiftet om 213.41 hektar.

Å egendomen finnas en del med enskilda tillhöriga hus bebyggda lägenheter.

Huvudgårdens byggnader äro med få undantag samtliga så gamla och otidsenliga, att betydliga nybyggnadskostnader under de närmaste decennierna äro ofrånkomliga.

Vattentillgången är ej tillfredsställande, i det att djuren vissa tider av året måste vattnas vid en på gården befintlig damm med örent vatten. Den enda brunn, som finnes, håller örent och ej tillräckligt med vatten. På grund härav och då Kalmar stads stora vattenledning går tvärs över egendomen, har arrendatorn tänkt sig att i en framtid få denna brist av-

hjälpst medelst en vattenledning därifrån fram till olika platser å gården, vilken anläggning enligt uppgjort kostnadsförslag skulle draga en kostnad av 9,520 kronor. Härtill komme den ej obetydliga vattenskatt, som en så stor egendoms förbrukning måste medföra. Vid lotten nr 2 äro boningshus, ladugård, loge och bodbyggnad mycket gamla och otidsenliga, men användbara under ny arrendeperiod. Byggnaderna vid lotten nr 3, bestående av boningshus, ladugård och hemlighus, äro gamla och otidsenliga men användbara under ännu en arrendeperiod. Vid lotten nr 4 äro boningshus, ladugård och uthus gamla och delvis otidsenliga men fullt användbara under ny arrendeperiod. Vid torpet Värnsås äro boningshus, ladugård, loge och källare mycket gamla och otidsenliga, men kunna dock med reparationer bibehållas ännu en arrendeperiod.

Trädgården vid huvudgården utnyttjas som handelsträdgård med primitivt växthus. Trädgårdsmästarbostad och trädgårdslada äro emellertid så dåliga, att de böra ombyggas.

Åkerjorden består till cirka en tredjedel av godartad lermylla på lerbotten och cirka två tredjedelar av sand- och klappermylla på grusbotten, den senare föga motståndskraftig mot sommartorkan.

Skogsmarken består huvudsakligen av medelgod moränjord på grusbotten.

Dikningsförhållandena äro mycket otillfredsställande. De stora lerjordsmarkerna i västra delen av egendomen lida av dåligt utfall.

Egendomen har andel i häradsallmänning, och beräknas utdelningen till 50 kronor årligen.

Genom Kungl. Maj:ts brev den 16 mars 1917 har Kalmar stad medgivit rätt att framdraga vattenledning över egendomen.

Tillstånd att framdraga elektriska ledningar över egendomen har meddelats Kalmar stad, Finsjö kraftaktiebolag samt Hemsjö kraftaktiebolag.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 6 mars och den 11 september 1931 har Kungl. Maj:t medgivit upplåtelse från egendomen till Kalmar stad för omläggning av den s. k. Norra infartsvägen från stadsgränsen till Röda grind.

Egendomen har andel i gemensam kanalrensning — Berga—Skälby kanalbolag — med en beräknad kostnad av 75 kronor årligen.

Taxeringsvärdet utgör 408,400 kronor.

Förutom Kalmar stads ansökning om inköp av hela egendomen föreligga ansökningar från följande personer att få förvärva delar av egendomen.

Innehavaren av torpet Ängstorpet under egendomen, Ragnar Georg Karlsson, har anhållit att för egnahemsändamål få förvärva nämnda torp med tillägg av cirka 16 tunnland öppen jord.

Direktören Ragnar L. Jeansson har gjort framställning om förvärv av de områden av egendomen, som staden ej vore i behov av, såsom Värnsås och marken norr om Skälbyparken, mellan järnvägen och landsvägen.

Fil. doktor Harald Axel Huss har anhållit att få inköpa den tomt, varå honom tillhörig byggnad vore belägen. Sedan Huss försålt nämnda byggnad till disponenten Svante Jönsson, Kalmar, har denne anhållit att få inköpa lägenheten.

Fröken Eivor le Grand har hemställt att få inköpa den tomt, varå henne tillhöriga byggnader vore belägna, å 1930 års karta utmärkt med ägofiguren nr 1075.

Förutvarande och nuvarande arrendatorerna av lotten nr 4, Svensknab-

ben, Wiktor Petersson och Hilmer Petersson, hava anhållit om värdering av lotten i fråga.

Marie Lousie Åhman har anhållit att få inköpa den lägenhet, varå henne tillhörig villabyggnad vore belägen.

Uppskattningsnämnden har anfört följande.

Uppskattningsnämnden.

Ifråga om direktör Jeanssons hemställen att få inköpa delar av egendomen samt de föreliggande ansökningarna om friköp av torp och villalägenheter, ävensom beträffande de torp och lägenheter, vilkas innehavare ej gjort framställning om friköp, har nämnden uttalat, att tillräckligt bärande skäl för förtyttrande icke syntes föreligga. Såväl de tre särskilt utarrenderade torpen Brännatorpet, Svensknabben och Funkabo som samtliga villalägenheter hade åsatts så låga arrendeavgälder, som, bortsett från tomtspekulation, gjorde det ekonomiskt fördelaktigare för innehavarna att arrendera än att köpa lägenheterna, vartill komme, att försäljning av dessa lägenheter på ett anmärkningsvärt sätt skulle åsidosätta hänsynen till för Kalmar stads framtida sunda utveckling berättigade krav. Däremot ansåge nämnden, att, för den händelse staden för av nämnden i det följande föreslaget saluvärde önskade förvärva egendomen, densamma borde i dess helhet, inklusive Värnsnäs och Stensö, försälas. Skulle staden däremot icke vilja till det åsatta priset köpa egendomen, ansåge nämnden, att egendomen alltfortfarande borde bibehållas i kronans ägo, enär egendomen i enskild persons hand skulle komma att exploateras på ett sätt, som i en framtid otvivelaktigt skulle leda till förfång i olika avseenden. Dock ville nämnden icke underlåta att framhålla, att för den händelse egendomen komme att bibehållas i kronans hand, mycket stora utgifter vore att förvänta med hänsyn därtill, att större delen av egendomens byggnader vore gamla och bristfälliga, varjämte åtskilliga andra kostsamma frågor, såsom vattenlednings- och täckdikningsfrågorna, väntade på sin lösning. Vad anginge skiftet Värnsnäs ville nämnden särskilt påpeka, att detta borde ingå i köpet, enär denna vackra udde en gång i framtiden torde kunna bliva efterfrågad för villatomter samt skiftet tillsvidare på grund av det rikliga betet icke gärna borde skiljas från huvudgården. Även ur ren räntabilitetssynpunkt ansåge nämnden, att det borde vara ekonomiskt riktigt, att kronan till det åsatta värdet plus ståndskogens värde avhände sig egendomen.

Egendomen i dess helhet har — med undantag av värdet å ståndskogen — saluvärderats sålunda:

|                                                |                     |
|------------------------------------------------|---------------------|
| 239.134 hektar tomt och åker å 1,200 kronor    | 286,960: 80         |
| 84.000 » tilläggspris å 1,000 »                | 84,000: —           |
| 143.708 » äng m. m. å 600 »                    | 86,224: 80          |
| 230.092 » avrösningsjord å 500 »               | 115,046: —          |
| andel i häradsallmänning                       | 1,000: —            |
| värde av fiskevatten och vass (164.005 hektar) | 3,400: —            |
|                                                | kronor 575,631: 80, |

som avjämnnats till 575,000 kronor.

Arrendevärdet har beräknats till 12,700 kronor.

Torpet Värnsnäs har — med undantag av värdet å ståndskogen — saluvärderats sålunda:

|                                         |        |
|-----------------------------------------|--------|
| 7.135 hektar tomt och åker å 800 kronor | 5,708  |
| 37.575 » äng m. m. å 400 »              | 15,030 |
| 62.718 » avrösningsjord å 300 »         | 18,815 |
| värde av fiskevatten                    | 1,000  |
| » » vasstäkt                            | 500    |
| kronor 41,053,                          |        |

som avjämnats till 41,050 kronor.

Arrendevärdet har beräknats till 600 kronor.

Södra delen av Stensö har — med undantag av värdet a ståndskogen — saluvärderats sålunda:

|                                       |        |
|---------------------------------------|--------|
| 11.995 hektar ängsmark å 1,000 kronor | 11,995 |
| 54.545 » avrösningsjord å 1,000 »     | 54,545 |
| kronor 66,540.                        |        |

Arrendevärdet har beräknats till 500 kronor.

Fröken Eivor le Grands lägenhet har — med undantag av värdet å ståndskogen — saluvärderats sålunda:

1.435 hektar ängs- och skogsmark å 50 öre per kvadratmeter 7.175 kronor.

Arrendevärdet har beräknats till 150 kronor; för fröken le Grands del till 75 kronor.

Saluvärderingen har verkställt under förutsättning, att egendomen överlätas i befintligt skick, att staden tillträder och likviderar egendomen den 14 mars året efter det riksdagen fattat beslut i ärendet, att staden ensam vidkännes lagfarts- och andra med köpet förenade kostnader, att samtliga arrendatorer förbehållas samma optionsrätt vid eventuell utarrendering efter den 14 mars 1937 som nu kontraktsevenligt tillkomma dem, att samtliga innehavare av villalägenheter under ny arrendeperiod, dock högst under deras livstid, förbehållas nyttjanderätt mot vissa av nämnden beräknade avgälder, att staden vid utgången av nästkommande arrendeperiod, på enahanda sätt som vid inköpet av Tallhagen år 1916 stipulerats, äger rätt att lösa nu befintliga, enskilda tillhöriga byggnader efter värdering, samt att staden vid köpet av egendomen inträder i kronans rättigheter och skyldigheter i förhållande till arrendatorerna.

Vid saluvärderingen hade hänsyn tagits dels till bruksvärde och vanligt handelsvärde i stadens närhet, dels ock till det spekulationsvärde, som enligt sannolikhetsberäkningar möjligen torde kunna åsättas vissa områden, som å 1930 års karta inramats med streckad rödkrita, innehållande 77.5 hektar, samt torpet Svensknabben om 6.5 hektar eller tillsammans 84 hektar, vilka områden möjligen inom en tid av 25 å 50 år torde kunna bli föremål för försäljning till bebyggelse eller för upplåtelse till kyrkogård eller industritomter.

Överjägmästar-  
ren.

Överjägmästar<sup>ren</sup> har vidhållit sin tidigare uttalade uppfattning, att hela egendomen borde försälas, och har funnit denna sin mening ytterligare bestyrkt av innehållet i uppskattningsinstrumentet, enligt vilket vissa byggnadsarbeten erfordrades vid egendomen. Angående värderingen hade denna utförts, utan att full hänsyn tagits till det speciella värde, egendomen hade i stadens hand. Beträffande södra delen av Stensö hade ett högre värde använts. Den s. k. Tallhagen torde vara mera värd än Stensö, således mera än 500 kronor per hektar, vartill värdet upptagits. Angående skogen, utom möjligen å Värnsnäs, hade denna ett i förhållande till marken obetydligt värde, varför en speciell värdering av densamma

knappast kunde vara erforderlig, om kronan finge ett fullgott pris för marken. Egendomen torde vara värd betydligt mer än 575,000 kronor.

*Överlantmätaren* har meddelat, att ifrågavarande kronoegendom bestod av två olika fastigheter, nämligen den i Kalmar stad belägna Stadsägan nr 1134, 1136, 1137, 1138, 1139, 1140, 1143 — före Kalmar sockens införlivande med staden upptagen i jordeboken under beteckningen 4 <sup>76</sup>/<sub>100</sub> mantal Skälby och Perstorp nr 1 — samt <sup>17</sup>/<sub>100</sub> mantal Skälby och Pers-  
torp nr 1 i Kläckeberga socken, vilken sistnämnda fastighet motsvarade förut berörda utjorden Värsnäs. Hinder ur jorddelningslagens synpunkter för avstyckning av Södra delen av Stensö och Eivor le Grands lägenhet syntes icke föreligga.

Överlantmätaren.

*Länsarkitekten Olof Lundgren* har i infordrat yttrande anfört följande. Av uppskattningsinstrumentet framginge, dels att ett icke ringa antal av byggnaderna vore i behov av renovering och ombyggning, dels att arrendet för gården utgjorde cirka 12,000 kronor. Oberoende av gårdens läge intill staden syntes försäljningsbeloppet i instrumentet icke stå i rimlig proportion till arrendesumman och de förbättringar, som vore erforderliga. En försäljningssumma av cirka 350,000 kronor skulle här synas mera möjlig.

Länsarkitekten.

Som emellertid gården vore belägen intill stadsplanegränsen och alltså till icke oväsentliga delar ägde tomtvärde i motsats till jordbruksvärde, torde det icke vara orimligt, att saluvärdet sattes till ett belopp motsvarande eller överstigande det av uppskattningsnämnden föreslagna. Det kunde härvid framhållas, att Kalmar stad för sin utveckling huvudsakligen vore hänvisad till Skälbyområdena med hänsyn till stadens läge på en udde i Kalmar sund.

I instrumentet hade för dylikt tomtmarkvärde upptagits 84,000 kronor för 84 hektar, angivna å 1930 års karta inom röststreckad linje, givande ett pris av 10 öre per kvadratmeter utöver jordbruksvärdet. Området hade förlagts efter Stockholmsvägen mot Berga och i den triangel, som bildats av Bergajärnvägen, stadens gräns och Torsås järnvägen. Detta område kunde till sina sydliga delar i huvudsak anses ligga i anslutning till befintlig bebyggelse i Kalmar. Sannolikheten av att väsentliga delar av området bleve behövligen för exploatering syntes ganska stor med tanke på folkmängdens stegring inom staden under de två senaste årtiondena. Så hade befolkningssmängden 1912 uppgått till cirka 15,800 personer, 1922 till cirka 17,500 personer och 1930 till cirka 20,000 personer. Inkorporering av Kalmar socken hade därvid icke något väsentligt att betyda, då densamma endast ökat befolkningssmängden med 550 personer. Det årliga befolkningstillskottet av mer än cirka 200 personer och därav följande krav på bostäder och tomter i samband med de ytor, som olika industri-anläggningar behövde, torde kräva icke oväsentliga markytor för varje år.

Visserligen funnes inom staden stora, icke bebyggda områden, som kunde tillgripas, men med normalt förutseende syntes det välbetänkt från stadens sida att redan nu säkerställa utvecklingen.

Beträffande utvidgning och bebyggelse på norra delen av stadens omgivningar finge framhållas, att Berga villasamhälle utbyggts trots det avståndet till stadsplanegränsen där varit avsevärt längre eller cirka 1,800 meter.

Värdesättningen av tomtmarken vore naturligtvis vanskelig. Det i värderingsinstrumentet upptagna mervärdet av 1,000 kronor per hektar eller 10 öre per kvadratmeter syntes lågt med hänsyn till omgivande markpriser.



tillhopa 350,000 kronor, vartill komme jordbruksvärdet å fastigheten 350,000 kronor eller tillhopa 700,000 kronor. Förestående pris torde för staden synas högt, men även om det nu icke syntes lätt att få igen den summa, som nedlades för förvärv av gården, kunde vid en lycklig utveckling av Kalmar stad beloppet erhållas flerdubbelt. Dessutom hade här icke beräknats de indirekta fördelar, som staden genom fastighetens förvärv vunne genom behärskandet av utvecklingen.

För kronan syntes beloppet i förhållande till avkastningen väsentligt, särskilt med hänsyn till de avsevärda belopp, kronan ej behövde nedlägga för egendomens iståndsättning.

Länsstyrelsen har anfört följande. Det vore ostridigt, att avsevärda Länsstyrelsen sen. kostnader måste nedläggas på egendomens förbättring, om den skulle bibehållas i kronans ägo. Även torde bliva ofrånkomligt att, för att stadens utvecklingsmöjligheter skulle kunna tryggas, kronan så småningom måste till staden överlåta de värdefullaste delarna av kungsladugården.

Enligt länsstyrelsens mening syntes det därtör lämpligt, att egendomen nu försåldes till staden.

Beträffande köpeskillingsens storlek, anslöte sig länsstyrelsen i huvudsak till de av länsarkitekten framlagda synpunkterna. Emellertid måste man räkna med, att staden icke kunde göra nämnvärda tomtförsäljningar under närmaste tiden. Vid sådant förhållande torde de av länsarkitekten beräknade tomtprisen möjligen vara för höga och böra reduceras till 250,000 kronor, varigenom egendomens saluvärde skulle komma att utgöra 600,000 kronor. Beträffande ansökningarna från Harald Huss, Eivor le Grand, Hilmer Ferd. Petersson och Ragnar Georg Karlsson torde bland köpevillkoren intagas bestämmelse om att de till stadens självkostnadspris, vid vars beräkning hänsyn skulle tagas till stadens utgifter för framdragningsgator, vatten- och avloppsledning m. m., finge tillösa sig dem mot ifrågavarande lägenheter närmast svarande tomten.

Härefter hava förhandlingar förts mellan domänstyrelsen och representeranter för Kalmar stad rörande saluvärdet å egendomen vid en eventuell försäljning. Någon enighet om priset har härvid till en början ej kunnat uppnås. Från stadsrepresentanternas sida har gjorts gällande, att egendomen icke hade högre värde än taxeringsvärdet, under det att styrelsen icke ansett sig böra tillstyrka en försäljning under den beräknade värderingssumman.

Den 16 januari 1932 har från drätselkammaren i Kalmar inkommit en skrivelse, däri drätselkammaren anfört huvudsakligen följande.

Drätselkammaren.

Av det den 30 december 1930 upprättade protokollet framginge, att vid värdering av hela egendomen jämte torpet Värnsås tomt och åker åsatts ett värde av 1,200 kronor per hektar, äng och dylikt 600 kronor och avrösningsjord 500 kronor. Värdet av hela åkerarealen hade satts till 1,200 kronor, ehuru i instrumentet fastslagits, att endast  $\frac{1}{3}$  vore av godartad beskaffenhet, vilket förhållande också tagits hänsyn till vid arrendevärdering av egendomen. Vid den särskilda värdering, som samtidigt gjorts av torpet Värnsås, hade värdet av åker upptagits till 800 kronor, äng till 400 kronor och avrösningsjord till 300 kronor, allt per hektar räknat. I den förstnämnda värderingen inginge Värnsås med ett värde av 63,966 kronor i stället för såsom i den särskilda värderingen med 41,053 kronor.

Skillnaden i de olika värderingarna av torpet Värnsnäs utgjorde 22,912 kronor.

Även om det syntes drätselkammaren, att förenämnda värden ifråga om huvudgården vore högt beräknade i förhållande till taxeringsvärdet och de priser, som varit gällande för de egendomar i orten, som under de senaste åren skiftat ägare, ville drätselkammaren dock godtaga desamma med hänsyn till egendomens belägenhet i stadens närhet, därvid drätselkammaren gjorde gällande såsom sin bestämda uppfattning, att i det åsatta värdet för egendomens tomt, åker, äng och avrösningsjord inginge jämväl det »spekulationsvärde» av 1,000 kronor per hektar för 84 hektar, som uppskattningsmännen tillagt nämnda areal av egendomen. Detta tillägg till saluvärdet syntes drätselkammaren helt omotiverat.

Drätselkammaren tilläte sig vidare framhålla, att av nämnda protokoll framginge,

att åkerjorden å huvudgården bestode till cirka  $\frac{1}{3}$  av godartad lermylla på lerbotten och till cirka  $\frac{2}{3}$  av sand och klappermylla på grusbotten, föga motståndskraftig mot sommartorkan,

att ängsmarken vore av medelgod beskaffenhet och lämnade ett mindervärdigt bete för cirka  $\frac{2}{3}$  av gårdens vinterfödda djur,

att skogsmarken huvudsakligen bestode av medelgod moränjord på grusbotten,

att dikningsförhållandena vore otillfredsställande och att de stora lerbordsområdena i västra delen av egendomen lede av dåligt utfall och vore fulla av öppna diken,

att gödselvärden vore jämförelsevis dålig, enär cementgödselstad saknades,

att vattentillgången vid huvudgården vore otillräcklig och att djuren vissa tider av året måste vattnas vid en på gården befintlig damm med orent vatten, enär den brunn, som funnes på gården, hölle otillräckligt och dåligt vatten.

att i följd av den dåliga gödselvärden och den dåliga vattentillgången arrendatorn vid förnyad utarrendering borde åläggas att utföra cementgödselstad med en planyta av minst 500 kvadratmeter och att ordna vattenfrågan för egendomen medelst ledning från stadens vattenledning, och

att ny trädgårdsmästarebostad och ny trädgårdslada borde under en ny arrendeperiod uppföras.

Alla dessa av uppskattningsmännen gjorda påpekanden ifråga om egendomen vore olägenheter, som icke finge lämnas obeaktade utan måste tagas hänsyn till vid fastställande av egendomens värde och köpeskillingen för densamma. En del av dessa olägenheter hade uppskattningsmännen också ansett vara av sådan betydelse, att desamma vid en eventuell förnyad utarrendering måste avhjälpas, vid vilket förhållande följande utgifter redan då vore ofrånkomliga, nämligen

|                                                             |        |                |
|-------------------------------------------------------------|--------|----------------|
| kostnad för gödselstad .....                                | kronor | 6,000          |
| » » vattenledning .....                                     | »      | 9,500          |
| » » byggnad för trädgårdsmästarebostad och<br>ny lada ..... | »      | 10,000 25,500. |

Detta vore en utgift, som måste göras utan att motsvarande högre inkomst till ränta och amortering kunde påräknas.

Dessutom ville drätselkammaren påpeka, att uppskattningsnämnden ej syntes vid värdering av egendomen tagit tillräcklig hänsyn till det då-

liga skick, vari egendomens så gott som samtliga hus — på ett eller annat undantag när — och i synnerhet arbetsbostäderna befunne sig, och ej heller till de stora kostnader, som blivande ägare eller, om försäljning ej skedde, staten måste ikläda sig i och för den nödvändiga täckdikningen utav egendomen.

Drätselkammaren hade latit verkställa en preliminär beräkning av kostnaderna för att få egendomen försatt i tidsenligt skick. Kostnaderna härför uppginge till det avsevärda beloppet av 187,500 kronor. Dessa kostnader kunde visserligen fördelas på ett flertal år, men en del förbättringar, såsom täckdikning, uppförande av en del nybyggnader, bland annat då gödselstad, vattenledning, trädgårdsmästarebostad och trädgårdslada, beräknade till 25,500 kronor, samt svinhus och arbetarebostäder, kunde icke utan åsidosättande av nutidens krav å ett rationellt skött jordbruk uppskjutas utan måste utföras omedelbart och vore sålunda ofrånkomliga. Drätselkammaren ville visserligen medgiva, att, därest dessa förbättringar utfördes, en högre arrendeinkomst kunde paräknas, men denna komme dock icke att täcka skälig ränta på det utlagda kapitalet.

Enligt uppskattningsnämndens beräkningsgrunder hade egendomen Skälby jämte torpet Värnsnäs kommit upp i ett värde av kronor 576,631: 60 vilket värde dock borde minskas med

dels det uppförda spekulationsvärdet å kronor 84,000: —

dels det förut angivna högre värdet å

|                         |           |   |            |
|-------------------------|-----------|---|------------|
| torpet Värnsnäs å ..... | 22,912: — | » | 106,912: — |
|-------------------------|-----------|---|------------|

Egendomens värde sålunda beräknat uppginge till kronor 469,719: 60

eller i runt tal till 470,000 kronor. Detta pris å egendomen i dess helhet med tillägg av värdet av skogen enligt särskild uppskattning ansåge drätselkammaren vara skäligt.

Därest staden för detta pris komme att förvärva egendomen, innebure det, att staden måste pålägga sina skattebetalare en annars obehörlig ökad årlig utgift på cirka 10,000 å 15,000 kronor, vilket för mången kunde synas onödigt och kännas rätt så betungande, men drätselkammaren betraktade denna utgift såsom en assurancespremie för att förhindra ett annars icke önskvärt utnyttjande av egendomen. Rent affärsmässigt sett torde det icke kunna påstås, att det förenämnda priset å 470,000 kronor för hela egendomen jämte särskild ersättning för skogen för staten såsom säljare vore oförmånligt i förhållande till den avkastning, som egendomen för närvarande gäve eller komme att giva inom en överskådlig tid.

På grund av det anförda och under hänvisning till de av drätselkammaren i skrivelse den 1 oktober 1929 till domänstyrelsen angivna skälen för stadens framställning att få inköpa egendomen Skälby, har drätselkammaren förklarat sig villig att — under förutsättning av stadsfullmäktiges godkännande — för egendomen betala ett belopp av 470,000 kronor jämte värdet av skogen att tillträdas den 14 mars året näst efter det riksdagen fattat beslut om egendomens försäljning till Kalmar stad för ovan angivet pris.

Med anledning av vad sålunda förekommit har domänstyrelsen till förnyad prövning förehaft frågan om egendomens försäljning.

Härom har styrelsen i skrivelse den 29 februari 1932 meddelat följande. Styrelsen hade funnit vanskligt att bedöma det värde, egendomen med

beaktande av dess framtida användning i stadens hand nu kunde anses äga. En lycklig utveckling av förhållandena borde kunna förväntas medföra icke oväsentliga värdestegringar i en framtid. För att icke riskera, att staten avhände sig fastigheten utan att för denna erhöles en mot densamma på grund av förhållandena fullt svarande köpeskillning, borde i betraktande av det pris, som drätselkammaren erbjudit, jämfört med uppskattningsnämndens värderingssumma, försiktigheten därför inbjuda till en exploatering av egendomen endast successivt i den mån områdena bleve erforderliga för stadens utveckling.

Ett dylikt förfarande hade av domänintendenten icke kunnat förordas, då enligt dennes mening kvarvarande delar av egendomen komme att bli va av mindre ekonomisk betydelse såsom arrendegård i kronans ägo. Det torde också vara ostridigt att staden, inom vars område egendomen vore belägen, måste äga ett mera omedelbart intresse att påverka egendomens utveckling till gagn för det allmänna än kronan kunde hava vid ett bibehållande av egendomen såsom arrendeföremål i avvaktan på ovissa ytterligare avstyckningar. En försäljning av egendomen i dess helhet syntes därför ur åtskilliga synpunkter vara att föredraga.

Såsom av handlingarna framginge vore åbyggnaden gammal och otidsenlig, varför betydliga nybyggnadskostnader vore oundvikliga, och erfordrades vidare utgifter för andra nödiga förbättringar. Enligt en genom drätselkammarens försorg verkställd utredning hade kostnaderna för samtliga erforderliga arbeten beräknats uppgå till icke mindre än 187,500 kronor. Domänintendenten hade på därom gjord förfrågan uppgivit, att sagda belopp nog måste anses ligga i överkant, men att utgifterna i sådant hänseende icke torde komma att stanna nämnvärt under angivna kostnadssumma. Taxeringsvärdet för egendomen med undantag av växande skog hade beräknats till 371,200 kronor. Den för egendomen under nästkommande arrendeperiod beräknade arrendeavgälden hade uppskattats till 12,700 kronor.

Med hänsyn till de stora utgifter, som förestode för egendomens iståndsättning, den förhållandevis blygsamma avkastning, som kunde påräknas av egendomen såsom arrendeföremål i kronans hand, jämförd med räntan å en eventuell köpeskillning, samt den tid, som kunde beräknas komma att förflyta, innan någon egentlig värdestegring uppkomme, hade styrelsen ansett en försäljning av egendomen, även om köpeskillningen komme att något understiga den av uppskattningsnämnden beräknade, vara förmånlig ur statens synpunkt. Styrelsen hade sålunda för drätselkammaren förklarat sig villig att hos Kungl. Maj:t tillstyrka försäljning till staden av egendomen för en köpeskillning av 525,000 kronor vartill skulle komma skogens värde efter vissa beräkningsgrunder. Till svar härå hade drätselkammaren i brev den 29 januari 1932 meddelat, att stadsfullmäktige vid sammanträde den 25 samma månad bemyndigat drätselkammaren att söka förvärva egendomen för ett pris av 470,000 kronor jämte ersättning för skogen efter vissa grunder.

Preliminär  
överenskom-  
melse mellan  
domänstyrel-  
sen och Kalmar  
stad.

Sedan domänstyrelsen förklarat sig icke vilja förorda en försäljning enligt stadens erbjudande, har vid ytterligare förda förhandlingar enighet mellan styrelsen och representanter för staden uppnåtts om ett pris av 500,000 kronor för egendomen jämte ersättning för växande skog efter följande priser, nämligen per kubikmeter helt träd på rot med bark:

*för barrskog:*

2 kronor 50 öre för träd, som vid brösthöjd på bark hålla en diameter av 10—20 cm.,

4 kronor för träd, som vid brösthöjd på bark hålla en diameter av över 20—30 cm., och

7 kronor för träd som vid brösthöjd på bark hålla en diameter av över 30 cm.;

*för lövskog:*

3 kronor för träd, som vid brösthöjd på bark hålla en diameter av över 10 cm.;

skolande kuberingen ske efter vanlig metod — dock att beträffande ek avdrag skall göras för större ihåligheter — samt verkställas gemensamt av jägmästaren och ombud för staden. Uppstår tvist, avgör länsjägmästaren.

I brev den 6 februari 1932 bekräftade domänstyrelsen denna överenskommelse. Med anledning av efter tidpunkten för överenskommelsens träffande utav jägmästaren och överjägmästaren gjord hemställan förbehöll emellertid styrelsen sig rätt att, för den händelse efter närmare utredning så skulle befinnas erforderligt, från försäljningen undantaga lämpligt område om högst 2 hektar att av kronan användas som upplagsplats för virkesprodukter från kronans skogar och såg eller som vedgård, mot en nedläggning i köpeskillingen, beräknad efter förut angivna beräkningsgrunder.

I skrivelse den 23 februari 1932 har drätselkammaren meddelat domänstyrelsen, att stadsfullmäktige å sammanträde den 22 samma månad beordrigat drätselkammaren att förvärva egendomen jämte därå befintliga, kronan tillhöriga hus och anläggningar enligt de sålunda angivna villkoren. I fråga om det av domänstyrelsen gjorda förbehållet meddelade drätselkammaren, att stadsfullmäktige uttalat, att platsen för det område, som eventuellt skulle undantagas, skulle bestämmas efter överenskommelse med drätselkammaren och att något område med strandrätt ej finge undantagas.

Därjämte hade stadsfullmäktige vid beslutets fattande uttalat såsom ett önskemål, att köpeskillingen för egendomen måtte användas för inköp av skogar inom Kalmar läns södra landstingsområde.

Med förenämnda skrivelse den 29 februari 1932 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid för egen del tillika anfört följande.

*Domänstyrelsen.*

Styrelsen tillstyrkte en försäljning av egendomen under i huvudsak förenämnda villkor. Domänintendenten, med vilken styrelsen samrått och vilken, bosatt i Kalmar sedan åtskilliga år tillbaka, väl kände egendomens förhållanden, hade uttalat, att en försäljning av egendomen med undantag av växande skog även för en köpeskillning av 500,000 kronor måste på

grund av förhanden varande omständigheter vara ur kronans synpunkt fördelaktig.

I fråga om övriga försäljningsvillkor finge anföras följande.

Egendomen borde av staden tillträdas den 14 mars 1933. Gällande nyttjanderättsavtal om egendomen eller del därav borde av staden respekteras. Egendomen överlätas i befintligt skick, varvid staden inträdde i de rättigheter och skyldigheter, Kungl. Maj:t och kronan ägde till vederbörande nyttjanderättshavare å egendomen. Att på sätt uppskattningsnämnden ifrågasatt nu för staden föreskriva vissa bestämda avgälder för lägenheterna vid deras eventuella förnyade utarrendering från den 14 mars 1937 syntes knappast ändamålsenligt. Förhållandena kunde hinna ändras åtskilligt, innan denna tidpunkt inträdde. I den mån förbättringar på stadens bekostnad komme att göras, borde staden icke vara förhindrad att i motsvarande grad reglera eventuella avgälder.

I ärendet hade åtskilliga ansökningar gjorts av innehavare av lägenheter om förvärfv av vissa områden av egendomen. Under de med representanterna för staden förda förhandlingar hade jämväl övervägts, i vilken utsträckning dessa ansökningar skulle kunna tillgodoses. Från stadens sida hade man därvid bestämt motsatt sig varje försäljning av enskilda områden för närvarande. Det hade också synts styrelsen mindre lämpligt att mot stadens bestridande i denna stora affär undantaga en eller annan av de inom det vidlyftiga komplexet liggande lägenheterna. Styrelsen hade icke anledning förutsätta annat än att, i avvaktan på uppgörande av en generalplan för området, lägenhetsinnehavarna komme att på skäliga villkor av staden medgivas kvarsitta ävensom att därefter, när eventuella tomtförsäljningar kunde äga rum, köpa sina områden. Skulle staden nödvändigt behöva lägenheternas områden för något stadens ändamål, torde det vara skäligt, att såsom uppskattningsnämnden ifrågasatt lägenhetshavarnas rätt och befogade intressen så till vida tillgodesåges, att vid försäljningen föreskrevs skyldighet för staden att, om lägenhetshavarna ej ville bortföra husen, inlösa dessa mot en köpeskilling, vilken i händelse av tvist skulle bestämmas av skiljemän såsom i 2 kapitlet 8 § lagen om nyttjanderätt till fast egendom vore stadgat för där avsett fall.

I fråga om jordbruksarrendatorerna torde man likaledes kunna utgå ifrån att dessa, i den mån den arrenderade marken icke erfordrades för något stadens ändamål, finge bibehållas vid arrendelotterna även efter den 14 mars 1937 mot skäliga avgälder.

Såsom förut anförts hade vid försäljningen av förberörda, till folkpark numera disponerade område om 61.233 hektar föreskrivits som villkor bland annat, att området med vissa smärre undantag icke finge utan tillstånd av ägaren till Skälby kungsladugård användas till annat ändamål än folkpark, samt att inteckning till säkerhet därför finge tagas i området såsom servitut till förmån för nämnda kungsladugård. Sådant inteckning hade också beviljats den 22 november 1918. Vid en försäljning till staden försvunne nu kronans säkerhet i angivna hänseende. Någon större risk för att området skulle komma att av staden exploateras för annat ändamål torde emellertid icke föreligga. Området hade nu under cirka femton års tid nyttjats som folkpark, och hade därför erforderliga anordningar av staden påkostats. Genom förvärfvet av återstående delen av kungsladugården erhöles staden stora möjligheter att tillfredsställa behovet av industri- och bostadstomter. Enligt vad styrelsen erfarit torde området komma att upptagas som folkpark å den stadsplan som vore under utarbetan-

de, och komme staden troligen efter Skälbyköpet att vidare utvidga folkparksområdet. En eventuell stadsplan skulle för övrigt fastställas av Kungl. Maj:t.

I enlighet med villkoren vid försäljningen av folkparksområdet hade staden förbundit sig att tillhandahålla den mängd grus, som årligen kunde erfordras vid kronoegendomen Skälby, dock högst 100 kubikmeter årligen, vilket grus, som skulle vara av god beskaffenhet, skulle på vederbörandes rekvisition levereras fritt å banvagn vid Kalmar västra järnvägsstation. Gruset fritt järnvägsstationen torde betinga ett pris av cirka 3 kronor per kubikmeter. Sedan egendomen år 1925 införlivats med stadens område och staden följaktligen själv övertagit underhållet av de allmänna vägarna, erfordrades enligt uppgift från stadens ombudsman för egendomens egen del högst en tredjedel av den ursprungliga beräknade grusmängden. Det kapitaliserade värdet av förmånen utgjorde cirka 2,000 kronor. Då enligt den mellan styrelsen och representanter för staden träffade överenskomsten staden skulle övertaga egendomen med de rättigheter och skyldigheter, kronan ägde för egendomen, skulle följaktligen någon särskild ersättning för stadens befriande från angivna förpliktelse icke utgå.

Vidkommande den mark, som för kronans räkning borde undantagas från försäljningen, hade överjägmästaren förordat ett område om cirka 1 hektar invid Funkabotorpet. Under hand hade från drätselkammarens ombudsman meddelats, att från stadens sida något hinder mot undantagande av sagda område icke kunde anses föreligga.

I fråga om det av staden framförda önskemålet, att köpeskillingen för egendomen måtte användas för inköp av skogar inom Kalmar läns södra landstingsområde, torde Kungl. Maj:t icke kunna binda sig vid något bestämt uttalande. Huruvida några lämpliga inköp av skogsmarker för kronans räkning inom sagda landstingsområde kunde komma att göras, komme givetvis att bero på eventuella utbud och lämpligheten av deras antagande.

Härefter har domänstyrelsen med skrivelse den 8 mars 1932 överlämnat en skrift från Betty le Grand, Eivor le Grand och Greta le Grand, vari de förklarat sig vilja direkt från kronan förvärva förenämnda av Eivor le Grand disponerade tomt; och har styrelsen anført, att styrelsen icke funnit anledning frågå sin i förenämnda skrivelse den 29 februari 1932 uttalade uppfattning.

I likhet med domänstyrelsen finner jag det vara lämpligast, att hela egendomen försäljes till Kalmar stad. Det torde nämligen vara av största vikt för staden att kunna kontrollera, att egendomen disponeras på ett ändamålsenligt och för stadens utveckling lämpligt sätt. Mot den preliminärt överenskomna köpeskillingen, 500,000 kronor jämte värdet av växande skog, synes mig ur statens synpunkt intet vara att erinra. Jämväl i övrigt torde de av domänstyrelsen förordade köpevillkoren kunna godtagas.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen med giva.

*Departements-  
chefen.*

att i kronans ägo kvarvarande delar av kungsladugården Skälby i Kalmar stad med utjorden Värnsnäs i Kläckeberga socken av Kalmar län — motsvarande stadsägan 1134 + 1136 + 1137 + 1138 + 1139 + 1140 + 1143 inom stadens område samt  $17/_{100}$  mantal Skälby och Perstorp nr 1 i Kläckeberga socken — må försäljas till Kalmar stad mot en köpeskillning för egendomen jämte därå befintliga, kronan tillhöriga hus och anläggningar av 500,000 kronor jämte ersättning för växande skog enligt de priser, varom på sätt förut angivits preliminär överenskommelse träffats mellan domänstyrelsen och Kalmar stad,

samt under villkor i övrigt, *att*, om så från kronans sida påfordras, från försäljningen må undantagas lämpligt område om högst 2 hektar att användas som upplagsplats för virkesprodukter från kronans skogar och såg eller som vedgård mot motsvarande nedsättning av köpeskillningen, *att* egendomen må tillträdas den 14 mars 1933 i då befintligt skick, *att* köpeskillningen erlägges kontant vid tillträdet till länsstyrelsen, som har att utfärda köpebrev å egendomen, *att* gällande nyttjanderättsavtal om egendomen skola av staden respekteras, *att* staden genom köpet inträder i de rättigheter och skyldigheter, Kungl. Maj:t och kronan äger till vederbörande nyttjanderättshavare å egendomen, *att* inga enskilda tillhöriga hus och anläggningar vid egendomen ingå i försäljningen, *att* staden skall vara skyldig att inlösa nyttjanderättshavare tillhöriga hus vid egendomen, när nyttjanderättshavarna på grund av stadens uppsägning frånträda besittningsrätten, till skäligt pris, som i brist på överenskommelse bestämmes av skiljemän såsom i 2 kap. 8 § lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom är stadgat för där avsett fall, *att* staden ansvarar för kostnaderna för den kanalrensning, som åligger egendomen tillsammans med andra egendomar, *att* staden ansvarar för alla övriga på egendomen efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, *att* staden skall ensam vidkännas kostnader för lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter, *samt att* staden skall respektera de innehavare av elektriska ledningar lämnade medgivanden att hava dylika ledningar framdragna över egendomen.

4:o.

Kronoegendomen 1 mantal Ödhult nr 1 och 2 jämte lägenheten Stockshult nr 1, ett torp, i Målilla socken av Kalmar län är utarrenderad till den 14 mars 1932 mot årligt arrende av 1,750 kronor.

Ödhult nr 1  
och 2 jämte  
lägenheten  
Stockshult nr  
1, ett torp, i  
Kalmar län.

Med anledning av förestående arrendeledighet hava kronojordstyckningssakkunniga under år 1929 besiktigat egendomen, och har domänstyrelsen från vederbörande domänintendent och hushållningssällskaps egnahemsnämnd införskaffat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter finnes i orten. Å egendomen har sedermera under 1929 uppskattningsförrättning hållits i vederbörlig ordning. Av handlingarna i ärendet, däribland en av distriktslantmätaren Hugo Fröman år 1928 kopierad och kompletterad karta över alla ägorna till egendomen med två beskrivningar, den ena upprättad år 1928 och den andra år 1930, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 7 kilometer från Hultsfreds och Målilla järnvägsstationer och varå Ödhults station är belägen cirka 1 kilometer från gården, ligger i fyra skiften: Huvudgården om 634.491 hektar, varav 61.699 hektar tomt och åker, 27.554 hektar äng och 545.238 hektar avrösningsjord, Hulingsäng om 5.44 hektar, varav 4.38 hektar tomt och åker, 0.965 hektar äng och 0.095 hektar avrösningsjord, Osängen om 3.52 hektar, varav 2.04 hektar tomt och åker, 0.52 hektar äng och 0.96 hektar avrösningsjord samt Grisebäck 6.245 hektar, varav 4.46 hektar tomt och åker, 0.05 hektar äng och 1.735 hektar avrösningsjord.

I nämnda arealer ingå ej försålda lägenheten Solhem (förut skoltomt), till järnvägar upplåtna områden samt landsvägen Målilla—Hultsfred och »Nödhjälpsvägen».

Å huvudgården finnas två torp, Stockshult och Poststugan, samt å den från arrendet undantagna skogsmarken torpen Ödhultsmåla samt Ekeberg med Riddersberg. Nämnda torps områden ingå i huvudgårdens nyss angivna areal.

Av kronans åbyggnader å huvudgården äro boningshuset och ladugården i gott skick, drängstugan i användbart skick, magasinet mycket gammalt men i gott skick, logen i försvarligt skick men liten och opraktisk, svinhuset, inrymt jämte två vedbodas i ett uthus, gammalt och odugligt, smedjan av ålder förfallen men ej nödvändig för gårdens behov, samt två ängslador mycket gamla och dåliga. Av byggnaderna å torpen äro de å Stockshult tillräckliga, å Ödhultsmåla av sämre beskaffenhet och ej tillräckliga för torpets behov. Å Poststugan finnes endast en kronan tillhörig ladugård, liten men i gott skick, samt en av innehavaren ägd stallbyggnad.

Åkerjorden å huvudgården består av ungefär hälften mossjord och hälften fastmarksjord. Mossjorden är lätt och under medelgod beskaffenhet. Fastmarksjorden består av sandmylla på getterbotten, mycket stenbunden och besvärad av berg och stenrös. Osebäcks- och Griesbäckängen består av godartad slamjord och mossjord.

Ett torrlägningsföretag avseende sänkning av sjön Hulingen berör skiftena Hulingsäng. Osängen och Grisebäck. Enligt uppgift av ordfö-

randen i företaget belöpa av kostnaderna härför 39 procent å Hulingsäng, 18 procent å Osängen och 43 procent å Grisebäck.

Finsjö kraftaktiebolag har genom resolution den 4 april 1919 medgivits rätt att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen.

Egendomen har ej andel i häradsallmänning eller annan samfällighet.

Taxeringsvärdet utgör 218,000 kronor, därav 174,400 kronor för skog och skogsmark.

*Kronojordstyckningssakkunniga* hava anfört: Med hänsyn till att jorden vore mycket stenbunden och bergig samt besvärad av jordfasta stenar och stenrös torde gården städse komma att bli mindre räntabel såsom arrendeföremål i kronans hand. Med anledning härav borde huvudgården och de närmast denna belägna torpen försäljas. Jordbruket kunde lämpligen uppdelas i förutom viss tomtmark, fyra lotter, huvudgården om cirka 41 hektar åker, torpet Poststugan om cirka 5.5 hektar åker, torpet Stockshult om nära 7 hektar åker och torpet Ödhultsmåla om något över 4 hektar åker. Torpen borde försäljas endast i den mån de icke erfordrades för skogsstaten. Lotterna borde i övrigt tilldelas förutom tillgänglig ängsmark så mycken avrösningsjord, som vore erforderlig för lotternas nyttjande såsom jordbruk.

*Domänintendenten* har i allt väsenligt biträtt kronojordstyckningssakkunnigas utlåtande.

*Kalmar läns södra hushållningssällskaps egnahemsnämnd* har med instämmande i vad vederbörande jordbrukskonsulent anfört föreslagit följande. Från huvudgården borde avskiljas ett åkerområde om cirka 4 hektar, beläget intill Postlyckan, och tilläggas detta torp. För övrigt borde huvudgården bibehållas. Torpen Ekeberg och Riddersberg, av vilka det sistnämnda vore obebyggt, låge mitt i skogsmarken, så gott som intill varandra. Dessa borde utgöra en lägenhet. Tillräckligt med skogsmark borde tilldelas såväl torpen som huvudgården. Tre bebyggda och två obebyggda bostadslägenheter, belägna vid Ödhults station, borde samtidigt avsöndras.

I anslutning till kronojordstyckningssakkunnigas och domänintendentens uttalanden uppdrog domänstyrelsen åt uppskattningsnämnden att verkställa saluvärdering å egendomen, vilken, såsom tidigare angivits, verkställdes under 1929.

*Uppskattningsnämnden* har föreslagit försäljning av 12 salulotter, som å kartan utmärkts med streck- och korsprickade linjer och bokstäverna A—M i rött. De med litt. O, P, R och S i rött betecknade lotterna avsåges att undantagas för framtida behov av bostadstomter mitt för Ödhults järnvägsstation och borde i avvaktan på försäljning bibehållas i kronans ägo och ställas under skogsstatens vård och förvaltning. Likaledes borde de obebyggda med litt. K, L och M betecknade lotterna, därest vid utbud under hand köpare ej erhöles, i avvaktan på försäljning ställas under skogsstatens vård och förvaltning.

Förberörda lotter, A—M och O—S, hava värderats på följande sätt.

*Litt. A.* Huvudgårdslotten jämte Osängen och Grisebäckensängen.

Ägofigurer å kartan: 1—65, 65 a, 66—124, av 125, 128—185, 199, 200, 203—211, 211 a, 212—220, av 221, 232—235, av 262, av 263, av 280, 285—296, 298, av 300, 481—499. Areal: 114.19 hektar, varav 46.73 hektar tomt och åker, 15.69 hektar äng och 51.7 hektar avrösningsjord (efter avdrag av del av 202, som ej tillhörde kronan, och del av 125, lotterna O, P, R och

S). Saluvärde 43,000 kronor, varav 9,846 kronor för växande skog. Arrendevärde 1,575 kronor.

Lotten borde hembjudas egendomens arrendator, J. E. Ljung, ehuru han innehaft egendomen å arrende endast sedan år 1925, då han hävdad den besvärliga egendomen synnerligen väl och därtill vore en av de få, som hade utsikt att kunna reda sig på en sådan egendom.

*litt. B.* Hulingsäng, norra delen.

Ägofigurer å kartan: 471—475. Areal: 2.55 hektar, varav 2.49 hektar tomt och åker samt 0.06 hektar äng. Saluvärde: 1,518 kronor, avrundat till 1,800 kronor. Arrendevärde: 60 kronor.

Hulingsängen hade helt och hållet odlats och dikats av Karl Alfred Karlsson och Axel Jansson, båda i Stubbhult nr 1. På grund av denna odlingskyldighet hade ängen upplåtits arrendefritt i tre år och mot en årlig avgäld av 100 kronor under de två senaste åren av innevarande arrendeperiod. Norra delen av Hulingsängen borde hembjudas Jansson, vilken vore ägare av en jordbrukslägenhet, Stubbhult nr 1, belägen cirka 2 kilometer från Hulingsäng och innehållande cirka 6 hektar åker och 75 hektar skogsmark, jämlikt 11 § i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

*litt. C.* Hulingsäng, södra delen.

Ägofigurer å kartan: 476—480. Areal: 2.89 hektar, varav 2.745 hektar tomt och åker, 0.05 hektar äng och 0.095 hektar avrösningsjord. Saluvärde 1,664 kronor 50 öre, avrundat till 2,000 kronor. Arrendevärde 65 kronor.

Förbemålde Karl Alfred Karlsson, vilken vore ägare av en jordbrukslägenhet, Stubbhult nr 1, belägen cirka 2 kilometer från Hulingsäng och innehållande cirka 6 hektar åker och 75 hektar skogsmark, borde hembjudas denna del av Hulingsängen enligt 11 § i nämnda förordning.

Vid föreslagen försäljning av lotterna *litt. B* och *C* möjliggjordes för blivande köpare att erhålla lån ur egnahemslånefonden.

*litt. D.* Poststugan.

Ägofigurer: 201, av 222, av 231, 236—248, av 249, av 250, av 251, av 252, 254—261, av 262, av 263, av 264, 265—270, av 271, av 272, 273—275, av 276. Areal: 22.939 hektar, varav 5.758 hektar tomt och åker, 0.943 hektar äng och 16.238 hektar avrösningsjord, efter avdrag av del av ägofigur 202. Saluvärde: 6,225 kronor, varav 3,334 kronor för växande skog. Arrendevärde 230 kronor. I försäljningen inginge en av huvudgårdens arrendator nu använd, kronan tillhörig lada å ägofigur 256.

Innehavaren av torpet, Edvin Gustafsson, som brukat torpet sedan 8 år, då han övertog det efter sin fader, och som dessförinnan i 18 år arbetat å torpet under det hans fader innehade detsamma, borde hembjudas torpet.

*litt. E.* Stockshult.

Ägofigurer: av 263, av 264, av 280, 281—284, av 300, 301, 302, 304—319, av 320, 321—327, 328, a, b, c, d, e, 329—340, av 341, av 342, av 343, 344—357, av 360. Areal: 30.399 hektar varav 7.076 hektar tomt och åker, 3.848 hektar äng och 19.475 hektar avrösningsjord. Saluvärde 13,700 kronor, varav 7,151 kronor för växande skog. Arrendevärde 385 kronor.

Torpet, som innehades av förre husaren Karl Johan Gottfr. Folke, vilken brukat torpet i 30 år och hävdad det synnerligen väl, borde vid försäljningen hembjudas Folke.

*litt. F.* Ödhultsmåla.

Ägofigurer: av 341, 359, av 360, av 361, av 364, av 365, 366—389, 390, 390 a, 391—393, av 394, 395—406, av 407, av 408. Areal: 32.9 hektar, varav

4.134 hektar aker, 1.446 hektar äng och 27.32 hektar avrösningsjord. Saluvärde 13,600 kronor, varav 10,719 kronor för växande skog. Arrendevärde 150 kronor.

Innehavaren, förre husaren Johan Otto Kreutz, hade innehaft torpet i 18 år, varav 7 år som brukare, och under de övriga åren hyrt bostaden. Kreutz hade hävdad jorden väl och borde vid torpets försäljning tillerkännas hembuds rätt.

*litt. G.* Bebyggda tomten Skogslund.

Ägofigur: 229. Areal: 0.332 hektar tomt. Saluvärde 1,528 kronor, varav för växande skog 200 kronor. Arrendevärde 45 kronor.

Tomten vore bebyggd med innehavaren, arbetaren Herman Johansson, tillhörig villa med uthus. Åbyggnaden utgjorde nöjaktig och stadigvarande bostad åt en familj. Johansson borde tillerkännas hembuds rätt vid tomtens försäljning. För å tomten verkställda förbättringar borde medgivas avdrag å saluvärdet med 330 kronor, varför lotten borde hembjudas Johansson för 1,200 kronor.

*litt. H.* Bebyggda tomten fig. 299. Areal: 0.25 hektar. Saluvärde: 1,040 kronor, varav 40 kronor för växande skog. Arrendevärde 40 kronor.

Tomten vore bebyggd med innehavaren, handlanden Simon Svensson, tillhörig villa och uthus. Åbyggnaden inrymde — förutom handelsbutik — nöjaktig bostad. Svensson borde vid försäljning hembjudas tomten. För å tomten verkställda förbättringar borde medgivas avdrag å saluvärdet med 250 kronor, varför lotten borde hembjudas Svensson för 790 kronor.

*litt. I.* Skolhustomt. Ägofigur: 230. Areal: 0.194 hektar. Saluvärde: 776 kronor. Arrendevärde 30 kronor.

Tomten, som vore bebyggd med Målilla församling tillhörigt skolhus och uthus, borde hembjudas församlingen. För verkställda förbättringar borde församlingen medgivas avdrag å saluvärdet med 190 kronor. Härjämte borde församlingen i enlighet med därom framställd begäran, därest den till kronan återlämnade den av församlingen jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 28 maj 1880 inköpta tomten, ägofigur 202 å kartan, medgivas avdrag å köpesumman med ytterligare 176 kronor (880 kvadratmeter å 20 öre).

*litt. K.* Obebyggd tomt.

Ägofigurer av 221, av 225, 227. Areal: 0.26 hektar avrösningsjord. Saluvärde 560 kronor, varav för växande skog 42 kronor. Arrendevärde 30 kronor.

*litt. L.* Obebyggd tomt.

Ägofigurer: av 222, 223, av 231. Areal: 0.352 hektar avrösningsjord. Saluvärde: 925 kronor, varav för växande skog 51 kronor. Arrendevärde: 40 kronor.

*litt. M.* Obebyggd tomt.

Ägofigurer: av 222, 224, av 225, 226. Areal: 0.38 hektar avrösningsjord. Saluvärde: 1,030 kronor, varav 88 kronor för växande skog. Arrendevärde: 40 kronor.

*litt. O.* Obebyggd tomt.

Ägofigur av 125. Areal: 0.138 hektar. Saluvärde: 415 kronor. Arrendevärde: 25 kronor.

*litt. P.* Obebyggd tomt.

Ägofigur: av 125. Areal: 0.15 hektar. Saluvärde: 455 kronor, varav för växande skog 5 kronor. Arrendevärde: 25 kronor.

*litt. R.* Obebyggd tomt.

Ägofigur: av 125. Areal: 0.14 hektar. Saluvärde: 475 kronor, varav för växande skog 56 kronor. Arrendevärde: 25 kronor.

*litt. S.* Obebyggd tomt.

Ägofigur: av 125. Areal: 0.14 hektar. Saluvärde 465 kronor, varav för växande skog 46 kronor. Arrendevärde: 25 kronor.

Lotterna hade värderats något under i orten gängse skäligt pris, och avsåge priserna försäljning i befintligt skick, men med rätt för avträdaren till sedvanlig ersättning för utsäde och höstbrukning i de fall, då han nödgades avstå mark til annan salulott.

Nämnden har icke ansett skäl föreligga att föreslå särskilda villkor angående salulotternas användning samt återköpsrätt. Icke ens det förhållandet att salulotterna *litt. D*, Poststugan, och *litt. F*, Ödhultsmåla, vore ofullständigt bebyggda, varvid syftet med upplåtelsen försvårades, har nämnden ansett motivera förbehåll om återköpsrätt. Skulle sådant förbehåll likväl göras, har nämnden föreslagit reducering av saluvärdena med 15 procent för lotterna *litt. A*, *G*, *H*, *I*, *K*, *L*, *M*, *O*, *P*, *R* och *S* och med 10 procent för lotterna *litt. D*, *E* och *F*. Åborättsvärdering har verkställts i lotterna *litt. D* och *F*. Samtliga innehavare av lotter — såväl av huvudgården som av jordbrukslägenheter och bebyggda bostadslägenheter — hava delgivits de åsatta saluvärdena, och hava de förklarat sig villiga att betala respektive lotter åsatta saluvärden.

Vid försäljningarna borde följande förbehåll göras. Finsjö kraftaktiebolag borde medgivas rätt att hava elektriska ledningar framdragna över lotterna *litt. A*, *D* och *E*. Köpare av lotterna *litt. A*, *B* och *C* borde åläggas att av kostnaderna för egendomens andel i förberörda torrlägningsföretag gälda, köpare av *litt. A* 61 procent, av *litt. B* 19 procent och av *litt. C* 20 procent. Vid blivande avstyckning borde tillförsäkras dels lotten *litt. A* rätt såväl till utfartsväg över Poststugan till allmänna landsvägen, vägen, nr 228, som till väg över ägofigur 247 a och till väg över gamla sågplanen, ägofigur 297, dels kronan rätt till väg å ägofigurerna nr 358 och 364, och dels lotten *litt. F* rätt till väg över ägofigurerna 362, av 364 och 416 till nya vägen.

Egendomen i övrigt borde bibehållas i kronans ägo, skogsmarken för att förvaltas tillsammans med intilliggande kronopark samt två områden, ett om 0.23 hektar av ägofigur 125 och ett om 0.585 hektar, ägofigur 297, för att användas till upplagsplatser. Härjämte borde del av ägofigur 262, kanal, 0.015 hektar bibehållas i kronans ägo.

Överjägmästaren har i ärendet avgivit yttranden dels den 24 april 1929 och dels den 18 mars 1931. I sitt förstberörda yttrande har överjägmästaren framställt vissa anmärkningar mot den en del lotter tilldelade skogsmarkens omfattning. Vad överjägmästaren sålunda framhållit har av uppskattningsnämnden beaktats. I yttrandet den 18 mars 1931 har överjägmästaren bemärkt, att de använda å-prisen vore så låga som möjligt med hänsyn till dåvarande konjunkturläge. Det oaktat hade ståndskogsvärdena i vissa fall blivit avsevärt höga i förhållande till fastighetsvärdena i övrigt. Särskilt anmärkningsvärt vore detta beträffande lägenheten Ödhultsmåla, där åkerarealen omfattade endast 4.13 hektar med markvärdet av 1,240 kronor under det att virkeskapitalet vore 2,199 fm<sup>3</sup> med ett värde av 10,719 kronor å ej mindre än 27.32 hektar utmark. På grund härav borde områdestilldelningen till torpet Ödhultsmåla minskas på sätt å kartan angivits med blyertslinjen a—b.

Överlantmätaren har anfört följande. Ur jorddelningslagens synpunkt torde hinder möta för avstyckning av ägolotten litt. E, Stockshult. Häringinge nämligen större delen av de till jordeboksenheten Stockshult nr 1, ett torp, hörande ägorna. Realiserandet av ifrågavarande styckningsförslag skulle innebära, å ena sidan att till denna styckningslott skulle läggas vissa delar av fastigheterna Ödhult nr 1 och 2, vilka vore av beskaffenhet att icke kunna brukas såsom särskild fastighet, och å andra sidan att till dels ägolotten litt. F, Ödhultsmåla, dels stamfastigheten skulle läggas vissa, från Stockshult nr 1 avstyckade områden, vilka icke heller kunde brukas såsom särskilda fastigheter. Då Ödhult och Stockshult utgjorde skilda skifteslag, kunde sammanläggning av de delar, som avstyckades från de olika skifteslagen för att brukas såsom en fastighet, icke lagligen äga rum. För ordnande av frågan syntes lämpligen böra så förfaras, att sammanläggning av de båda skifteslagen begärdes och verkställdes, innan avstyckningarna utfördes. Härigenom vunnes även den fördelen, att kostnaden för utstakning av gränsen emellan Stockshult och Ödhult undvekes. Sedan sammanläggning av de tre fastigheterna skett, syntes hinder mot avstyckning av de föreslagna styckningslotterna icke möta, och detta även om ägolotten litt. E, Ödhultsmåla, gäves den mindre omfattning, som överjägmästaren föreslagit. Det syntes böra framhållas, att det upprättade förslaget innebure, att lägenheten Solhem nr 1 skulle delas emellan styckningslotterna litt. A och D. Då denna lägenhet icke tillhörde Kungl. Maj:t och kronan, kunde någon disposition rörande densamma icke nu träffas, utan borde de delar av lägenheten, som inginge i berörda styckningslotter, avföras från respektive lott.

Med anledning av vad överjägmästaren anfört angående tilldelning av skogsmark till lotten F, Ödhultsmåla, uppdrog domänstyrelsen åt överjägmästaren att låta verkställa värdering av denna lott med det föreslagna området, och har härvid lotten med en areal av 24.52 hektar, varav 4.134 hektar åker, 1.446 hektar äng och 18.94 hektar avrösningsjord, saluvärderats till 8,500 kronor, varav 6,060 kronor för växande skog. Torpets innehavare, J. O. Kreutz, har skriftligen förklarat sig önska inköpa lotten för det åsatta saluvärdet, 8,500 kronor.

Härjämte har domänintendenten ansett, att saluvärdena å lotterna litt. B och C borde sänkas till 1,650 kronor för lotten litt. B och till 1,800 kronor för lotten litt. C.

Med skrivelse den 26 februari 1932 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid, jämte det styrelsen meddelat, att styrelsen föranstaltat om skötsel och vård av egendomen i fråga till den 14 mars 1933 samt om sammanläggning av fastigheterna Ödhult nr 1 och 2 jämte Stockshult nr 1 på sätt överlantmätaren föreslagit, för egen del anfört följande.

Styrelsen hade under hand inhämtat, att förberörda torrlägningsföretag numera fullbordats och arbetena avsynats, men att kostnaderna ej fördelats på de i företaget ingående fastigheterna. Kronoegendomen hade ej del i avdikningslån för företagets utförande.

I fråga om uppskattningsnämndens förslag till egendomens disposition samt de föreslagna saluvärdena hade styrelsen icke annat att erinra, än att dels lotten litt. F, Ödhultsmåla, borde försälgas med av överjägmästa-

ren föreslagen areal, dels den jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 28 maj 1880 försålda tomten, ägofigur nr 202 å kartan, ej skulle ingå i försäljningarna av lotterna litt. A och D utan dessa försäljas med förut angivna arealer, dels saluvärdena för lotterna litt. B och C böra bestämmas till 1,650 respektive 1,800 kronor.

Särskilda villkor angående lotternas användning och förbehåll om återköpsrätt ansåge styrelsen icke böra föreskrivas. Skulle likväl sådan rätt förbehållas, borde saluvärdena vid samtliga försäljningar bestämmas till 10 procent.

Beslut om försäljning av lotterna litt. O, P, R och S torde ej nu böra fattas, utan borde dessa lotter tillsvidare ställas under skogsstatens vård och förvaltning och försäljas i den mån spekulanter å dessa uppträdde.

Vid försäljningarna borde förbehåll göras om att utstämplad skog ej inginge samt om rätt för köpare av skogen att avverka och bortföra denna före den 1 maj 1934.

Beträffande lotterna litt. A, B och C borde köpare åläggas att betala vad av kronans kostnader för egendomen för sjön Hulingens sänkning belöpte å respektive lott.

Då beslut om försäljning av en del lotter påfordrade riksdagens medverkan, torde ärendet i dess helhet böra underställas riksdagen.

Jag biträder förslaget till egendomens disposition, sådant det av domänstyrelsen förordats. Anledning att föreskriva villkor om återköpsrätt synes mig icke föreligga i förevarande fall. Till frågan om dispositionen efter den 14 mars 1933 av de i kronans ägo kvarblivande delarna av egendomen torde jag få återkomma, sedan riksdagens beslut i försäljningsfrågan föreligger.

Departements-  
chefen.

Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen 1 mantal Ödhult nr 1 och 2 jämte lägenheten Stockshult nr 1, ett torp, i Målilla socken av Kalmar län må, med tillträdesrätt den 14 mars 1933, försäljas

dels enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

lotten litt. A, huvudgårdslotten jämte Osängen och Grisebäcksängen, om 114.119 hektar, med ett saluvärde av 43,000 kronor samt med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för egendomens arrendator J. E. Ljung,

lotten litt. B, Hulingsängen, norra delen, om 2.55 hektar, med ett saluvärde av 1,650 kronor samt med hembuds rätt enligt 11 § i förordningen för Axel Jansson,

lotten litt. C, Hulingsängen, södra delen, om 2.89 hektar, med ett saluvärde av 1 800 kronor samt med hembuds rätt enligt 11 § i förordningen för Karl Alfred Karlsson,

lotten litt. D, Poststugan, om 22.939 hektar, med ett

saluvärde av 6,225 kronor samt med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för Edvin Gustafsson,

*lotten litt. E*, Stockshult, om 30.<sup>399</sup> hektar, med ett saluvärde av 13,700 kronor samt med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för Karl Johan Gottfr. Folke,

*lotten litt. F*, Ödhultsmåla, om 24.<sup>52</sup> hektar, med ett saluvärde av 8,500 kronor samt med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för Johan Otto Kreutz,

envar av *lotterna litt. G*, Skogslund, om 0.<sup>332</sup> hektar, och *litt. H*, om 0.<sup>25</sup> hektar, med saluvärden av 1,528 kronor respektive 1,040 kronor samt med hembuds rätt enligt 10 § i förordningen för Herman Johansson till *lotten litt. G* och Simon Svensson till *lotten litt. H*, med rätt för Johansson och Svensson att, därest de begagna sig av dem medgiven hembuds rätt, erhålla avdrag å saluvärdet, Johansson med 330 kronor och Svensson med 250 kronor, samt

envar av *lotterna litt. K, L och M*, om respektive 0.<sup>26</sup> hektar, 0.<sup>352</sup> hektar och 0.<sup>38</sup> hektar, med saluvärden av respektive 560 kronor, 925 kronor och 1,030 kronor enligt 13 § i förordningen,

*dels ock lotten litt. I*, om 0.<sup>194</sup> hektar, till Målilla församling med ett saluvärde av 586 kronor;

under villkor beträffande samtliga lotter, att de försäljas i befintligt skick, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningarna, att i köpen ej ingå å *lotterna* befintlig särskilt för sig utstämplad skog, att köpare av sådan skog förbehålles rätt att intill den 1 maj 1934 avverka och bortföra skogen utan rätt för köpare av fastighet att bekomma ersättning för skada och intrång, som kan åsamkas genom detta förbehåll, att förbehåll göres för de jämkningar i gränser, som kunna vid blivande avstyckningsförrättning för *lotternas* fränskiljande föreskrivas, att *lotterna* tillförsäkras rätt till erforderliga utfartsvägar, *lotten litt. A* över *litt. D*, ägofigur nr 228, till allmänna landsvägen, samt över ägofigurerna 247 a och 297, kronan över ägofigurerna 358 och 364 samt *lotten litt. F* över ägofigurerna 362, 364 och 416 fram till nya vägen, beträffande *lotterna litt. A, D och E*, att köpare är skyldig att respektera den Finsjö kraftaktiebolag medgivna rätten att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen, beträffande *lotterna litt. A, B och C*, att köpare skall

gälda vad av kostnaderna för torrlägningsföretaget för sjön Hulingens sänkning belöper å respektive lott, samt beträffande lotten litt. I, att köpeskillingen erlägges kontant å tillträdesdagen till länsstyrelsen i länet, som har att utfärda köpebrev å lotten, att köparen skall svara för de å lotten efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, samt att köparen ensam skall vidkännas kostnad för lagfart och avstyckning samt övriga med köpet förenade kostnader.

5:o.

Kronoegendomen  $\frac{3}{8}$  mantal Södra Lökaröd nr 1 i Brösarps socken av Kristianstads län är upplåten å arrende intill den 14 mars 1933 mot en årlig avgäld av 388 kronor.

Södra  
Lökaröd nr 1  
i Kristian-  
stads län.

Å egendomen hölls arrendeuppskattning under år 1931. Av det över förrättningen uppgjorda instrumentet med tillhörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren J. Voldt under åren 1930 och 1931 upprättad och kompletterad karta över egendomen jämte tillhörande beskrivningar, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen omkring 35 kilometer från Kristianstad och 6 kilometer från Maglehems järnvägsstation, innehåller en areal av 90.231 hektar, därav 17.9605 hektar tomt och åker, 2.208 hektar ängsmark och 70.0625 hektar avrösningsjord.

Åkerjorden består till större delen av mycket stenbunden sandmylla på stenbunden pinnmo och i norra delen av sandmylla på gruslotten, samt är av mager beskaffenhet.

Egendomens åbyggnader äro i sin helhet av medelgod beskaffenhet, väl underhållna och tillräckliga för egendomens behov.

Torp eller lägenheter finnas icke vid egendomen.

Kronojordstyckningssakkunniga hava föreslagit, att, då anledning icke föreläge att i kronans ägo bibehålla denna jämförelsevis obetydliga egendom med dess stenbundna jord, egendomen skulle försälas i en lott.

Uppskattningsmännen hava ansett, att egendomens inägoområde med erforderlig skogsmark borde försälas i en lott. Den övriga skogsmarken, å kartan betecknad med litt. B1 och B2, vilken vore bevuxen med synnerligen vacker bokskog av högt värde, borde, enligt uppskattningsmännen, avsättas till kronopark.

Försäljningslotten, å kartan betecknad med litt. A, innehåller en areal av 38.8045 hektar, därav 17.9545 hektar tomt och åker, 1.077 hektar ängsmark och 19.773 hektar avrösningsjord, och har av uppskattningsmännen åsatt ett saluvärde av 21,500 kronor, därav 6,100 kronor för växande skog och skogsmark, samt ett arrendevärde av 500 kronor.

Några särskilda villkor i fråga om lottens användning eller bestämmelser om återköpsrätt av lotten från kronans sida hava uppskattningsmännen icke funnit erforderliga. För den händelse stadgande om åter-

köpsrätt likväl skulle befinnas lämpligt, hava uppskattningsmännen föreslagit en nedsättning i saluvärdet med 10 procent.

Egendomens nuvarande arrendator, Karl Nilsson, har endast innehått egendomen sedan den 14 mars 1926 och är sålunda författningsenligt ej hembudsberättigad vid lottens litt. A försäljning. Uppskattningsmännen hava dock föreslagit, att lotten skulle försälas till arrendatorn Nilsson, vilken väl hävdar densamma och skriftligen förklarar sig villig att till åsatt saluvärde inköpa lotten ifråga.

Överlantmätaren har meddelat, att från lantmäteriteknisk synpunkt intet hinder föreläge för den föreslagna avstyckningen.

Med utlåtande den 19 februari 1932 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid för egen del anför, att styrelsen i likhet med uppskattningsmännen ansåge, att lotten litt. A borde försälas till egendomens nuvarande arrendator, Karl Nilsson, till åsatt saluvärde. Mot dispositionsförslaget i övrigt hade styrelsen icke något att erinra.

*Departements-  
chefen.*

För egen del finner jag ej anledning till erinran mot domänstyrelsens nu framlagda förslag. För hembud av försäljningslotten åt arrendatorn Nilsson erfordras emellertid riksdagens medgivande. Till frågan om dispositionen av den i kronans ägo kvarvarande delen av kronoegendomen eller lotterna litt. B1 och B2 torde jag framdeles få återkomma, då riksdagens beslut i försäljningsfrågan föreligger, Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen  $\frac{3}{8}$  mantal Södra Lökaröd nr 1 i Brösarps socken av Kristianstads län den å förberörda karta med litt. A betecknade lotten må med ett saluvärde av 21,500 kronor försälas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt jämlikt 9 § i förordningen för arrendatorn Karl Nilsson samt under villkor, att egendomen må tillträdas den 14 mars 1933, och med förbehåll om rätt för kronan till fri utfartsväg över det å kartan med ägofiguren nr 27 betecknade området ävensom rätt för kronan att begagna alla till egendomen hörande vägar.

## 6:o.

Kronoegendomen  $\frac{5}{8}$  mantal Hjältorp nr 1 Västergården i Fritsla socken av Älvsborgs län har från den 14 mars 1927 av domänstyrelsen utarrenderats under kortare perioder till den 14 mars 1932.

Hjältorp nr 1  
Västergården  
i Älvsborgs  
län.

Arliga arrendeavgälden har till den 14 mars 1931 utgått med 1,300 kronor. För senaste arrendeåret har i arrende för egendomen erlagts 1,200 kronor.

Uppskattningsförrättning har verkställts å egendomen under år 1931.

Av det vid nämnda förrättning förda instrumentet med tillhörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Herman Fröberg år 1931 över egendomens hemskifte samt en del av egendomens skogsskifte upprättad karta ävensom en för visst område av egendomen uppgjord, av länsstyrelsen i Älvsborgs län fastställd styckningsplan, inhämtas bland annat följande.

Egendomen är belägen 25 kilometer från Borås och 2 kilometer från Fritsla järnvägsstation samt innehåller, från egendomen försäld mark oräknad, en areal av cirka 156.6610 hektar.

Utmarken omfattar en areal av omkring 127.1100 hektar och är med därå belägna torpet Kristersberg ställd under skogsstatens förvaltning.

Egendomens hemskifte innehåller 29.5510 hektar, därav 19.9010 hektar tomt och åker, 4.0480 hektar äng och 5.6020 hektar avrösningsjord.

Å hemskiftet har fabriksarbetaren Klas Granat uppfört egen stugubyggnad.

Enligt Kungl. Maj:ts resolutioner den 3 och 10 februari 1922 har Viskans Kraftaktiebolag erhållit medgivande att över egendomen hava kraftledningar framdragna.

Med hänsyn till rådande depression hava uppskattningsmännen, under framhållande dock, att under andra förhållanden ett mera vittgående förslag för egendomens exploatering kunde tänkas, då densamma på grund av sin belägenhet omedelbart intill järnvägsstation och större fabriksområde erbjöde stora möjligheter för tomtupplåtelser, nu åtnöjt sig med att endast i den mån, framställningar om markförvärv till dem ingått och dessa framställningar kunnat bringas i överensstämmelse med förefintlig styckningsplan, föreslå försäljningar från egendomen, vilken de i övrigt i anslutning till ett av kronojordstyckningssakkunniga den 31 december 1926 gjort uttalande förordat till fortsatt utarrendering.

De av uppskattningsmännen till försäljning föreslagna områdena med arealer och åsatta saluvärden framgå av följande tabell.

| Områdes-<br>beteckning å<br>kartan | Å g o f i g u r e r å k a r t a n                                                               | Areal i<br>hektar | Saluvärde i<br>kronor |
|------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|-----------------------|
| 1                                  | 23 .....                                                                                        | 0.0890            | 360                   |
| 2                                  | 33—37, av 38, av 39 .....                                                                       | 0.7430            | 2,230                 |
| 3                                  | 42—49 med undantag av de delar, som äro avsedda<br>att ingå i gata. av 50. av 51, av 92 b ..... | cirka<br>1.6500   | 2,000                 |
| 4                                  | Av 66, 68 .....                                                                                 | 0.1300            | 520                   |

Området nr 1 avsåges att försäljas till Frans Oskar Skoglund för utökning av Skoglunds ägande, området angränsande bostadstomt. Områdena nr 2 och 3 vore avsedda att försäljas till fabriksidkaren I. Andén och nr 4 skulle upplåtas till förenämnde Granat, som å området ägde förut omnämnt boningshus.

Vid försäljning av området nr 3, vilket å styckningsplanen inlagts såsom öppen plats, till fabriksidkaren Andén hava uppskattningsmännen föreslagit, att i blivande köpehandling skulle intagas bestämmelse om att området icke finge bebyggas, samt att den över området ledande vägen, vilken till en del komme att ingå i köpet, icke finge avstängas, med mindre än att en i styckningsplanen upptagen gata bleve utlagd i trafikabelt skick. Därjämte borde vid försäljning av förenämnda område ävensom området nr 2 köparen tillförbindas att respektera den Viskans Kraftaktiebolag medgivna rätten att hava sina kraftledningar å områdena kvarstående.

I övrigt hava uppskattningsmännen beträffande föreslagna försäljningar icke funnit nödigt föreskriva bestämmelser om särskilda villkor för lotternas användning och icke heller ansett erforderligt att föreslå stadgande om återköpsrätt för kronan. För den händelse likväl Kungl. Maj:t skulle finna bestämmelse om återköpsrätt lämplig, hava uppskattningsmännen förordat nedsättning med 15 procent i åsatta saluvärden.

Områdena hava värderats under förutsättning, att de överlåtas i det skick, vari de på grund av gällande kontraktsbestämmelser skola av arrendatorn avlämnas.

Såväl Skoglund som Andén och Granat hava förklarat sig vilja till åsatta saluvärden förvärva respektive områden.

*Överjägmästaren* har icke haft något att erinra mot det av uppskattningsmännen framlagda försäljningsförslaget.

*Överlantmätaren* har meddelat, att ur lantmåteriteknisk synpunkt intet hinder föreläge mot försäljningslotternas avstyckning.

Med skrivelse den 5 februari 1932 har *domänstyrelsen* underställt detta ärende Kungl. Maj:ts prövning samt därvid för egen del anfört följande.

Styrelsen biträdde uppskattningsmännens försäljningsförslag. Mot de av uppskattningsmännen åsatta saluvärdena hade styrelsen ingen anmärkning. De till försäljning avsedda områdena borde upplåtas med full och oinskränkt äganderätt.

Hembudsrätt borde jämlikt gällande författning tillerkännas fabriksarbetaren Granat å det område, som föreslagits att försäljas till honom.

Det till utökning av Skoglunds bostadstomt avsedda området borde till Skoglund upplåtas mot kontant köpeskilling. Likaledes borde de till försäljning till fabriksidkaren Andén föreslagna områdena ske under förutsättning, att köpeskillingarna erlades kontant.

Samtliga försäljningar ifråga anslöte sig, såsom av uppskattningsmännen framhållits, till förberörda styckningsplan.

Styrelsen ansåge sig ifråga om denna styckningsplan böra bringa i erinran, att planen med tillhörande beskrivning och förslag till byggnadsbestämmelser på sin tid utarbetats av byggnadsstyrelsen i anledning av en till nämnda ämbetsverk avlåten remiss rörande en utav domänstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 maj 1924 gjord hemställan om Kungl. Maj:ts och riksdagens medgivande att från egendomen försälja vissa områden.

Planen, vilken byggnadsstyrelsen överlämnade i akt och mening att få densamma fastställd som stadsplan, erhöll emellertid icke dylik fastställelse.

Enligt vad som framginge av utdrag ur statsrådsprotokollet över jordbruksärenden den 7 januari 1926, hade nämligen dåvarande chefen för jordbruksdepartementet icke funnit stadsplan för området erforderlig, utan hade ansett, att det skulle ankomma på vederbörande myndighet att vid behov göra framställning därom.

Då emellertid departementschefen funnit det önskvärt, att en lämplig bebyggelse inom det för upplåtelse föreslagna området främjades, och att de byggnadsbestämmelser, som vid försäljning från kronoegendomar av tomter å områden, för vilka stadsplan icke fastställts, i möjligaste mån bleve ensartade, hade departementschefen föreslagit, att vid upplåtelse av de då till försäljning avsedda områdena skulle i blivande köpekontrakt införas följande av honom såsom lämpliga ansedda byggnadsbestämmelser, nämligen

att byggnads avstånd från tomt till angränsande vägs mittlinje ej måtte understiga 9 meter;

att huvudbyggnad icke måtte uppföras närmare grannes tomtgräns än 6 meter;

att huvudbyggnad icke måtte uppföras till större höjd än 7.5 meter och icke innehålla mera än 2 våningar;

att uthus, för den händelse det icke sammanbyggdes med liknande hus i grannes tomtgräns, icke måtte uppföras närmare nämnda tomtgräns än 3 meter;

att uthus icke måtte uppföras till större höjd än 3 meter; samt

att tomt icke måtte användas till industriella anläggningar eller till upplag.

Departementschefens i berörda hänseende framlagda förslag vann Kungl. Maj:ts och riksdagens bifall, och medgavs de föreslagna försäljningarna under förutsättning, att omförmälda bestämmelser beträffande tomts användning och bebyggande därvid vunne beaktande.

Byggnadsstyrelsens dispositionsplan hade, såsom framginge av ett planen åtecknat bevis, av länsstyrelsen den 26 oktober 1927 fastställts såsom styckningsplan.

En närmare reglering av det till exploatering avsedda området av egendomen och dess bebyggande hade av domänstyrelsen icke tills vidare ansetts erforderlig; och funne styrelsen därför, att även vid nu föreliggande försäljningsförslag, i den mån däri inginge till bebyggelse avsedda områden, enahanda föreskrifter ifråga om användande och bebyggande av tomt borde vinna tillämpning.

Styrelsen hade föranstaltat om egendomens utarrendering till den 14 mars 1933.

Jag biträder försäljningsförslaget, sådant detsamma blivit av domänstyrelsen förordat, samt hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-  
chefen.*

att av kronoegendomen  $\frac{3}{8}$  mantal Hjältorp nr 1 Västergården i Fritsla socken av Älvsborgs län må med tillträdesrätt den 14 mars 1933 och med de arealer, som förut omförmäls, försäljas följande områden, nämligen dels området nr 4 jämlikt 10 § i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med ett saluvärde av 520 kronor och med hembuds rätt för fabriksarbetaren Klas Granat;

dels områdena nr 1, 2 och 3, det förstnämnda till Frans Oskar Skoglund med ett saluvärde av 360 kronor för utökning av honom tillhörig bostadstomt och de båda senare med saluvärde av 2,230 kronor respektive 2,000 kronor eller tillhopa 4,230 kronor till fabriksidkaren I. Andén, under villkor i avseende å ett vart av områdena nr 1, 2 och 3, att köpeskillingen vid tillträdet kontant erlägges till länsstyrelsen i Älvsborgs län, som har att å området utfärda köpebrev, att köpare skall ansvara för de området efter tillträdesdagen åvilande onera och utskylder, samt att köpare skall vidkännas alla lagfarts- och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnader för avstyckning;

börande vid försäljningen i blivande köpekontrakt jämväl föreskrivas beträffande ett vart av områdena nr 1, 2 och 4, att köpare skall vara skyldig ställa sig till efterrättelse förberörda föreskrifter ifråga om tomts användning och bebyggande, beträffande området nr 3, att köpare icke äger rätt bebygga området eller avstänga den över området ledande vägen i annat fall, än att en å styckningsplanen upptagen gata ställes i trafikabelt skick, och beträffande ett vart av områdena nr 2 och 3 att köpare skall respektera den Viskans Kraftaktiebolag jämlikt Kungl. Maj:ts resolutioner den 3 och 10 februari 1922 medgivna rätten att å dessa områden hava kraftledningar framdragna.

## 7:o.

*Bittinge nr  
1—3 i Örebro  
län.*

Kronoegendomen 3 mantal Bittinge eller Åkesberg nr 1—3 i Stora Mellösa socken av Örebro län har genom domänstyrelsens den 11 juni 1909 utfärdade kontrakt varit utarrenderad till den 14 mars 1930 mot en årlig avgäld av 2,060 kronor. I avvaktan på dispositionsfrågans ordnande är egendomen efter nämnda tidpunkt upplåten på arrende till den 14 mars 1932 mot enahanda avgäld.

Karta över egendomen har upprättats år 1927 av distriktslantmätaren Athos Eckerbom.

Uppskattningsförrättningar hava å egendomen verkstälts dels år 1927, avslutad år 1928, och dels år 1928, avslutad år 1931.

Av de över förenämnda förrättningar upprättade instrumenten med tillhörande handlingar, däribland berörda karta jämte beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, förlagd i två skiften, hemskiftet med öarna Lindön och Skomakarholmen samt Venaskiftet, är belägen 26 kilometer från Örebro

och 7 kilometer från Odenbackens hamnplats samt innehåller en areal av 241.4200 hektar, därav 89.6860 hektar tomt och åker, 34.2580 hektar ängs- och odlingsmark, 87.9900 hektar skogs- och hagmark, 26.3370 hektar vattenområde samt 3.1490 hektar annat impediment.

Åkern består av dels gammal iastjord, dels genom Hjälmarens sänkning vunnen ängsjord. Fastjorden är till sin natur medelgod lerjord och lermylla men oerhört stenbemängd. Landvinningsjorden, som utgöres av god mulljord, är besvärad av översvämningar vid högt vattenstånd i Hjälmarens. Betesmarken är klen, betet på Lindön likväl delvis utmärkt. Skogsmarken är jämförelsevis god men besvärad av kärr. Skogen, i god växtkraft, utgöres av gran.

Å egendomen finnas torpen Gattorpet, Skomakartorpet, Smedstorpet, Muraretorpet och Nybacka.

Egendomen har sedan år 1901 arrenderats av Gustaf Andersson. Sedan Andersson avlidit, har arrendet övertagits av delägarna i hans dödsbo.

Torpen Muraretorpet, Gattorpet och Smedstorpet brukas sedan mer än tio år av respektive Karl Hjalmar Karlsson, Karl Larsson och Johan Andersson. Skomakartorpet är upplåtet tillsammans med Gattorpet. Torpet Nybacka brukas av Hjalmar Jonsson, måg till förenämnde Gustaf Andersson.

Egendomens byggnader äro dåliga, särskilt byggnaderna å egendomen underlydande torp.

Egendomen äger andel i Stora Mellösa sockenallmänning och Askers häradsallmänning.

*Kronojordstyckningssakkunniga* hava i utlåtande den 31 december 1926 föreslagit försäljning av egendomen, antingen uppstyckad eller odelad.

*Uppskattningsmännen* hava förordat en uppdelning av egendomen för försäljning.

I det dispositionsförslag, som av uppskattningsmännen framlagts i det över uppskattningsförrättningen 1927—1928 förda instrumentet, och vilket förslag utarbetats på grundval av en av distriktslantmätaren Athos Eckerbom år 1927 uppgjord styckningsplan, skulle egendomen uppdelas i tretton lotter.

Styckningsplanen blev emellertid omarbetad, och på grundval av en, jämväl av distriktslantmätaren Eckerbom år 1930 upprättade plan hava uppskattningsmännen i instrument över uppskattningen 1928—1931 framlagt nytt dispositionsförslag.

Enligt sistnämnda förslag skulle egendomen uppdelas i elva, å kartan inlagda och med litt. A—L betecknade lotter, av vilka lotter litt. A omfattar huvudgården, litt. B Muraretorpet, litt. C Gattorpet, litt. D Skomakartorpet, litt. E Smedstorpet och litt. F Nybacka. Lotterna litt. A, C och F äro utlagda i två skiften. Lotterna litt. I och K utgöra bostadstomter. Övriga lotter äro avsedda till jordbruk.

Distriktslantmätaren Eckerbom har föreslagit, att egendomen tillkommande andel i förenämnda allmänningar skulle fördelas på lotterna efter deras åkerareal, därvid dock Lindölotten borde tillgodoräknas 1.9450 hektar för där tidigare varande odling.

Enligt vad domänintendenten meddelat har vid saluvärderingen i saluvärdena inräknats värdet av förmånen av utdelning från allmänningarna.

Lotternas arealer och saluvärden framgå av följande tabell.

| L o t t                                                | A r e a l i h e k t a r |                                  |                            |                  |                                   |          | S a l u v ä r d e i k r o n o r |                                   |
|--------------------------------------------------------|-------------------------|----------------------------------|----------------------------|------------------|-----------------------------------|----------|---------------------------------|-----------------------------------|
|                                                        | åker<br>och<br>dylikt   | ängs-<br>och<br>odlings-<br>mark | skogs-<br>och hag-<br>mark | fiske-<br>vatten | annan<br>avrös-<br>nings-<br>jord | summa    | summa                           | för skog<br>och<br>skogs-<br>mark |
| A Huvudgården .....                                    | 54.3620                 | 19.1580                          | 46.4720                    | 4.6400           | 1.9910                            | 126.6280 | 46,500                          | 17,000                            |
| B Muraretorpet .....                                   | 4.2610                  | 1.8800                           | 3.6200                     | —                | 0.0960                            | 9.8470   | 5,300                           | 2,830                             |
| C Gattorpet .....                                      | 7.7050                  | 0.5020                           | 8.0300                     | —                | 0.5300                            | 16.7670  | 5,600                           | 1,700                             |
| D Skomakartorpet .....                                 | 4.9420                  | 0.5960                           | 2.5400                     | —                | 0.0050                            | 8.0820   | 3,550                           | 1,270                             |
| E Smedstorpet .....                                    | 5.6340                  | 0.7960                           | 6.8500                     | —                | 0.1120                            | 13.4120  | 5,620                           | 2,430                             |
| F Nybacka .....                                        | 6.6870                  | 3.0130                           | 6.8000                     | 3.1100           | 0.1700                            | 19.6800  | 8,350                           | 4,590                             |
| G Västra Venen .....                                   | 2.9810                  | 3.8070                           | 0.9700                     | 1.9200           | 0.0220                            | 9.2000   | 3,700                           | 1,817                             |
| H Östra Venen .....                                    | 3.0850                  | 3.4830                           | 0.2510                     | 2.4800           | 0.0200                            | 9.3190   | 3,800                           | 1,725                             |
| I .....                                                | —                       | —                                | 0.9820                     | 1.1000           | —                                 | 2.0820   | 1,560                           | 1,460                             |
| K .....                                                | —                       | —                                | 0.7760                     | 0.5600           | —                                 | 1.3360   | 1,240                           | 1,190                             |
| L Lindön .....                                         | —                       | 1.9450                           | 10.7000                    | 12.5270          | —                                 | 25.1720  | 10,350                          | 8,360                             |
| För lotterna litt. A, C, D,<br>E och F samfälld väg... | 0.1190                  | 0.0790                           | —                          | —                | 0.2080                            | 0.4010   | —                               | —                                 |
| Summa                                                  | 89.6860                 | 34.2580                          | 87.9900                    | 26.3370          | 3.1490                            | 241.4200 | 95,570                          | 44,372                            |

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att lotten litt. A skulle hembjudas egendomens arrendator, Gustaf Anderssons dödsbo.

Uppskattningsmännen hava vidare förordat hembud för Karl Hjalmar Karlsson å lotten litt. B, för Karl Larsson å lotten litt. C, för Johan Andersson å lotten litt. E och för Hjalmar Jonsson å lotten litt. F.

Domänintendenten har till domänstyrelsen muntligen meddelat, att samtliga förenämnda, till hembud förordade brukare icke haft något att erinra mot respektive lotters saluvärden.

Lotten litt. G skulle enligt uppskattningsmännens förslag försälgas till Gustav Rickard Ekblad, vilken vore ägare till en å Åsby mark befintlig lägenhet, omfattande mindre än 0.5 hektar åker.

Å lotterna litt. I och K hade såsom spekulanter anmält sig respektive skorstensfejaren Karl Olov Sjösten och kassören Ernst Konstantin Löfdahl, båda i Örebro. Sjösten ägde en å lotten litt. I uppförd sommarstuga; och föresloge uppskattningsmännen, att han såvitt möjligt skulle erhålla hembuds rätt till lotten ifråga.

Lotten litt. L ansågs av uppskattningsmännen lämpligen böra försälgas å auktion.

Övriga lotter eller litt. D, H och K skulle utbjudas under hand.

Föreskrifter rörande de till försäljning föreslagna lotternas användning eller stadgande om återköpsrätt för kronan hava uppskattningsmännen icke ansett nödigt föreslå. För den händelse bestämmelse om återköpsrätt likväl skulle av Kungl. Maj:t befinnas lämplig, hava uppskattningsmännen förordat nedsättning i respektive försäljningslotters saluvärden med 15 procent.

Överjägmästaren, som mot det först framlagda dispositionsförslaget framfört vissa betänkligheter, har mot nu föreliggande förslag icke haft något att erinra.

Överlantmätaren har icke ur lantmäteriteknisk synpunkt framställt någon anmärkning mot förslaget. Han har dock ställt sig i viss mån tveksam, huruvida icke den salulotterna litt. B och D tilldelade skogsmarken kunde anses vara otillräcklig. Sedan emellertid vederbörande jäg-

mästare upplyst, att avkastningen från ifrågavarande skogsområden betydligt överstege den minimikvantitet, som överlantmätaren ansett erforderlig för att avstyckning av lotterna skulle kunna medgivas, torde hinder mot lotternas avstyckning icke föreligga.

Länsstyrelsen har tillstyrkt det av uppskattningsmännen avgivna dispositionsförslaget.

Med utlåtande den 3 mars 1932 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid för egen del anfört följande.

Styrelsen biträdde uppskattningsmännens förslag till egendomens uppdelning. Mot lotternas gränser och arealer hade styrelsen ingen erinran, och borde lotterna upplåtas med full och oinskränkt äganderätt.

I likhet med uppskattningsmännen ansåge styrelsen, att lotten litt. A eller huvudgården borde upplåtas till egendomens arrendator, Gustaf Anderssons dödsbo, lotten litt. B, som omfattade Muraretorpet, till brukaren av nämnda torp, Karl Hjalmar Karlsson, lotten litt. C, som omfattade Gattorpet, till torpets brukare Karl Larsson, lotten litt. E, omfattande Smedstorpet, till dess brukare, Johan Andersson, och lotten litt. G eller Västra Venen till Gustav Rickard Ekblad för utvidgning av hans angränsande lägenhet till jordbrukslägenhet.

Samtliga förenämnda brukare vore enligt gällande författning hembudsberättigade till respektive lotter.

Lotten litt. F, omfattande torpet Nybacka, samt bostadstomten litt. I borde i enlighet med uppskattningsmännens förord försäljas, den förstnämnda till brukaren av berörda torp, Hjalmar Jonsson, och den senare till skorstensfejaren Sjösten, av vilka emellertid ingendera torde vara författningens enligt berättigad till hembud. Vid försäljningen av ifrågavarande lotter ansåge styrelsen likväl samma bestämmelser böra komma till tillämpning, som skulle hava varit gällande, därest bemälda personer varit hembudsberättigade.

Lotterna litt. D, H och K borde upplåtas under hand.

Vad beträffade samtliga här omförmälda lotters saluvärden hade styrelsen ingen annan erinran, än att styrelsen, som från vederbörande skogsstatstjänsteman mottagit anmälan om att försäljning av vindfälld skog ägt rum å lotterna litt. A—P efter det att skogsvärdering å lotterna blivit verkställd, funne, att nämnda lotter åsatta saluvärden borde minskas med belopp, som i avrundat tal motsvarade erhållen köpeskillning för ifrågavarande vindfällan. Saluvärdet å lotten litt. A skulle härigenom komma att minskas från 46,500 kronor till 46,000 kronor, å lotten litt. B från 5,300 kronor till 5,200 kronor, å lotten litt. C från 5,600 kronor till 5,460 kronor, å lotten litt. D från 3,550 kronor till 3,500 kronor, å lotten litt. E från 5,620 kronor till 5,600 kronor och å lotten litt. F från 8,350 kronor till 8,200 kronor.

Saluvärderna å lotterna litt. G, H, I, K och L vore sålunda oförändrade.

Vad emellertid beträffade sistnämnda lott, som av uppskattningsmännen åsatts ett saluvärde av 10,350 kronor, och vilken lott av uppskattningsmännen förordats till försäljning å auktion, hade styrelsen från Stora Mellösa sockenallmänning genom länsstyrelsen erhållit ett köpeanbud å 9,000 kronor. Anbudet hade förordats till antagande av såväl domänintendent som länsstyrelse, och funne sig även styrelsen böra godtaga berörda anbud, då detta, även om det understeg det lotten åsatta saluvärdet med 1,350 kronor, likväl fullt täckte det värde, som styckningslotten beräknats äga, därest det av överjägmästaren beräknade skogsmarks-

värdet icke blivit av uppskattningsmännen på av dem anförda skäl förhöjt. Och det torde även vara ganska ovisst, huruvida under nu rådande depressionstid högre anbud skulle kunna förväntas, därest lotten bleve i enlighet med uppskattningsmännens förslag utbjuden å auktion.

Köpeskillingen för lotten, som borde hembjudas sockenallmanningen, borde erläggas kontant.

Styrelsen har föranstaltat om egendomens skötsel och vård till den 14 mars 1933.

Departements-  
chefen.

Jag biträder det av domänstyrelsen framlagda försäljningsförslaget. För det fall, att vid den blivande avstyckningsförrättningen uppdelningen av egendomens andel i allmänningarna ej skulle ske i enlighet med distriktslantmätaren Eckerboms förslag, torde domänstyrelsen böra åläggas vidtaga den jämkning av saluvärdena å lotterna, som kan anses påkallad av förrättningen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att från kronoegendomen 3 mantal Bittinge eller Åkesberg nr 1—3 i Stora Mellösa socken av Örebro län må med tillträdesrätt den 14 mars 1933 försäljas

*dels* lotten litt. L till Stora Mellösa sockenallmanning mot en köpeskillning av 9,000 kronor och under villkor i övrigt, *att* köpeskillingen kontant erlägges senast å tillträdesdagen och inbetalas till länsstyrelsen, som å lotten utfärdar köpebrev, *att* köparen skall svara för lotten för tiden efter tillträdesdagen åbelöpande utskylдер och onera, *samt att* köparen skall ensam vidkännas kostnaderna för lagfart å lotten och densamma avstyckning ävensom övriga med köpet förenade utgifter;

*dels ock* jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. följande lotter, nämligen

lotterna litt. A, B, C, E och F med saluvärden av respektive 46,000, 5,200, 5,460, 5,600 och 8,200 kronor samt med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för Gustaf Anderssons stärbhus å lotten litt. A, Karl Hjalmar Karlsson å lotten litt. B, Karl Larsson å lotten litt. C, Johan Andersson å lotten litt. E och Hjalmar Jonsson å lotten litt. F;

lotten litt. I med ett saluvärde av 1,560 kronor med hembuds rätt enligt 10 § i förordningen för skorstensfejaren Karl Olov Sjösten;

lotten litt. G med ett saluvärde av 3,700 kronor med

hembudsrätt enligt 11 § i förordningen för Gustav Rickard Ekblad; samt

lotterna litt. D, H och K med saluvärden av respektive 3,500, 3,800 och 1,240 kronor enligt 13 § i förordningen;

med åliggande för domänstyrelsen att, med hänsyn till skeende uppdelning av egendomens andel i allmanning, efter det avstyckning verkställts, slutligen fastställa saluvärdena å lotterna, samt med iakttagande av att köpare förbehållas rätt till erforderlig utfartsväg över annans ägolott.

## 8:o.

Kronoegendomarna 1 mantal Älgesta nr 3 och 1 mantal Älgesta nr 4 samt  $\frac{1}{2}$  mantal Älgesta nr 5 samtliga i Kils socken av Örebro län hava varit upplåtna å arrenden intill den 14 mars 1928, Älgesta nr 3 och 4, vilka brukats gemensamt, mot en årlig avgäld av 2,015 kronor och Älgesta nr 5 mot en årlig avgäld av 900 kronor. Därefter hava egendomarna utarrenderats intill den 14 mars 1932 mot årliga avgälder för tiden 14 mars 1930—14 mars 1932 av 2,400 kronor för Älgesta nr 3 och 4 samt 1,050 kronor för Älgesta nr 5.

Å egendomarna hava åren 1925 och 1927 hållits uppskattningsförrättningar, och har egendomarna under år 1926 besiktigats av kronojordstyckningssakkunniga.

Av handlingarna i ärendet, däribland tre av förste lantmätaren Ernst Fjellman år 1905 över egendomarna upprättade kartor med beskrivningar samt en av distriktslantmätaren Athos Eckerbom år 1927 upprättad gemensam karta över egendomarna med tillhörande beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomarna, som angränsa varandra, äro belägna omkring 16 kilometer från Örebro invid allmän landsväg.

Egendomarna, å Eckerboms karta betecknade Älgesta nr 3 med litt. F, Älgesta nr 4 med litt. E och Älgesta nr 5 med litt. B (gröna bokstäver å 1927 års karta), innehålla följande arealer:

| E g e n d o m      | A r e a l ,   h e k t a r |                       |                |            |         |
|--------------------|---------------------------|-----------------------|----------------|------------|---------|
|                    | tomt och åker             | ängs- och odlingsmark | avrösningsjord | impediment | summa   |
| Älgesta nr 3 ..... | 36.717                    | 15.838                | 57.671         | 0.240      | 110.466 |
| »   »   4 .....    | 41.879                    | 16.002                | 51.040         | 0.670      | 109.091 |
| »   »   5 .....    | 26.358                    | 7.904                 | 41.080         | 0.622      | 75.914  |
| Summa              | 104.454                   | 39.744                | 149.741        | 1.532      | 295.471 |

Genom sänkning på 1870-talet av sjön Tysslingen tilldelades egendomarna andelar i båtnadsjord, vilka landvinningar inräknats i förestående arealuppgifter i vad de ej blivit från egendomarna utbrutna och försålda.

Byggnaderna vid huvudgården å Älgesta nr 3 och 4 äro jämnghoda och väl underhållna. Vid Älgesta nr 5 behöver manbyggnaden nybyggas. Härjämte är en byggnad inrymmande brygghus och drängstuga gammal och dålig samt en byggnad innehållande vedbod, vagnshus, får- och svinhus gammal.

Åkerjorden vid Älgesta nr 3 och 4 består dels av god postglaciallera i lagom lutning, dels av ängsjord, till sin natur utgörande slamlera, slamsand och något dyjord. Vid Älgesta nr 5 består åkerjorden av godartad postglaciallera, den odlade ängen av slamlera och slamsand samt delvis av gytta.

Egendomarnas taxeringsvärden utgöra, för Älgesta nr 3 och 4 103,100 kronor, varav 29,500 kronor för skogsmark med växande skog, samt för Älgesta nr 5 39,100 kronor, varav 9,300 kronor för skogsmark med växande skog.

Vid 1925 års uppskattningsförrättning hava *uppskattningsmännen* föreslagit, att följande områden skulle från egendomarna avstyckas och försälas, nämligen dels från Älgesta nr 3 ett obebyggt område om 2.440 hektar, benämnt Kungahagen, till Edv. Isaksson, som ägde en mindre, området angränsande åkerlott, vilken han önskade utvidga, dels från Älgesta nr 4 ett område om 0.042 hektar, benämnt Ålunda ängskil, och dels från Älgesta nr 5 ett obebyggt område om 0.350 hektar, benämnt Ålunda äng. Sistnämnda två områden avsåges att försälas till nuvarande arrendatorns av Älgesta nr 5 svärföräldrar för komplettering av en dem tillhörig, området angränsande mindre jordlott.

*Länsstyrelsen* och *överjägmästaren* hava ej haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag. Överjägmästaren har emellertid framhållit, att utmarken till Älgesta nr 5 vore av så obetydlig omfattning, att en försäljning av denna egendom vore mycket önskvärd.

*Kronojordstyckningssakkunniga*, som ej haft något att erinra mot de föreslagna försäljningarna, hava anfört följande. Älgesta nr 3 och 4 hade brukats inom samma släkt under tre generationer, och önskade de nuvarande arrendeinnehavarna förvärva var sin lott av egendomen. Gårdens inägor kunde antingen utarrenderas eller försälas, eventuellt efter fränstyckning av torpet Stenstorp med en åkerareal av mellan 13—25 hektar. Vid försäljningarna borde salulotterna erhålla lämplig tilldelning av äng och skogsmark, och torde den huvudsakliga arealen avrösningsjord kunna bibehållas i statens ägo och förvaltas i samband med intilliggande skogskomplex. Beträffande Älgesta nr 5 hava de sakkunniga, då byggnaderna efter utförandet av vissa reparationer i huvudsak vore tillräckliga för behovet, icke funnit anledning föreslå uppdelning av egendomen i mindre jordbrukslotter. Egendomens arrendator, inom vilkens släkt gården brukats i tre generationer, önskade att få förvärva egendomen. För att undvika förr eller senare ofrånkomliga byggnadskostnader hava de sakkunniga föreslagit, att egendomens inägor med lämplig tilldelning skogsmark försåldes i en lott.

Med anledning av de sakkunnigas försäljningsförslag har domänstyrelsen under år 1927 låtit verkställa ny *uppskattningsförrättning* å egendomarna. Av instrument över denna förrättning inhämtas följande.

Vid förrättningen hade följande personer anmält sig som köpare till angivna lotter (å 1927 års karta betecknade med littera i svart), nämligen

till lotten litt. A, Bertram Bergman, en av arrendatorerna av Älgesta nr 3 och 4,

till lotten litt. B, arrendatorn av Älgesta nr 5, K. G. Sörman,

till lotten litt. C, Thore Bergman, en av arrendatorerna av Älgesta nr 3 och 4, samt

till lotten litt. D, Karl M. Svensson, dotterson till innehavaren av lägenheten Kråkåsen, Lovisa Persson, som ägde en stuga å lägenheten, vilken hon och före henne hennes man arrenderat åtminstone sedan år 1908.

Nämnden har tillstyrkt försäljning av dessa lotter med hembud för nyss angivna personer samt härvid framhållit, att arrendatorerna Bergman och Sörman utgjorde i rakt nedstigande släkt tredje ledet arrendatorer vid Älgesta. Så gott som alla vid egendomen befintliga byggnader hade uppförts av arrendatorerna mot låga ersättningar. Sedan 1852 hade arealen åker genom odlingar utförda av arrendatorerna Bergman ökat från 78 tunnland och 6 kappland till nuvarande 160 tunnland. Stenbrytning och täckdikning vore ävenledes färdigställda under den långa tiden från år 1852, då släkten Bergman först tillträdde egendomen, och 1854, då Sörmans hustrus farfar (enligt uppgift av pastorsämbetet i församlingen) började som arrendator. Även om egendomarna komme att betinga ganska höga försäljningsvärden, kunde hembuds rätt rättvisligen ej fränkännas släkterna Bergman och Sörman.

Vidare har nämnden föreslagit försäljning av

lotterna litt. E, Ålunda äng och Ålunda ängskil, samt litt. F, Kungahagen, på förut angivna sätt,

lotten litt. G, Gropen, jämte kronans andel i samfällt lertag, med hembuds rätt för 78-åriga Lars Vilh. Larsson, som bebodde egen stuga å området, samt

lotterna litt. H och I, var för sig å offentlig auktion.

*Länsstyrelsen* har ej haft något att erinra mot förenämnda förslag utan tillstyrkt detsamma.

*Överjägmästaren* har, då det icke torde vara lämpligt eller för kronan förmånligt att med hembuds rätt försälja det stora överskott av avverkningsmogen skog, som finnes å lotterna, föreslagit, att kronan före försäljningen av lotterna litt. A, B och C genom utsyning och försäljning av den äldre skogen i lämplig omfattning nedbringade virkesförrådet. Härigenom komme även köpeskillingarna för lotterna litt. A, B och C att minskas så, att hembuds rätt kunde medgivas arrendatorerna även å lotterna litt. H och I, som lämpligen borde tillhöra respektive egendomar. Att bibehålla lotterna litt. H och I i kronans ägo vore ej lämpligt, då förvaltning och bevakning av dylika mindre skogscomplex alltid ställde sig dyrbar och besvärlig. Även å lotten litt. I borde den övermogna skogen utsynas och försäljas.

*Överlantmätaren* har meddelat, att det upprättade styckningsförslaget syntes stå i överensstämmelse med bestämmelserna i 19 kap. jorddelningslagen. Överlantmätaren har emellertid föreslagit att, innan avstyckning av lotterna verkställdes, egendomarna Älgesta nr 3, 4 och 5 måtte sammanläggas till en fastighet.

Sedan domänstyrelsen i enlighet med överjägmästarens förslag låtit verkställa utstämpling och försäljning av skog å lotterna, har förnyad

värdering av skogen å egendomarna verkstälts under år 1930, och hava uppskattningsmännen år 1931 uppgjort nytt förslag till egendomarnas försäljning, vilket förslag av domänintendenten efter överläggning med uppskattningsmännen omarbetats i februari 1932.

Då antalet spekulanter å styckningslotterna minskats på grund av dödsfall eller avflyttning från orten, samt då det för närvarande föreläge mycket stora svårigheter att försälja obebyggda eller ej fullt bebyggda egendomar och för att ej få sådana lotter osålda, har nämnden föreslagit, att till lotten litt. A måtte förutom lotten litt. I läggas lotterna litt. C och F samt till lotten litt. B lotterna litt. E och H. Lotterna litt. D och G borde försälas var för sig. De till försäljning föreslagna lotterna hava saluvärderats sålunda:

| Försäljningslott                           | A r e a l,   h e k t a r |               |                     |                 |         | Saluvärde, kronor |                              |
|--------------------------------------------|--------------------------|---------------|---------------------|-----------------|---------|-------------------|------------------------------|
|                                            | tomt och åker            | ängs-<br>mark | avrös-<br>ningsjord | impedi-<br>ment | summa   | summa             | därav för<br>växande<br>skog |
| Litt. A + C + F + I ...                    | 71.877                   | 31.449        | 105.101             | 0.821           | 209.248 | 75,000            | 23,173                       |
| » B + E + H .....                          | 26.631                   | 7.38          | 41.03               | 0.621           | 75.662  | 26,650            | 5,714                        |
| » D .....                                  | 5.931                    | 0.742         | 3.61                | 0.09            | 10.373  | 4,700             | 756                          |
| » G med andel i sam-<br>fällt lertag ..... | 0.016                    | 0.173         | —                   | —               | 0.188   | 200               | 140                          |

Några särskilda villkor för lotternas försäljning eller bestämmelse om återköpsrätt för kronan hava uppskattningsmännen ansett icke erforderliga. För den händelse emellertid återköpsrätt skulle befinnas nödig, hava uppskattningsmännen förordnat en nedsättning i lotternas saluvärden med minst 10 procent.

Uppskattningsmännen hava vidare föreslagit, att lotten litt. A+C+F+I, vilken i stort sett motsvarade kronoegendomen Älgesta nr 3 och 4 skulle hembjudas arrendatorn Bertram Bergman, att lotten litt. B+E+H, i stort sett motsvarande kronoegendomen Älgesta nr 5, skulle hembjudas egendomens nuvarande arrendator K. G. Sörman, samt att lotterna litt. D eller Kråkåsen och litt. G eller Gropen skulle hembjudas Karl Martin Svensson respektive Lars Vilhelm Larsson.

Samtliga nämnda personer hava förklarat sig villiga att till åsatta saluvärden förvärva respektive lotter.

Lotterna hava åborättsvärderats.

Vid uppskattningsförrättningen 1925 arrendevärderades Älgesta nr 3 och 4 till 2,395 kronor och Älgesta nr 5 till 1,060 kronor.

Sedan enligt beslut den 28 december 1929 ägodelningsdomaren i Öster-närkes domsaga förordnat, att ifrågavarande tre kronoegendomar, Älgesta nr 3, 4 och 5, skulle sammanläggas till en fastighet, har den nybildade fastigheten enligt kammarkollegii beslut den 31 januari 1930 benämnts Älgesta nr 13.

Med utlåtande den 4 mars 1932 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid för egen del anfört följande.

Då styrelsen ansett det böra kunna ifrågasättas, huruvida det vore lämpligt att under nuvarande konjunkturer på jordbruksmarknaden försälja ifrågavarande jämförelsevis goda arrendegårdar, hade styrelsen under hand inhämtat yttrande härutinnan av domänintendenten i länet. Denne hade därvid framhållit, att kronoegendomen Älgesta nr 5 med hänsyn till förestående nybyggnad av manbyggnaden, vilken torde draga en kostnad av cirka 10,000 kronor, under alla förhållanden borde försälas. Jämväl en försäljning av egendomen Älgesta nr 3 och 4, beträffande vilken något större nybyggnadsbehov för närvarande ej föreläge, hade domänintendenten under förhanden varande omständigheter ansett vara ur kronans synpunkt fördelaktig.

På grund av vad domänintendenten sålunda framhållit och med hänsyn tagen jämväl därtill, att det ej torde vara lämpligt att, därest försäljning av Älgesta nr 5 komme till stånd, bibehålla Älgesta nr 3 och 4 i kronans ägo i betraktande av dessa egendomars belägenhet i förhållande till varandra, hade styrelsen ansett sig kunna förorda försäljning av båda egendomarna. Härvid hade styrelsen även beaktat det berättigade i arrendatorernas anspråk på att få inköpa egendomarna, vilka i över 70 år på arrende innehafits av dem och deras förfäder, som därunder avsevärt uppodlat och förbättrat egendomarna.

Mot de föreslagna saluvärdena hade styrelsen ej något att erinra.

Beträffande sättet för försäljningarna ansåge styrelsen, att lotten litt. A+C+F+I borde hembjudas nuvarande arrendatorerna av Älgesta nr 3 och 4, Sten Bergmans stärbhusdelägare eller, om dessa ej önskade begagna sig av hembudsrätten, Bertram Bergman, lotten litt. B+E+H K. G. Sörman, lotten litt. D Lovisa Persson eller, om hon ej ville begagna sig av hembudsrätten, Karl M. Svensson samt lotten litt. G, jämte kronans andel i samfällt lertag, Lars Vilh. Larsson.

Styrelsen hade gått i författning om egendomarnas utarrendering under ett år från den 14 mars 1932.

På skäl, som domänstyrelsen framhållit, anser även jag, att egendomarna böra försälas. *Departements-  
chefen.*

I anslutning till styrelsens förslag hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen 2  $\frac{1}{2}$  mantal Älgesta nr 13 i Kils socken av Örebro län må enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., med tillträdesrätt den 14 mars 1933, försälas

dels lotten litt. A+C+F+I med en areal av 209.248 hektar och ett saluvärde av 75,000 kronor samt med hembudsrätt enligt 9 § i förordningen för Sten Bergmans stärbhusdelägare eller, därest dessa ej önska begagna sig av hembudsrätten, för Bertram Bergman,

dels lotten litt. B+E+H med en areal av 75.662 hektar och ett saluvärde av 26,650 kronor samt med

hembudsrätt enligt 9 § i förordningen för K. G. Sörman,

dels lotten litt. D med en areal av 10.373 hektar och ett saluvärde av 4,700 kronor samt med hembudsrätt enligt 9 § i förordningen för Lovisa Persson eller, därest hon ej önskar begagna sig av hembudsrätten, för Karl M. Svensson,

dels ock lotten litt. G, med andel i samfällt lertag, med en areal av 0.188 hektar och ett saluvärde av 200 kronor samt med hembudsrätt enligt 10 § i förordningen för Lars Vilhelm Larsson;

under villkor beträffande samtliga försäljningar, att lotterna försäljas i det skick, vari de på grund av nu om egendomen gällande arrendekontrakt skola av arrendatorerna avlämnas, att förbehåll göres för de jämkningar i gränser, som vid blivande avstyckningsförrättning kunna komma att föreskrivas, samt att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningarna.

9:o.

Vibygehyttan  
nr 4 och  
Bagghyttan  
nr 9 m. fl.  
fastigheter i  
Gävleborgs  
län.

Hos domänstyrelsen har aktiebolaget svenska kullagerfabriken, Hofors bruk, Hofors, föreslagit utbyte av kronoparken Vibygehyttan i Grönsinka revir och Torsåkers socken av Gävleborgs län mot vissa kronoparken Grönsinka i sagda revir angränsande fastigheter i nämnda socken.

Sedan överenskommelse träffats mellan domänstyrelsen och bolaget rörande de områden, som borde ingå i bytet, samt bolaget förbundit sig att bekosta alla med bytet förenade utgifter, har på styrelsens föranstaltande skogstaxatorn i Stockholm—Gävle m. fl. distrikt verkställt uppskattning och värdering av bytesområdena.

Av därvid upprättat instrument samt övriga handlingar i ärendet, däribland två av distriktslantmätaren Ivar Barrling över bolagets bytesområden år 1932 upprättade kartor, inhämtas bland annat följande.

#### Kronans bytesområde.

Genom beslut den 13 september 1912 angående dispositionen av förra kompanichefsbostället  $\frac{9}{20}$  mantal eller 4 öres- 12 penningland Vibygehyttan nr 4 förordnade Kungl. Maj:t, att egendomen skulle försäljas med undantag av en lott, egendomens fäbodeskifte, som skulle vid arrendeperiodens slut den 14 mars 1913 avsättas till kronopark. Den 30 december 1912 beslöt domänstyrelsen, att sagda skifte skulle benämnas kronoparken Vibygehyttan. Lotten har vid ägostyckning betecknats litt. Dh och

åsatts skattetalet 22,1 penningland samt sedermera registerbetecknats Vi-byggehyttan 4<sup>o</sup>. Enligt av överlantmätaren i länet verkställd utredning omfattar fastigheten Vi byggehyttan 4<sup>o</sup> dels den fastigheten vid ägostyckning år 1912 påförda skogsmark om 148,60 hektar i areal, dels hela den mark, som vid storskifte åren 1826—1827 påförts bostället i fäbodarna eller 20 <sup>5</sup>/<sub>8</sub> kappland, motsvarande 0,3160 hektar ängsmark, dels ock andel för hela skattetalet 4 öres- 12 penningland uti den för Vi byggehyttans by samfällda fäbodeskogsrutan, vars areal uppginge till cirka 2,3450 hektar. Enär byns sammanlagda skattetal uppginge till 13 öresland, kunde hemmanslottens andel i skogsrutan approximativt anslås till omkring 0,80 hektar i areal.

Hela kronoparken Vi byggehyttan är avsedd att ingå i bytet. Kronoparken jämte förutnämnda fäbodan och samfällda fäbodeskogsruta omslutas helt av bolaget tillhöriga fastigheter. Den är belägen invid järnvägen Gävle—Falun mellan Hofors station och Granstanda anhalt på ett avstånd av 4 mil från Falun och 5 mil från Gävle.

Arealen har vid år 1911 verkställd skogsindelning uppskattats till 157,47 hektar, varav 154,04 hektar skogsmark och 3,43 hektar impediment (mossar och kärr).

Kronoparken är belägen omkring 260 meter över havet. Jordmänen utgöres av lerblandad, kalkhaltig sand, täckt av ett godartat humuslager. Försumpningar förekomma i obetydlig omfattning. Skogsmarkens medelbonitet är IV. Bonitetsfördelningen är följande.

|                       |          |      |
|-----------------------|----------|------|
| II (mycket god) ..... | 3 hektar | 2 %  |
| III (god) .....       | 29 »     | 18 % |
| IV ( » ) .....        | 90 »     | 59 % |
| V (mindre god) .....  | 29 »     | 19 % |
| VI ( » » ) .....      | 3 »      | 2 %. |

Aldersklasserna äro tämligen jämnt fördelade, vilket framgår av följande tablå:

|                |          |       |
|----------------|----------|-------|
| kalmark .....  | 9 hektar | 6 %   |
| 1—20 år .....  | 42 »     | 27 %  |
| 21—40 » .....  | 26 »     | 17 %  |
| 41—60 » .....  | 27 »     | 18 %  |
| 61—80 » .....  | 13 »     | 8 %   |
| 81—100 » ..... | 11 »     | 7 %   |
| 101— » .....   | 26 »     | 17 %. |

Den äldre och medelålders skogen förekommer huvudsakligen i kronoparkens västra och norra delar i form av mossrika granskogar med någon tallinblandning. Bestånden äro väl slutna och hava i allmänhet varit föremål för beståndsvårdande huggningar. Östra delen upptages av ungskogar i en ålder av 30—40 år samt plantskog. Ungskogsbestånden äro flerstädes överslutna. Totala virkesförrådet har uppskattats till 15,126 kubikmeter, motsvarande 98 kubikmeter per hektar skogsmark.

Avsättningsförhållandena äro för timmer tämligen dåliga, då Hofors bruk har god tillgång på råvaror från egna intilliggande skogar. Timmer avsättes vid Hofors bruks såg vid Hofors station, dit medelkörvägen är 3,5 kilometer. För övriga sortiment äro avsättningsförhållandena bättre. Pappersved och props köras till Granstanda anhalt och Hofors

station. Industrived har god avsättning vid hyttorna i Hofors. Å brännved är efterfrågan obetydlig.

Kronoparken är taxeringsvärderad till 47,400 kronor, varav 6,600 kronor utgör markvärde och 40,800 kronor utgör skogsvärde.

#### Bolagets bytesområde.

Bolagets bytesområde utgöres av två skogsskiften, båda angränsande Grönsinka kronopark. Det större skiftet, Bagghytteskiftet, är beläget 2 kilometer öster om Dalgränsens järnvägsstation å norra stambanan och det mindre skiftet, Åsmundshytteskiftet, 8 kilometer nordost om Bagghytteskiftet.

Av bytesområdena omfattar Bagghytteskiftet fastigheterna Bagghyttan 9<sup>s</sup> och Bagghytte Fäbodan 1<sup>a</sup> samt delar av dels fastigheterna Bagghyttan 1<sup>s</sup>, 2<sup>s</sup>, 3<sup>s</sup>, 4<sup>s</sup>, 7<sup>s</sup>, 7<sup>11</sup> och 11<sup>s</sup> dels fastigheterna Öster Hästbo 1<sup>a</sup>, 5<sup>a</sup>, 6<sup>a</sup> och 12<sup>a</sup>. Åsmundshytteskiftet utgör del av fastigheten Öster Hästbo 2<sup>s</sup>.

Vissa av förutnämnda i Bagghytteskiftet ingående fastighetsdelar har bolaget erhållit genom ägoutbyten, vilka faststälts den 18 januari 1932. I Åsmundshytteskiftet ingående del av Öster Hästbo 2<sup>s</sup> är avsedd att av bolaget förvärfvas genom ägoutbyte. I sådant syfte äro åtgärder vidtagna, och förväntas ägoutbytet komma att avslutas våren 1932. Enligt uttalande av vederbörande distriktslantmätare torde hinder ej föreligga för ägoutbytets fastställande samt ej heller för avstyckning av de delar av bolagets fastigheter, vilka äro avsedda att ingå i bytet mellan kronan och bolaget. Bytesområdet av Bagghyttan 7<sup>11</sup>, som av bolaget hävdats sedan år 1913, har av bolaget förvärfvats genom avtal den 20 januari 1932. Länsstyrelsen har förklarat området vara av sådan beskaffenhet, att detsamma må av bolaget förvärfvas. Bolaget har ännu ej erhållit lagfart å fånget.

#### Arealen omfattar:

|                       |              |                |
|-----------------------|--------------|----------------|
| skogsmark .....       |              | 329.33 hektar  |
| impediment            |              |                |
| mossar och kärr ..... | 54.54 hektar |                |
| vatten .....          | 31.07 »      | 85.61 »        |
| Summa                 |              | 414.94 hektar. |

Härav belöper å Bagghytteskiftet 397.50 hektar och å Åsmundshytteskiftet 17.44 hektar.

Bagghytteskiftet är beläget på en höjd över havet av omkring 140 meter. Terrängen är obetydligt kuperad. Med undantag av två bergspartier, där jordmånen är grund och svag, består skogsmarken av godartad morän med en medelbonitet av IV—V. Bonitetsfördelningen är följande:

|                        |          |      |
|------------------------|----------|------|
| III (god) .....        | 6 hektar | 2 %  |
| IV ( » ) .....         | 126 »    | 40 % |
| V (mindre god) .....   | 123 »    | 39 % |
| VI ( » » ) .....       | 56 »     | 18 % |
| VII—VIII (sämre) ..... | 5 »      | 1 %. |

Å Bagghytteskiftet uppvisar ståndskogen stora olikheter i komplexets skilda delar. De områden, vilka bolaget erhållit genom ägoutbyten, äro i

allmänhet hårt avverkade och nu bevuxna med plant- eller ungskog av tall och gran med rikligt inslag av björk samt enstaka fröträd. Övriga delar äro bättre bestockade med tämligen orörda barrblandbestånd med björkinblandning. I skiftets östra och nordöstra delar finnas tämligen omfattande medelålders bestånd av god växtkraft och med stort virkesförråd. Kalmarker saknas. Föryngringsmöjligheterna äro goda. Fördelningen i åldersklasser är följande:

| kalmark  | — hektar | — %  |
|----------|----------|------|
| 1—20 år  | 28 »     | 9 %  |
| 21—40 »  | 81 »     | 26 % |
| 41—60 »  | 42 »     | 13 % |
| 61—80 »  | 73 »     | 23 % |
| 81—100 » | 62 »     | 20 % |
| 101— »   | 30 »     | 9 %. |

Skogsmarken å Åsmundshytteskiftet är av medelgod beskaffenhet. Ståndskogen utgöres här av välslutna och tämligen välskötta unga och medelålders barrblandbestånd med lövinblandning.

Totala virkesförrådet å båda skiftena har uppskattats till 36,482 kubikmeter eller 109 kubikmeter per hektar skogsmark.

För avsättning av skogsprodukter äro bolagets bytesområden ogynnsammare belägna än kronoparken Vi byggehyttan. Från Bagghytteskiftet avsättes timmer vid sågen vid Dalgränsens station, dit medelkörvägen är 4.5 kilometer. Vid behov kan timmerfångsten även drivas till Grönsinka såg, dit körlängden är 9 kilometer. Sulfitved avsättes vid Hammarby sulfitfabrik, industrived vid Hofors bruk och brännved vid Storsviks samhälle.

Beträffande Åsmundshytteskiftet äro avsättningsförhållandena mycket dåliga.

Bytesområdena äro ej särskilt taxeringsvärderade. Å områdena belöande taxeringsvärden hava emellertid beräknats utgöra 64,300 kronor, varav 10,300 kronor markvärde och 54,000 kronor skogsvärde. Härav belöper å Bagghytteskiftet 63,300 kronor och å Åsmundshytteskiftet 1,000 kronor.

Jägmästaren i Grönsinka revir har tillstyrkt bytet. Överjägmästaren har icke haft något att erinra mot den av skogstaxatorn verkställda värderingen samt anført, att vinsten av bytet torde för båda parterna bliva minskade administrationskostnader.

Med utlåtande den 23 februari 1932 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anført följande.

För egen del ansåge styrelsen det ifrågasatta bytet vara för kronan förmånligt. Kronoparken Vi byggehyttan, vilken såsom förvaltningsenhet betraktad omfattade jämförelsevis liten ytvidd, vore icke belägen i närheten av någon domänfonden tillhörig fastighet. I närheten av kronoparken på ett avstånd från denna av omkring 1 kilometer vore dock Torsåkers kyrkoherdeboställe beläget. Ur arronderingssynpunkt vore det därför fördelaktigt för kronan att i stället för sagda kronopark erhålla bolagets bytesområden, vilka angränsade Grönsinka kronopark. Ett utbyte av fastigheterna torde dock vara av större intresse för bolaget än för kronan, då bolaget vore ägare av de fastigheter, som omslöte kro-

noparken Vibyggehyttan. Värdet av nämnda kronopark hade uppskattats till 45,300 kronor och värdet av bolagets bytesområden till 66,900 kronor eller 21,600 kronor mer än kronans bytesområde. Emellertid ansåge styrelsen, att kronan icke borde till bolaget erlägga större mellanavgift än 16,000 kronor. Bolaget hade förklarat sig godtaga sistnämnda belopp såsom mellanavgift samt av styrelsen i övrigt föreslagna villkor för bytet. Kronans kostnader för uppskattning och värdering av bytesområdena hade av bolaget erlagts.

*Departements-  
chefen.*

Under åberopande av den lämnade utredningen anser jag mig kunna tillstyrka ägoutbytet. Genom detta erhåller kronan en areal produktiv skogsmark, som är 175 hektar större än den skogsmark kronan lämnar, samt en virkesmängd, som med 21,356 kubikmeter överstiger vad kronan avstår.

Den för bytets genomförande erforderliga mellanavgiften torde böra utgå av medel avsedda till inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark samt till inlösen av ströängar å kronoparkerna i Norrland och Dalarna.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ett utbyte av fastigheter må äga rum mellan kronan och aktiebolaget svenska kullagerfabriken, Hofors bruk, under följande villkor:

att kronan till bolaget överlåter kronoparken Vibyggehyttan, omfattande fastigheten Vibyggehyttan 4<sup>o</sup> i Torsåkers socken av Gävleborgs län;

att bolaget till kronan överlåter dels ett område, omfattande fastigheterna Bagghyttan 9<sup>o</sup> och Bagghytte Fäbodan 1<sup>a</sup> samt delar av fastigheterna Bagghyttan 1<sup>o</sup>, 2<sup>o</sup>, 3<sup>o</sup>, 4<sup>o</sup>, 7<sup>o</sup>, 7<sup>11</sup> och 11<sup>o</sup> och Öster Hästbo 1<sup>o</sup>, 5<sup>o</sup>, 6<sup>o</sup> och 12<sup>o</sup>, samtliga i Torsåkers socken av Gävleborgs län, dels ock ett område, utgörande del av fastigheten Öster Hästbo 2<sup>o</sup> i nämnda socken, vilka områden finnas närmare angivna å två av distriktslantmätaren Ivar Barrling år 1932 upprättade kartor;

att fastigheterna tillträdas vid avtalets undertecknande;

att fastigheterna lämnas å ömse sidor fria från alla gravationer;

att kronan till bolaget erlägger ett kontant belopp av sextontusen (16,000) kronor för det högre uppskattning svärdet av bolagets i bytet ingående fasta egendom att utbetalas, sedan avstyckning verkställts av sagda egendom och bolaget visat, att denna är fri från gravationer;

att kronan och bolaget intill tillträdesdagen icke avverka skog å de fastigheter, som lämnas i bytet,

att kronan och bolaget å ömse sidor svara för alla å fastigheterna intill tillträdesdagen belöpande utskyl-der och besvär;

att bolaget ensamt bekostar avstyckning och övriga med bytet förenade utgifter;

att kronan och bolaget var för sig bestrida kostna-derna för lagfart å de fastigheter, som i bytet tillfalla dem; samt

att i bytet ingå tillgängliga över bytesområdena upprättade kartor med tillhörande beskrivningar;

skolande tillika i bytesbrevet intagas erinran om vad bolaget jämlikt bestämmelserna i lagen den 18 juni 1925 (nr 291) har att iakttaga för erhållande av rätt att förvärva ifrågakommande fastighet.

#### 10:o.

Kronoegendomen 1<sup>5/32</sup> mantal Böleå nr 6 med lägenheten Griserödning-en i Umeå socken av Västerbottens län är utarrenderad för tiden 14 mars 1925—14 mars 1932 mot årligt arrende av 4,000 kronor, och hava åtgärder vidtagits för egendomens utarrendering till den 14 mars 1933.

Med anledning av den förestående arrendeledigheten hava kronojord-styckningssakkunniga år 1929 besiktigat egendomen, och har domänsty-relsen från vederbörande hushållningssällskaps egnahemsnämnd införskaffat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter funnes i orten. Sedermera har uppskattningsförrättning hållits å egendomen. Av de inkomna handlingarna, däribland en av distriktslantmätaren Georg Tillgren år 1930 kompletterad karta över en del av ägorna till egendomen, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 1 kilometer från Umeå stad, ligger i tre skiften, av vilka ett, Böstaskogen, beläget mellan Djäkneböle och Slörbäckes ägor, är avsatt till kronopark. Egendomen i övrigt innehåller en areal av 84.006 hektar, därav 41.765 hektar åker, 0.55 hektar äng och odlings-mark samt 41.691 hektar avrösningsjord.

Kronan tillhörigt byggnadsbestånd är i regel av ganska gammalt datum, i vissa fall otidsenligt, men skäligen vidmakthållet.

Akerjorden, som huvudsakligen utgöres av sandmylla och andra lätta jordar.

Egendomen har del i ett vattenavledningsföretag, avseende reglering av vattenståndet i Degernäsbäcken m. m., varför kronan betalat å egen-domen belöpande kostnader.

*Böleå nr 6  
med lägen-  
heten Grise-  
rödningen i  
Västerbottens  
län.*

Genom domänstyrelsens skrivelse den 29 november 1918 har N. Gabrielson i Teg medgivits rätt att upptaga och nyttja väg över egendomen.

Umeå stad har jämlikt Kungl. Maj:ts resolutioner den 15 april 1910, den 12 september 1916 och den 2 oktober 1925 medgivits rätt att hava över egendomen framdragna elektriska ledningar.

Taxeringsvärdet utgör 76,400 kronor.

*Kronojordstykningssakkunniga* hava anfört följande. Egendomens åbyggnad torde få anses tillräcklig under en kommande arrendeperiod. Vid besiktningstillfället framställdes icke heller några anspråk på ny- eller ombyggnad. Emellertid torde det på grund av egendomens isolerade läge i förhållande till andra kronans jordbruksdomäner knappast bliva med kronans ekonomiska fördel förenligt att behålla egendomen, och hava de sakkunniga i anslutning därtill föreslagit, att egendomen måtte försälas. Vad sättet för en sådan åtgärd anginge, inbjöde den goda belägenheten till Umeå stad och förhållandena i övrigt å platsen till en uppstyckning av egendomen i egna hem, såväl jordbruks- som bostadslägenheter. Någon del av gården kunde jämväl ifrågasättas till utökning och förstärkning av intilliggande mindre jordbruk. Egendomens arrendator torde böra berättigas få friköpa ett område om 3,890 kvadratmeter, varå han ägde boningshus och uthus och som han hos domänstyrelsen anhållit att få inköpa. Då egnahemsnämnden i länet, som bäst kände ortens förhållanden, torde vara väl skickad att verkställa en uppdelning i lotter och anskaffa lämpliga köpare, hava de sakkunniga tillstyrkt egendomens försäljning till nämnden. Skulle emellertid nämnden förklara sig icke önska köpa egendomen, torde domänstyrelsen böra med nämndens biträde låta uppstycka egendomen för försäljning i lämpligt antal lotter.

*Västerbottens läns hushållningssällskaps egnahemsnämnd* har i anledning av vad de sakkunniga anfört meddelat, att nämnden, ehuru efterfrågan på såväl jordbruksjord som byggnadstomter för närvarande vore obetydlig inom trakten av Umeå, dock vore villig att för egnahemsändamål inköpa egendomen, därest priset å densamma bleve skäligt.

*Uppskattningsnämnden* har anfört följande. Det torde kunna ifrågasättas, huruvida kronans fortsatta besittande av egendomen vore att förorda. Den i vissa delar — logen m. m. — otidsenliga åbyggnaden, vilken inom närmaste tiden påkallade förändring till det bättre, det höga luftstrecket med sin korta vegetationstid, sina ovissa skördeförhållanden och sitt för odling av cerealia olämpliga och förrådiska klimat kunde icke, i trots av en god ekonomisk belägenhet, i dessa tider ingiva förutsättningar för en framtida tillfredsställande avkomst därav eller en i större omfattning gynnsam utveckling. Nämnden funne sig därav föranledd föreslå egendomens försäljning såsom den för kronan säkerligen fördelaktigaste dispositionen därav i två lotter, på så sätt, att viss del därav, lotten litt. A, upptagande ett mindre område väster om karaktärsbyggnadens tomtplats, men icke inom besvärande grannskap därav, försålde till kronoegendomens nuvarande arrendator, C. Forsberg, samt en andra försäljningslott, litt. B, egendomen i övrigt. Det kunde visserligen förefalla, som borde egendomens parcellering i mindre, för bostads- och mindre jordbrukslägenheter avsedda områden tillföra kronan en större köpeskilling å det hela, än egendomens försäljning å nu föreslaget sätt, men erfarenheten hade ofta till fullo bestyrkt, att oanade svårigheter, det ekonomiska tidsläget m. m., kunde resa ganska svåröverkomliga hinder mot en lycklig reali-

sation av ett större innehav, fördelat i smärre lotter, och att det oftast visat sig fördelaktigare att försälja egendomen i ostyckat skick och att till köparen överlämna styckningen därav.

Framställningar om åtkomst från egendomen för bildande av bostadslägenheter hade till nämnden inkommit från bemälde Forsberg rörande ägofigurerna nr 1—5 å kartan och från folkskolläraren E. Björk ifråga om ägofigurerna 20—25. Nämnden har tillstyrkt Forsbergs ansökning, men ej funnit skäl tillstyrka bifall till Björks ansökning.

I anslutning till vad nämnden sålunda anfört har nämnden verkställt saluvärdering av egendomen i följande två lotter.

Lotten litt. A, ägofigurer å kartan nr 1—5. Areal 0,389 hektar, varav 0,377 hektar tomt och åker samt 0,012 hektar avrösningsjord. Saluvärde 1,945 kronor. Arrendevärde 100 kronor. Lotten, som vore bebyggd med bemälde Forsberg tillhörigt bostadshus med tillhörande uthus och i övrigt upptagen av planteringsland och täppa, borde hembjudas Forsberg mot förenämnda saluvärde.

Lotten litt. B, omfattande egendomen i övrigt, med undantag av den till kronopark avsatta skogsmarken. Areal 83,617 hektar, varav 41,388 hektar tomt och åker, 0,55 hektar äng och 41,679 hektar avrösningsjord. Saluvärde 61,895 kronor, varav 11,641 kronor 88 öre för växande skog. Arrendevärde 2,895 kronor. Det hade synts nämnden som skulle egendomens disposition för dels tillägg till redan förefintliga egnahemslägenheter, dels ock självständig egnahemsbildning hava framtiden för sig, alldenstund de för sådan jordbruksdrift nödvändiga och viktigaste betingelserna, god ekonomisk belägenhet och avsättningsort samt lätta jordar, vore för handen. Västerbottens läns hushållningssällskaps egnahemsnämnd hade under vissa förutsättningar förklarat sig villig att med äganderätt inlösa egendomen. Det vore att förmoda, att detta erbjudande borde avse lotten litt. B av densamma, alldenstund avgången av lotten litt. A från det av egnahemsnämnden avsedda innehavet realiter vore av ganska ringa betydelse. Med anledning därav och då det för kronans vidkommande även borde anses vara av betydelse att erhålla en vederhäftig köpare av egendomen, har uppskattningsnämnden hemställt om åtnjutande av hembuds rätt för egnahemsnämnden för lottens litt. B inlösen med äganderätt jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. mot den föreslagna köpeskillingen.

Nämnden har icke funnit skäl föreligga för förbehåll vid lotternas försäljning i fråga om desammas användande eller kronans rätt till återköp därav. Skulle sådant förbehåll likväl göras, borde saluvärdena nedsättas till 1,655 kronor för lotten litt. A och till 52,615 kronor för lotten litt. B. Lotterna vore värderade i befintligt skick.

Vid försäljningen av lotten litt. B borde förbehåll göras dels om rätt för Umeå stads elektricitetsverk att hava elektriska kraftledningar framdragna över egendomen, dels om skyldighet för köpare att gälda egendomens utgifter i Degernäsbäckens dikningsföretag.

Egnahemsnämnden har i skrivelse den 14 februari 1931 förklarat sig önska inköpa lotten litt. B för en köpeskillning av 61,895 kronor att gäldas på sätt i berörda förordning stadgades. Nämnden hade därvid förutsatt, att i försäljningen skulle ingå å egendomen befintliga utstämplade träd.

Överlantmätaren har i utredning den 25 september 1929 anfört bland annat följande. Enligt anteckning i jordregistret skulle till egendomen

höra en urfjällsäga om 6 tunnland 26.2 kappland äng och 9 tunnland 19.7 kappland avrösningsjord, eller 8.125 hektar. Nämda urfjällsäga vore belägen inom gränserna för Innerkasamarks by och hade vid det år 1865 den 14 februari fastställda laga skiftet på denna by under litt. Ze i delningsbeskrivningen hänförs till »Öfverste Löjtnants Bostället Böleå». I lantmäterikontoret verkställd undersökning hade emellertid givit vid handen, att samma urfjällsäga jämväl inräknats i arealen för det nu i jordboken särskilt redovisade kronohemmanet  $\frac{1}{16}$  mantal Innerbjänsjön Södra nr 1, vilket hemman tidigare hänförs till kronohemmanet Böleå nr 6, som då angivits till  $1\frac{7}{32}$  mantal i stället för nuvarande  $1\frac{5}{32}$  mantal. Någon ingående undersökning av nu angivna förhållande hade emellertid ej kunnat verkställas. Dock ville det av åtskilliga omständigheter synas som om registreringen av urfjällsägan inom Innerkasamark till Böleå nr 6 skulle vara felaktig, då ägan ifråga rätteligen torde tillhöra det vid Bjänsjön belägna hemmanet Innerbjänsjön Södra nr 1 och vara inräknat i dess skatt  $\frac{1}{16}$  mantal. Enligt anteckning i jordregistret hörde till egendomen jämväl fyllnadsmark i Degerfors socken, vilken syntes hava blivit utbruten vid under 1802—1806 verkställt storskifte på skogsmark.

Jägmästaren har anfört följande. Då kronoegendomen vore synnerligen välbelägen i omedelbar närhet av Tegs municipalsamhälle och Umeå stad, samt egendomen angränsande relativt stora jordbruk visade, att även i detta klimat avkomsten av jordbruk kunde bli tillfredsställande, syntes kunna ifrågasättas, om egendomens försäljning nu vore den för kronan lämpligaste dispositionen. Umeå stad torde kunna sägas vara under stark utveckling och tillkomsten av Umedalens stora sjukhus komme att giva staden angränsande jordbrukare högst betydligt förbättrad avsättning för sina produkter. Uppskattningsnämnden hade vid arrendeuppskattningen kommit till ett arrendebelopp av 100 kronor för lotten litt. A och 2,895 kronor för lotten litt. B eller tillsammans 2,995 kronor, sålunda en avsevärd nedsättning på nu utgående arrendebelopp 4,000 kronor, jämte arrendelotten åvilande skatter cirka 500 kronor, vadan någon risk för att erhålla minst detta belopp ej torde förefinnas. Statens årliga inkomster av egendomen skulle sålunda kunna beräknas:

|                                                                                                    |              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| Arrende, kontant 2,495 kronor jämte egendomen åvilande skatter, 500 kronor, eller tillsammans..... | kronor 2,995 |
| Arrende för två arrendelägenheter .....                                                            | » 55         |
| Årlig avkastning från skogen efter avdrag av arrendatorn tillkommande utsyning, cirka .....        | » 125        |
| Andel i inkomster från med Böle by samfälllda grustag m. m. ....                                   | » 25         |

Summa kronor 3,200.

Då därtill avsevärd värdestegring kunde förväntas på grund av det gynnsamma läget, ävenså försäljning av tomter ifrågakomma, syntes egendomen fortfarande böra utarrenderas, därvid dock lämpliga områden efter landsvägarna borde undantagas för eventuellt utbud till tomter. Byggnadernas nuvarande tillstånd syntes ej behöva motivera försäljning, då de påtalade bristerna ej vore av den omfattning, att de ej med rimliga kostnader kunde avhjälpas. De för driften erforderliga överloppshus, som tillkommit, syntes kunna inlösas av kronan eller övertagas

av eventuellt ny arrendator. Därest emellertid egendomen ej ansåges böra bibehållas i statens ägo, syntes densamma, för ernående av högsta möjliga köpeskillning, antingen i sin helhet eller efter av staten verkställd avstyckning böra utbudas mot anbud. Västerbottens läns hushållningssällskaps egnahemsnämnd hade nämligen försöksvis utbudit bostället för försäljning i smärre lotter och därvid erhållit anbud å de flesta lotterna. Den erbjudna köpeskillningen, 61,895 kronor, måste därför anses vara för nämnden fördelaktig, i all synnerhet som anbudet omfattade den utsyning om 5,452 träd eller 670 kubikmeter, som gjorts å boställets skogsmark. Ifrågavarande utsyning, som kvarstode å rot, kunde med nuvarande virkespriser beräknas hava ett rotvärde av cirka 1,200 kronor. Då stämplingen ej inginge i uppskattningsnämndens saluvärdering, understeg egnahemsnämndens anbud saluvärderingen med detta belopp. Jägmästaren hade på grund därav sökt utröna om ej andra köpare funnes å egendomen och därvid erfarit, att flera spekulanter funnes, men hade jägmästaren ej lyckats erhålla anbud från mera än en, nämligen folkskolläraren E. Björk, som för närvarande bebodde boställets huvudbyggnad. Anbudet överstege med 605 kronor egnahemsnämndens anbud.

Därest egendomen i sin helhet ansåges böra försäljas, syntes undersökning av boställets rätt till fiske i Umeälven böra göras, om vilket utredning saknades i uppskattningsnämndens protokoll.

Överjägmästaren har framhållit följande. I tidigare avgivna yttranden i ärendet hade överjägmästaren, med framhållande av påräknad värdestegring till följd av gynnsamt läge i förhållande till Umeå stad samt annat under utveckling varande samhälle, hävdad den uppfattningen, att ett fränhållande av denna fastighet syntes mindre välbetänkt.

Beträffande detta ståndpunktstagande har överjägmästaren anförat.

Vid hans tillträde av befattningen som överjägmästare i Umeå distrikt den 1 februari 1928 hade till behandling förelegat en till Konungen ställd framställning från riksdagsman Nils Gabrielsson, Teg, om tillstånd att få förvärva visst område från kronoegendomen Böleå inom Umeå socken. Då årstiden vid detta tillfälle givetvis ej hade medgivit någon besiktning av ifrågavarande egendoms tillstånd eller lämplighet ur jordbrukssynpunkt, hade överjägmästaren till huvudsaklig del måst lita till vederbörande revirförvaltares uppfattning därutinnan. Sedan överjägmästaren varit i tillfälle att bese egendomen samt taga del av å denna rådande driftsförhållanden, förefintligt byggnadsbestånd m. m., hade överjägmästaren emellertid kommit till en annan uppfattning angående lämpligheten av ett bibehållande i kronans ägo av densamma. Byggnadsbeståndet å egendomen befunno sig, särskilt i fråga om uthusbyggnaderna, i ett otillfredsställande och otidsenligt skick. Omfattande reparations- och moderniseringsarbeten blevo erforderliga under de närmaste åren. Detta komme givetvis att medföra en för ägaren i betydande mån förminskad avkastning från egendomen. Vidare vore egendomen av en storleksordning, som försvårade jordbrukets bärighet. En arrendator vore icke i stånd att sköta egendomen med eget folk, utan bleve alltid hänvisad att åtminstone till en del använda sig av lejd arbetskraft, varigenom omkostnaderna för egendomens brukande komme att ställa sig jämförelsevis höga. Särskilt framträdande bleve denna oölgenskap i dessa för jordbruket så kritiska tider. Dessa nu anförda omständigheter komme utan tvivel att bidra till en försämrad avkastning från egendomen, och det syntes

kunna befaras, att denna avkastning bleve sådan, att en skälig förräntning av det i egendomen investerade kapitalet icke kunde erhållas.

Under sådana förhållanden borde egendomen ej bibehållas i kronans ägo.

*Överlantmätaren* har anfört följande. Till ifrågavarande kronoegendom hörde dels ägor belägna inom Böleå skifteslag i Umeå socken dels fyllnadsmark belägen inom Degerfors sockens territoriella område. De först omnämnda ägorna hade vid ett år 1895 fastställt laga skifte å inägorna och hemskogen till Böleå by utbrutits uti tre skiften under litt. F. Två utav skiftena utgjorde de egentliga inägorna i själva byn jämte i samband därmed belägen skogsmark, den s. k. Bölekläppen. Det tredje utgjordes av ett skifte å den s. k. Böstaskogen belägen cirka 2 mil från inägorna.

Från bostället hade från första skiftet genom avsöndring avskilt mark, tillsammans uppgående till 15.615 hektar. Enligt av distriktslantmätaren Georg Tillgren år 1930 upprättad karta jämte tillhörande beskrivning innehölle numera de två första eller de egentliga inägoskiftena tillsammans

|                           |                |
|---------------------------|----------------|
| Aker .....                | 41.7650 hektar |
| Äng och odlingsmark ..... | 0.5500 »       |
| Avrösningsjord .....      | 41.6910 »      |
| Summa 84.0060 hektar.     |                |

Skiftet å den s. k. Böstaskogen innehölle enligt skifteshandlingarna en areal av 130.870 hektar uteslutande avrösningsjord. Detta skifte hade jämlikt domänstyrelsens beslut den 12 september 1916 från och med den 14 mars 1917 förvaltats såsom kronopark. Den uti Degerfors socken belägna fyllnadsmarknaden hade tillagts bostället genom länsstyrelsens avvittringsutslag den 31 januari 1874 och bestode av två skiften med, enligt förenämnda utslag, en areal av tillsammans 1,950 tunnland 24,9 kappland eller omkring 963 hektar. Berörda områden hade enligt domänstyrelsens beslut den 21 december 1888 från och med den 14 mars 1889 förvaltats såsom kronopark.

Slutligen hörde till bostället andel med övriga hemman inom Böleå skifteslag uti vid laga skiftet för gemensamt behov avsatta samfälligheter samt möjligen andel i fiske i Umeälven.

Den särskilda uppskattningsnämnden hade nu uppgjort förslag till försäljning dels av ett område, som vederbörande arrendator anhållit att få förvärva, utgörande det å distriktslantmätaren Tillgrens karta med litt. A betecknade området och utgörande i areal 0.3890 hektar, dels ock återstående delen av första och andra skiftet utav de till bostället vid laga skiftet inom Böle skifteslag i Umeå socken utbrutna ägorna, å Tillgrens karta betecknade med litt. B och innehållande en sammanlagd areal av 41.3880 hektar åker, 0.5500 hektar äng och odlingsmark samt 41.6790 hektar avrösningsjord. Kronan skulle sålunda behålla dels skiftet å Böstaskogen, dels de tvenne skiftena inom Degerfors socken, allt nu förvaltadt såsom kronoparker. Vad anginge området under litt. A vore detta otvivelaktigt att anse såsom en lägenhet för bostadsändamål, vilken kunde bestå såsom särskild fastighet för nämnda ändamål, och torde i och för sig hinder icke möta mot områdets avstyckning enligt 19 kapitlet jorddelningslagen. Emellertid kunde överlantmätaren icke finna annat än att vissa av de föreslagna gränserna för området såvitt av den upprättade

kartan framginge måste anses såsom olämpliga. Så t. ex. giinge västra gränsen genom en befintlig byggnad. Norra gränsen vore så dragen, att nordvästra gränspunkten låge ute på en åker, medan nordöstra gränspunkten till synes omotiverat sköte ut i den nu avhägnade hagmarken. Därtill komme ytterligare den olägenheten, att åkerfiguren nr 8, som vore avsedd att behållas under jordbrukslotten litt. B, icke kunde med fördel brukas under denna lott. Området borde därför jämkas så, att det samma komme att bestå av ägofigurerna nr:ris 1, 2, 3, 4, 6, 8, 9 och 10. Härigenom erhöles lotten en med hänsyn till förhållandena å marken lämplig omfattning. Lotten skulle därvid enligt den av Tillgren upprättade beskrivningen komma att innehålla

|                           |        |        |
|---------------------------|--------|--------|
| Åker .....                | 0.4830 | hektar |
| Äng och odlingsmark ..... | 0.0020 | »      |
| Avrösningsjord .....      | 0.0620 | »      |
| Summa 0.5480 hektar.      |        |        |

Arrendatorn Forsberg hade förklarat sig helst vilja förvärva området med den av överlantmätaren föreslagna omfattningen. För undvikande av omgång med ärendet hade uppsatts en av Forsberg undertecknad ansökan om hembud å ifrågavarande område. Då det vore tänkbart, att vid områdets uppmätning i samband med blivande avstyckning en från den förut angivna något avvikande arealen kunde erhållas, hade endast å-pris ansetts böra angivas, vilket å-pris, 50 öre för kvadratmeter, vore detsamma, som uppskattningsnämnden tillämpat vid sin värdering av lotten litt. A.

Vad anginge försäljningslotten litt. B skulle denna efter de nu föreslagna jämkningarna komma att innehålla

|                           |         |        |
|---------------------------|---------|--------|
| Åker .....                | 41.2820 | hektar |
| Äng och odlingsmark ..... | 0.5470  | »      |
| Avrösningsjord .....      | 41.6290 | »      |
| Summa 83.4580 hektar.     |         |        |

Da denna lott, som uppenbarligen vore avsedd och tjänlig till jordbruk, skulle utgöra en fastighet för sig, vilken skulle bildas genom avstyckning, borde undersökas, huruvida en avstyckning med den föreslagna ägosammansättningen stode i överensstämmelse med 19 kapitlet jorddelningslagen, närmast med hänsyn till frågan, huruvida ägolotten komme att få tillgång till för dess nyttjande såsom jordbruksfastighet erforderlig skogsmark.

Av handlingarna i ärendet framginge, att årliga avkastningen vid ut hålligt skogsbruk av den i lotten ingående skogsmarken, den s. k. Bölekläppen, för närvarande kunde beräknas till 54 kubikmeter, men att avkastningen successivt under 50 år skulle kunna tegras till en normalavkastning av 100 kubikmeter per år. Under förutsättning att ägorna kommo att bibehållas såsom ett enda jordbruk, finge den nuvarande produktionen anses väl knapp för att fylla lottens årliga behov av skogsförnödenheter. Med anledning därav skulle möjligen kunna ifrågasättas, att lotten tilldelades fyllnad i skogsmark av det s. k. Böstaskiftet. Detta skifte låge emellertid närmare två mil från huvudgården och torde ligga för avlägset för att kunna med någon ekonomisk fördel utnyttjas för husbehovet. Med hänsyn till de sålunda föreliggande förhållandena syn-

tes en eftergift i fordringarna på full försörjning i skogsmark för jordbruket få anses motiverad. Därtill komme att, för den händelse försäljningsområdet uppdelades till egna hem och mindre jordbruk, vilket med hänsyn till närbelägenheten till Umeå stad i en nära framtid torde bliva fallet, saknaden av erforderlig stödskog komme att göra sig mindre kännbar. Emellertid vore givet att, därest den nu avverkningsbara och utstämplade skogen å området uppgående till 5,452 träd med en beräknad rotkubikmassa av 670 kubikmeter följde med försäljningslotten, denna utstämpling komme att utgöra ett värdefullt tillskott i lottens husbehovsskog. Hinder torde sålunda icke möta mot områdets avskiljande till särskild fastighet. Med avseende å sättet för den blivande fastighetsbildningen kunde denna tänkas genomförd på två sätt. Antingen skulle de två försäljningsområdena avstyckas, vilket förde med sig, att stamfastigheten komme att utgöras av de av kronan behållna skogsskiftena Böstaskogen och kronoparksskiftena i Degerfors socken och att mantalet komme att knytas vid dessa skiften. Eller också skulle avstyckas dels försäljningslotten litt A, dels ock förenämnda skogsskiften, vilket åter medförde, att mantalet komme att stanna å den egentliga egendomen och platsen, varigenom den ursprungliga samhörigheten med byn komme mera till synes. Med det sistnämnda förfaringssättet följde även en annan fördel, nämligen att, om de inom de olika socknarna belägna skogsområdena avstyckades till särskilda fastigheter, en överflyttning av den inom Degerfors socken enklaverade delen av bostället möjliggjordes utan någon särskild förrättning. Huru än komme att förfaras, borde emellertid med jordbrukslotten följa all boställets delaktighet såväl i vid laga skiftet avsatta samfälligheter, samtliga belägna å byns egentliga inägoområde, som ock i övriga rättigheter och förmåner, exempelvis andel i fiske i Umeälven.

Förenämnde Björk har i en till domänstyrelsen inkommen skrift anhållit att få köpa lotten litt. B om 83,617 hektar av egendomen med åbyggnader och nuvarande skogsbestånd för en köpeskilling av 62,500 kronor att gäldas på sätt om dylika försäljningar vore stadgat.

Härjämte har agronomen Gunnar Åström, Brännland, anhållit om upplysning, huruvida det finnes möjlighet att få förvärva egendomen.

Förenämnde Forsberg har med anledning av överlantmätarens förslag rörande försäljning av lotten litt. A hemställt att få inköpa denna lott med omfattning enligt överlantmätarens förslag mot en köpeskilling av 50 öre per kvadratmeter.

Med utlåtande den 20 februari 1932 har *domänstyrelsen* underställt detta ärende Kungl. Maj:ts prövning och därvid för egen del anfört följande.

Såsom förut omnämnts finnes å egendomen följande spekulanter, nämligen Västerbottens läns hushållningssällskaps egnahemsnämnd, som önskade inköpa lotten litt. B av egendomen för ett saluvärde av 61,895 kronor, varvid nämnden dock utgått ifrån att å egendomen befintlig särskilt utstämplad skog, av jägmästaren värderad till 1,200 kronor, skulle ingå i köpet, folkskolläraren E. Björk, som förklarar sig villig att förvärva lotten litt. B, »med åbyggnader och nuvarande skogsbestånd» för 62,500 kronor, samt agronomen Gunnar Åström, Brännland, som anhållit om upplysning, huruvida det förefunnes möjlighet att få förvärva egendomen. Styrelsen ansågo i likhet med uppskattningsnämnden, att lotten

lämpligast borde försäljas till egnahemsnämnden, som torde hava de största möjligheterna att ombesörja lottens uppdelning och försäljning i egnahemslägenheter på ett för tillgodoseende av efterfrågan å sådana lägenheter i orten tillfredsställande sätt. Skulle lotten försäljas till enskild person, torde det, med hänsyn till egendomens läge i omedelbar närhet av Umeå stad och den efterfrågan å lägenheter, som syntes förefinnas, kunna befaras, att egendomen förvärvades i spekulationssyfte. För undvikande därav skulle möjligen försäljningen kunna förbindas med villkor om skyldighet för köparen att använda egendomen på visst sätt samt med förbehåll för kronan att inom viss tid köpa egendomen åter, något som dock säkerligen komme att för kronan medföra en avsevärd nedsättning i köpeskillingen. Lämpligast torde därför vara, att lotten litt. B hembjödes egnahemsnämnden. Nämnden hade såsom nämnts förklarat sig villig att inköpa lotten för det åsatta saluvärdet, varvid nämnden dock förutsatt, att den utstämplade skogen inginge i försäljningen. Så vore emellertid ej förhållandet. Då det av uppskattningsnämnden åsatta saluvärdet måste anses skäligt även om lottens areal komme att minskas något på grund av den utökning av lotten litt. A, som föreslagits av överlantmätaren, finge styrelsen föreslå, att lotten litt. B hembjödes nämnden för saluvärdet med förbehåll att den utstämplade skogen ej inginge i försäljningen samt med rätt för köpare av skogen att avverka och bortföra denna intill den 1 juli 1934. Skulle nämnden ej önska förvärva lotten på de föreslagna villkoren, ansåge styrelsen, att lotten borde utbudas till salu i den fria marknaden och därvid försäljas å auktion enligt 15 § i förordningen. Förbehåll om återköpsrätt ansåge styrelsen ej därvid böra föreskrivas med hänsyn till den avsevärda minskning i saluvärdet ett sådant förbehåll skulle medföra. Beträffande lotten litt. A borde densamma försäljas med av överlantmätaren föreslagen omfattning för ett saluvärde, beräknat efter 50 öre per kvadratmeter. Vad överlantmätaren anført angående äganderätten till en urfjällsaga behövde ej inverka på den nu ifrågasatta försäljningen.

Mot det av domänstyrelsen framlagda försäljningsförslaget har jag intet annat att erinra, än att jag anser, att i försäljningen bör, på sätt av Västerbottens läns hushållningssällskaps egnahemsnämnd vid anbudets avgivande förutsatts, jämväl ingå den utstämplade skogen, värderad till 1,200 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departement-  
chefen.*

att av kronoegendomen 1  $\frac{5}{32}$  mantal Bölea nr 6 med lägenheten Grisrödningen i Umeå socken av Västerbottens län må enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. och med tillträdesrätt den 14 mars 1933 försäljas

lotten litt. A om 0,548 hektar med ett saluvärde, beräknat efter 50 öre för kvadratmeter, samt med hemrätt enligt 10 § i förordningen för C. Forsberg, samt

lotten litt. B om 83.458 hektar med ett saluvärde av 61,895 kronor enligt 14 § i förordningen till Västerbottens läns hushållningssällskaps egnahemsnämnd, under villkor att lotterna försäljas i det skick, vari de vid tillträdet befinnas, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningarna, att köpare skall respektera den Umeå stad medgivna rätten att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen, samt att köpare av lotten litt. B skall gälda efter tillträdesdagen till betalning förfallande utgifter för det vattenavledningsföretag, som avser reglering av vattenståndet i Degernäsbäcken m. m., och respektera den N. Gabrielsson genom domänstyrelsens beslut den 29 november 1918 medgivna rätten att upptaga och nyttja väg över egendomen.

Statsrådets övriga ledamöter instämma i vad departementschefen hemställt uti de under 1:o—10:o här ovan antecknade ärenden.

Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämnar bifall till vad departementschefen hemställt samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

*Rune Thygesen.*